

Lahti

Käyttösuunnitelma 2026

Kaupunkiympäristön palvelualue

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta
20.1.2026

Kaupunkiympäristölautakunta 21.1.2026

Versiointi:

Versionro	Päivitys/muutos	Käsittely
1/2026		JOLI 20.1.2026
1/2026		KYLA 21.1.2026
2/2026	Organisaatiomuutoksen mukaiset muutokset kaupunkiympäristön sitovuudelle: • osamäärärahataulukot • henkilöstösuunnitelmat • tositteiden hyväksyjät	KYLA 17.3.2026

Sisällys

1 Johdanto.....	5
1.1 Talouden tasapainottaminen	5
1.2 Viranhaltijapäätösten nähtävillä pitäminen	5
1.3 Kokousaikataulu.....	5
2 Kaupunkiympäristön palvelualue	7
2.1 Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2026.....	8
2.2 Määräraha-aulukko.....	13
2.3 Toiminnan kuvaus	13
2.3.1 Palvelualueen sitovuustasojen kuvaus	13
2.3.2 Palvelualueen organisaatio	14
2.4 Toimintaympäristö ja sen muutokset.....	14
2.5 Henkilöstösuunnitelma (palvelualueella).....	15
3 Kaupunkiympäristö	16
3.1 Talous, henkilöstö ja mittarit	16
3.1.1 Määräraha-aulukko	16
3.1.2 Toiminnan kuvaus.....	16
3.1.3 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet	16
3.1.4 Toimintaa kuvaavat mittarit	17
3.2 Kaupunkiympäristön yhteiset.....	17
3.2.1 Talous, henkilöstö ja mittarit.....	17
3.2.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet	18
3.2.3 Tavoitteiden toteuttaminen	18
3.3 Kaupunkisuunnittelu.....	19
3.3.1 Talous, henkilöstö ja mittarit.....	19
3.3.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet	20
3.3.3 Tavoitteiden toteuttaminen	22
3.3.4 Eryityiset määräraha-varaukset.....	27
3.4 Kaupunkitekniikka	28
3.4.1 Talous, henkilöstö ja mittarit.....	28
3.4.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet	29
3.4.3 Tavoitteiden toteuttaminen	30
3.5 Rakennus- ja ympäristövalvonta	34
3.5.1 Talous, henkilöstö ja mittarit.....	34
3.5.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet	35
3.5.3 Tavoitteiden toteuttaminen	37
3.5.4 Eryityiset määräraha-varaukset.....	42
4 Joukkoliikenne.....	43
4.1 Talous, henkilöstö ja mittarit	43
4.1.1 Määräraha-aulukko	43
4.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet	43
4.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit	43
4.1.4 Talousarvion toiminta ja tavoitteet	44
4.1.5 Tavoitteiden toteuttaminen	45

5 Investoinnit	48
5.1 Kiinteä omaisuus.....	48
5.2 Julkinen käyttöomaisuus	48
5.3 Irtain omaisuus.....	48
6 Käyttösuunnitelman liitetiedot.....	49
LIITE 1. Tositteiden hyväksyjät	49
LIITE 2. Tositteiden hyväksyjät, joukkoliikenne.....	51
LIITE 3 Toiminnan tunnusluvut.....	52
LIITE 4. Keskeiset kaupunkitekniikan työkohteet ja kaupunki-infran investointien suunnittelukohteet.....	53
LIITE 5. Ulkovalaistuksen rakennuskohteet 2026.....	62
LIITE 6. Liikenne- ja viherympäristösuunnittelun työohjelma, käyttötalous.....	66
LIITE 7. Asemakaavoituksen työohjelman 2026 kohteet	68

1 Johdanto

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Kaupunginvaltuuston 15.12.2025 § 134 hyväksymän talousarvion ja kaupunginhallituksen 16.12.2025 § 382 hyväksymän toimeenpano-ohjeen perusteella on laadittu konsernihallinnon sekä elinvoiman, sivistyksen ja kaupunkiympäristön palvelualueiden käyttösuunnitelmat, joissa kohdistetaan määrärahat ja tuloarviot käyttötarkoitusten mukaisesti sekä asetetaan tarkennettuja toiminnallisia tavoitteita.

Käyttösuunnitelmissa esitetään toiminnalliset tavoitteet, henkilöstösuunnitelma ja määräraha- sekä tuloarvioiden kohdistaminen. Kaupunginvaltuuston päättämät sitovat määrärahat ja tuloarviot jaetaan käyttösuunnitelmissa osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi palvelualueyksiköille ja edelleen kustannuspaikoille. Osamäärärahoja voidaan käyttösuunnitelmaavuoden aikana siirtää ilman toimitelinkäsittelyä kustannuspaikkojen välillä niin, että muutos ei vaikuta sitovuustason osamäärärahoihin. Osana käyttösuunnitelmia päätetään toimitelien hyväksyjät. Lisäksi voidaan päättää toistuvaisavustuksista tai muista erityisistä määräraha-varauksista. Myönnettävien avustuksien osalta huomioidaan Euroopan unionin valtiontukisääntely. Käyttösuunnitelmat hyväksytään toimitelilmissä ja ne toimivat pohjana talousarvion seurannassa ja raportoinnissa. Toimitelille raportoidaan talouden ja toiminnan toteumasta sekä ennusteesta neljännesvuosittain niiden alaisten yksiköiden osalta. Lahti on ottanut käyttöön ilmastobudjetoinnin vuoden 2025 talousarviossa. Ilmastobudjetin toteumasta raportoidaan vuositasolla tilinpäätöksen yhteydessä.

Lahden kaupungin talousarvion 2026 toimeenpano-ohjeiden mukaisesti on valmisteltu palvelualuekohtaiset käyttösuunnitelmat, jotka viedään toimitelmiin päätettäväksi seuraavasti:

- konsernihallinnon käyttösuunnitelman hyväksyy ulkoisen tarkastuksen osalta tarkastuslautakunta ja muilta osin kaupunginhallitus
- elinvoiman palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy elinvoima- ja hyvinvointilautakunta
- sivistyksen palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy sivistyslautakunta
- kaupunkiympäristön palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy joukkoliikenteen osalta Lahden seudun joukkoliikennelautakunta ja muilta osin kaupunkiympäristölautakunta.

1.1 Talouden tasapainottaminen

Lahden valtuustoryhmät solmivat 15.5.2025 valtuustosopimuksen, jonka tavoitteena on turvata kaupungin talouden kestävyys ja ohjata kasvua. Talouden kestävyys tarkoittaa tasapainoista kasvua ilman velkasuhteen kasvua. Toimintamenot eivät saa kasvaa enemmän kuin toimintatulot, verotulot ja valtionosuudet yhteensä. Lisäksi kaupungin toimintakate ei saa heiketä enempää kuin verorahoituksen kokonaisuus kasvaa. Erillisestä talouden tasapaino-ohjelmasta luovutaan. Talouden tasapainottamisen tarve ei ole kuitenkaan poistunut ja talousarvio sisältää lisäsopeutustavoitteet toiminta-, vero- ja rahoitustuloihin sekä toiminta- ja poistomenoihin. Tavoitteet sisältyvät talousarviossa sitovuustasojen tulo- ja menomäärärahojen tavoitteisiin. Lautakunnat ja kaupunginhallitus jakavat palvelualueiden toimintamenoihin kohdentuvan tavoitteen tarkemmalle tasolle käyttösuunnitelmapäätöksen yhteydessä.

1.2 Viranhaltijapäätösten nähtävillä pitäminen

Kaupungin kuulutukset julkaistaan sähköisinä kaupungin verkkosivuilla www.lahti.fi > Ajan-kohtaista > Kuulutukset.

Viranhaltijapäätökset pidetään yleisesti nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa www.lahti.fi, mikäli asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi, eikä salassapitoa koskevasta säännöksistä muuta johdu.

1.3 Kokousaikataulu

Vuoden aikana päivitettävä kokousaikataulu:

- Lahden kaupungin sisäisessä tietoverkossa Tietoa meistä > Päätöksenteko > Toimitelimen ja päätöksenteko > Kaupunkitasoinen kokousaikataulu 2026.
- Kaupungin yleisessä tietoverkossa www.lahti.fi > Kaupunki ja päätöksenteko > Päätöksenteko > Tutustu päätöksentekoon > ao. toimitelin.

Kokousaikataulu v. 2026 KEVÄT

TAMMIKUU		HELMIKUU		MAALISKUU		HUHTIKUU		TOUKOKUU		KESÄKUU	
1To	Ulkomaanmatka	15u		15u		1Ke		1Pe	Matka	1Ma	KH päiväkoulu, KH
2Pe		2Ma		2Ma	KH	2To		2La		2Ti	
3La		3Ti		3Ti		3Pe	Enkajärvenkunta	3Su		3Ke	Pjmtk, KV-info ja kyselytunti
4Su		4Ke	Pjmtk, KV-info ja kyselytunti	4Ke		4La		4Ma	KH	4To	
5Ma		5To		5To		5Su	Enkajärvenkunta	5Ti		5Pe	
6Ti	Enkajärvenkunta	6Pe		6Pe		6Ma	Enkajärvenkunta	6Ke		6La	
7Ke		7La		7La		7Ti		7To	KV-seminaari	7Su	
8To		8Su		8Su		8Ke	Pjmtk, KV-info ja kyselytunti	8Pe	KV-seminaari	8Ma	KH, KV
9Pe		9Ma	KH, KV	9Ma	KH päiväkoulu, KH	9To		9La		9Ti	
10La		10Ti		10Ti		10Pe		10Su		10Ke	
11Su		11Ke		11Ke	Pjmtk, KV-info	11La		11Ma	KH päiväkoulu, KH	11To	
12Ma	KH päiväkoulu, KH	12To		12To		12Su		12Ti		12Pe	
13Ti		13Pe		13Pe		13Ma	KH, KV	13Ke	Pjmtk, KV-info	13La	
14Ke		14La		14La		14Ti		14To	Enkajärvenkunta	14Su	
15To		15Su		15Su		15Ke		15Pe		15Ma	KH
16Pe		16Ma	KH päiväkoulu, KH	16Ma	KH, KV	16To		16La		16Ti	
17La		17Ti		17Ti		17Pe		17Su		17Ke	
18Su		18Ke		18Ke		18La		18Ma	KH, KV	18To	
19Ma		19To		19To		19Su		19Ti		19Pe	
20Ti		20Pe		20Pe		20Ma		20Ke		20La	KV-seminaari Enkajärvenkunta
21Ke		21La		21La		21Ti		21To		21Su	
22To		22Su		22Su		22Ke		22Pe		22Ma	
23Pe		23Ma	Enkajärvenkunta	23Ma		23To		23La		23Ti	
24La		24Ti		24Ti		24Pe		24Su		24Ke	
25Su		25Ke		25Ke		25La		25Ma		25To	
26Ma	KH päiväkoulu, KH	26To		26To		26Su		26Ti	KH, KH-seminaari	26Pe	
27Ti		27Pe		27Pe		27Ma		27Ke		27La	
28Ke		28La		28La		28Ti		28To		28Su	
29To				29Su		29Ke		29Pe		29Ma	
30Pe				30Ma	KH päiväkoulu, KH	30To		30La		30Ti	
31La				31Ti		31Su					

KV = Kaupunginvaltuusto klo 18.00

KV-info = Kaupunginvaltuustoinfo klo 16.30

KH = Kaupunginhallitus klo 16.00 (valtuustopäivinä klo 15.30)

KH päiväkoulu = Kaupunginhallituksen päiväkoulu klo 14.30

Pjmtk = Valtuustoryhmien puheenjohtajatoimikunta klo 14.30

Vki, pyhä tai muu vapaapäivä

Koulujen talviloama, vk 9

Kokousaikataulu v. 2026 SYYSKÄ

HEINÄKUU		ELOKUU		SYYSKUU		LOKAKUU		MARRASKUU		JOULUKUU	
1Ke		1La		1Ti		1To		1Su		1Ti	
2To		2Su		2Ke	Pjmtk, KV-info	2Pe		2Ma	KH-TA + KH	2Ke	
3Pe		3Ma		3To		3La		3Ti	KH-TA	3To	
4La		4Ti		4Pe		4Su		4Ke		4Pe	
5Su		5Ke		5La		5Ma	KH, KV	5To		5La	
6Ma		6To		6Su		6Ti		6Pe		6Su	Itämerenaukiopäivä
7Ti		7Pe		7Ma	KH, KV	7Ke		7La		7Ma	
8Ke		8La		8Ti		8To	KV-seminaari	8Su		8Ti	
9To		9Su		9Ke		9Pe	KV-seminaari	9Ma	KH päiväkoulu, KH	9Ke	Pjmtk, KV-info ja kyselytunti
10Pe		10Ma	KH	10To		10La		10Ti		10To	
11La		11Ti		11Pe		11Su		11Ke		11Pe	
12Su		12Ke		12La		12Ma		12To		12La	
13Ma		13To		13Su		13Ti		13Pe		13Su	
14Ti		14Pe		14Ma		14Ke		14La		14Ma	KH, KV
15Ke		15La		15Ti		15To		15Su		15Ti	
16To		16Su		16Ke		16Pe		16Ma	KH, KV-TA	16Ke	
17Ti		17Ma	KH päiväkoulu, KH	17To		17La		17Ti		17To	
18Ke		18Ti		18Pe		18Su		18Ke		18Pe	
19Su		19Ke		19La		19Ma	Syyslooma vk 43	19To		19La	
20Ma		20To		20Su		20Ti		20Pe		20Su	
21Ti		21Pe		21Ma	KH päiväkoulu, KH	21Ke		21La		21Ma	
22Ke		22La		22Ti		22To		22Su		22Ti	
23To		23Su		23Ke		23Pe		23Ma		23Ke	
24Pe		24Ma	KH	24To		24La		24Ti		24To	Jouluaatto
25La		25Ti		25Pe		25Su		25Ke		25Pe	Joulupäivä
26Su		26Ke		26La		26Ma	KH päiväkoulu, KH	26To		26La	Tapaninpäivä
27Ti		27To		27Su		27Ti		27Pe		27Su	
28Ke		28Pe		28Ma	KH	28Ke		28La		28Ma	
29To		29La		29Ti		29To		29Su		29Ti	
30To		30Su		30Ke	Pjmtk, KV-info ja kyselytunti	30Pe		30Ma	KH päiväkoulu, KH	30Ke	
31Pe		31Ma				31La				31To	

KV = Kaupunginvaltuusto klo 18.00

KV-info = Kaupunginvaltuustoinfo klo 16.30

KH = Kaupunginhallitus klo 16.00 (valtuustopäivinä klo 15.30)

KH päiväkoulu = Kaupunginhallituksen päiväkoulu klo 14.30

Pjmtk = Valtuustoryhmien puheenjohtajatoimikunta klo 14.30

Vki, pyhä tai muu vapaapäivä

Koulujen syyslooma, vko 43

2 Kaupunkiympäristön palvelualue

Lahti 2035: Tehty kestäväksi

Uuden ajan yliopisto- ja ympäristö-kaupungissa yritykset menestyvät ja elämä on merkityksellistä.

Arvot:

Avoimesti
Vastuullisesti
Yhdessä

Elinvoimaista kasvua

Suomen johtavan ympäristökaupungin huipputaustaa ja korkeakoulujen kasvu tekevät Lahdesta kansainvälisen edelläkävijän.

Tunnettu yliopistomme ja ammattikorkeakoulumme tuottavat merkityksellistä tiedettä ja ratkaisuja. Vahvistamme sivistystä ja osaamista kaikilla koulutusasteilla. Saamme opiskelijat rakentamaan elämänsä Lahteen.

Olemme vetovoimainen investointikohde sekä ihanteellinen kasvualusta kaikenko-koisten yritysten menestystarinoille.

Ratkaisemme työllisyyden haasteet kehittämällä uusia tapoja toimia.

Tuemme lapsiperheitä ja annamme eväät elämänmittaiselle oppimis- ja kasvupolulle aina lapsuudesta vanhuuteen.

Merkityksellistä elämää

Vahvistamme monimuotoista, puhdasta luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta.

Edistämme liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Mahdollistamme monipuoliset harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille.

Emme jätä ketään yksin – jokainen lahtelainen on arvokas.

Puramme segregatiota. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa.

Olemme houkutteleva urheilu- ja kulttuurikaupunki, jossa tapahtumat kukoistavat ja matkailijamäärät kasvavat.

Rohkeaa uudistumista

Perustamme tulevaisuuden tasapainoisen talouden ja kestävä kasvun varaan.

Rakennamme inspiroivaa, kestävää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.

Johdamme tiedolla ja parannamme palveluidemme vaikuttavuutta. Hyödynnämme palvelujen ja prosessien kehittämisessä uutta teknologiaa ja tekoälyä eettisesti ja vastuullisesti.

Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.

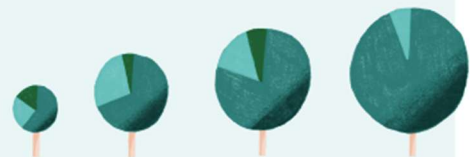
Lahti on houkutteleva työnantaja, jossa henkilöstöön luotetaan. Meillä jokainen saa kokeilla ja kehittää.

Strategian avainluvut:

20 000 opiskelijaa vuonna 2035

Luontopositiivinen 2030

Hiilineutraali ensimmäisenä suurista kaupungeista

- Lahti on väestönkasvussa kuuden suurimman kaupungin joukossa
- Työttömyys laskee nopeammin suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin
- Yksityisiä investointeja 200M€/vuosi
- Matkailijoiden yöpymiset kasvavat
- Yritysyhteistyö parane
- Lahtelaiset liikkuvat terveystensä kannalta riittävästi
- Lahtelaiset kokevat elämänsä merkitykselliseksi
- Nuorten päihteidenkäyttö vähenee
- Jokaisella koululaisella on ystävä
- Yksinäisyys vähenee
- Lahtelaisten koulutusaste nousee
- Oppimistulokset paranevat
- Lahden talous on tasapainossa
- Kaupungin henkilöstö voi hyvin

2.1 Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2026

Lahden kaupunginvaltuusto käynnisti kaupunkistrategian päivityksen kesäkuussa 2025 ja hyväksyi päivitetyn strategian 27.10.2025 § 113. Strategian päivityksen tavoitteena oli vastata toimintaympäristön muutoksiin ja terävöittää sekä selkeyttää linjauksia, joilla kaupunki menestyy pidemmällä aikavälillä.

Lahden kaupungin visiona vuoteen 2035 on LAHTI – TEHTY KESTÄVÄKSI, Uuden ajan yliopisto- ja ympäristökaupungissa yritykset menestyvät ja elämä on merkityksellistä. Visio asettaa Lahdelle kunnianhimoisen tavoitteen edistää niin ekologista, sosiaalista kuin taloudellista kestävyyttä. Strategian toteuttamista ohjaavat arvot: avoimesti, vastuullisesti ja yhdessä.

Strategian laadinnassa kiinnitettiin erityistä huomiota valtuuston tahtotilaan, ja valmistelun tukena toimi eri valtuustoryhmien jäsenistä koottu strategiatyöryhmä. Strategian vision ja arvojen toteutuminen punnitaan jokapäiväisessä työssä. Strategiaa toteutetaan kolmen, vuosina 2025–2029 toteutettavan, kärkiohjelman sekä muiden strategian tavoitteisiin sidottujen toiminnallisten tavoitteiden kautta. Seuraavien sivujen taulukoissa on kirjattu strategian tavoitteet, joihin vuonna 2026 toteuttavilla toimenpiteillä vaikutetaan. Strategiaa toteuttavien toiminnallisten tavoitteiden edistymisestä raportoidaan talousarvion seurantaraportoinnin yhteydessä, jonka kautta on mahdollista arvioida myös organisaation onnistumista ja tuloksellisuutta strategian toteuttamisessa.

Strategian toteutumista seurataan strategian avainlukuilla, jotka on esitelty talousarviokirjan liitteessä. Avainlukujen mittarit kertovat kehityksen suunnasta. Mittareilla ei voida suoraan mitata organisaation tuloksellisuutta, sillä toteutumiseen vaikuttavat myös kaupunkikonsernin ulkopuoliset tekijät. Strategian avainlukujen toteutumisesta raportoidaan talousarvion seurantaraportointiin yhteydessä.

Kärkiohjelma: Kestävän kasvun ympäristökaupunki

Kärkiohjelman tavoitteena on, että Lahti on hiilineutraali ensimmäisenä Suomen suurista kaupungeista, elinvoimaisesti luontoposiitiivinen vuonna 2030 sekä kasvattaa kestävän yritystoiminnan ja investointien määrää Lahdessa. Kärkiohjelmassa toteutetaan ilmasto-ohjelman ja luontoposiitiivisuustiekartan toimenpiteitä sekä kehitetään kaupunkia kestävän ja uudistavan yritystoiminnan kaupunkina.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Tunnistettut riskit
Suomen johtavan ympäristökaupungin huippuosaaminen ja korkeakoulujen kasvu tekevät Lahdesta kansainvälisen edelläkävijän. Olemme vetovoimainen investointikohde sekä ihanteellinen kasvualusta kaikenkokoisten yritysten menestystarinoille. Ratkaisemme työllisyyden haasteet kehittämällä uusia tapoja toimia. Vahvistamme monimuotoista, puhdasta luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta. Rakennamme inspiroivaa, kestävää ja saavutettavaa kaupunkia.			
Luomme edellytykset luontoposiitiivisuustiekartan toimeenpanolle ja aloitamme toimeenpanon. Tuomme luontoposiitiivisuuden kaupungin toiminnan ytimeen vahvistamalla osaamista ja ymmärrystä luontotoe-moista. ELVO, KYMP	LÄHTÖ: Kaupunginhallitus ei ole vielä hyväksynyt luontoposiitiivisuustiekarttaa eikä toimeenpanoa ole käynnistetty. TAVOITE: Koko kaupunkiorganisaatiossa tunnetaan luontoposiitiivisuustavoite ja -tiekartta. Vähintään 150 henkilöä on osallistunut tilaisuuksiin ja koulutuksiin.	Luontoposiitiivisuustilaisuuksiin, -työpajoihin ja -koulutuksiin osallistuneiden määrä	Luontoposiitiivisuustiekartan toteutukseen ei sitouduta eikä Lahti pysty hyödyntämään luontoposiitiivisuuden edelläkävijyyden hyötyjä.
Kasvatamme yritystonttivarantoa Lahden seudun yhteistyöllä. Varmistamme tonttitarjonnan ja sujuvan sijoittumispalvelun vihreän siirtymän tarpeisiin. KYMP, ELVO	LÄHTÖ: Nykyinen yritystonttivaranto. TAVOITE: Lahden kaupungin uutta yritystonttivarantoa noin 25 ha. TAVOITE: Jokimaan yrityspuiston katusuunnitelmat valmiit ja rakentaminen kilpailutettu. LÄHTÖ: Kaupunkikonsernissa ei ole selkeää yritysten sijoittumispalvelupolkua. TAVOITE: Määritetty konsernitason invest-in-prosessissa ja yritysten sijoittumismarkkinoinnissa.	Yritystonttivaranto Katusuunnitelmat valmiit kyllä/ei Rakentaminen kilpailutettu kyllä/ei Roolit ja vastuut määritetty kyllä/ei	Kaava ja hankintavaiheen valitukset. Katusuunnitelma vaiheen valitukset, investointimäärärahojen riittävyys. Osoptimointi prosesseissa, rahoituksen kohdentuminen epätasaisesti, toteutuksen monimutkaisuus.

Palvelualueiden lyhenteet: KOHA konsernihallinto, ELVO elinvoima, SIVI sivistys, KYMP kaupunkiympäristö

Kärkiohjelma: Uuden ajan yliopistokaupunki

Kärkiohjelman tavoitteena on, että nuoresta yliopistokaupungista kasvaa kansainvälinen yliopistokaupunki, joka on tunnettu ja vetovoimainen kotimaassa ja kansainvälisesti. Kärkiohjelmassa laajennetaan koulutustarjontaa, käynnistetään uuden kampuksen valmistelu, vahvistetaan alueellista TKI-toimintaa sekä tuetaan opiskelijakaupungin ja opiskelijakulttuurin kehittymistä.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Suomen johtavan ympäristökaupungin huippuosaaminen ja korkeakoulujen kasvu tekevät Lahdesta kansainvälisen edelläkävijän. Tunnettu yliopistomme ja ammattikorkeakoulumme tuottavat merkityksellistä tiedettä ja ratkaisuja. Vahvistamme sivistystä ja osaamista kaikilla koulutusasteilla. Saamme opiskelijat rakentamaan elämänsä Lahteen. Olemme vetovoimainen investointikohde sekä ihanteellinen kasvualusta kaikenkokoisten yritysten menestystarinoille. Olemme houkutteleva urheilu- ja kulttuurikaupunki, jossa tapahtumat kukoistavat ja matkailijamäärät kasvavat. Rakennamme inspiroivaa, kestäväää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.			
Vahvistamme uuden yliopistokampuksen sijainnin ja käynnistämme suunnittelukilpailun (arkkitehtikilpailu). Huomioimme kokonaisuudessa esim. opiskelija-asumisen ja liikkumisen ratkaisut. KYMP, ELVO	LÄHTÖ: Kampuksen sijaintia halutaan tarkastella osana LUT-konsernin vahvaa kasvua. TAVOITE: Sijainti on vahvistettu ja arkkitehtuurikilpailun ohjelma koostettu. Kilpailu aikataulutettu ja käynnissä.	kyllä/ei kyllä/ei	Tahtotila ei kirkastu, kampuksen sijainti ei ratkea vuoden 2025 loppuun mennessä.
Edistämme opiskelijoille soveltuvien asuntojen tarjontaa. KYMP	LÄHTÖ: Lahdessa on vähän tarjontaa opiskelija-asunnoista ja opiskelijamäärän lisääntyessä kasvaa riski sille, ettei asuntotarjonta riitä. TAVOITE: Varmistamme opiskelija-asuntojen riittävyyden Lahden Talojen kanssa muuttamalla olemassa olevaa asuntokuntaa opiskelijakäyttöön, luomalla suuntaviivat uudisrakentamiselle huomioiden samalla mahdolliset uudet konseptit. Lisäksi yhteistyötä tehdään yksityisen sektorin kanssa.	Vähintään yksi uusi opiskelija-asumisen malli/toeutustapa/rahoitusmalli tai vastaava: kyllä/ei Uusien opiskelija-asuntojen lukumäärä nousee 2025/2026 Lahden Talojen opiskelija-asuntoa hakeneiden ja saaneiden määrä nousee 2025/2026	Uusia opiskelija-asuntoja ei saada liikkeelle rahoituksen takia. Opiskelijoiden opintotutkeen ja asumisliisään tehdyt kiristykset vaikeuttavat opiskelijoiden sijoittumista. Heikko työllisyystaso ja sosiaaliturvan ja asumistuen kiristykset lisäävät edullisten asuntojen kysyntää ja tarvetta laajamittaisesti. Opiskelija-asuntojen tarjonta tulee olla tasapainossa yleisen asuntomarkkinatilanteen kanssa ja liikatarronta puolestaan voi aiheuttaa ongelmia asuntomarkkinoiden toimivuudelle.

Palvelualueiden lyhenteet: KOHA konsernihallinto, ELVO elinvoima, SIVI sivistys, KYMP kaupunkiympäristö

Muut toiminnalliset tavoitteet

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Vahvistamme monimuotoista, puhdasta luontoa, joka on hyvinvoinnin perusta.			
Valmistelomme kierrätystiekartan pakollisen pakkaus- ja biojätteen erilliskeräyksen laajentamisesta ja vapaaehtoisen keräyksen lisäämisestä. KYMP, ELVO	TAVOITE: Kierrätystiekartassa huomioidavia asioita - lainsäädännössä mahdollisesti tiukentuvat erilliskeräysvelvoitteet - jätehuoltomääräysten kautta laajennettavat velvoitteet	Kierrätystiekartta valmis, kyllä/ei	Jätelain muutosten samanaikainen valmistelu viivastää valmistelua.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
	- ohjauskeinot ml. taksaohjaus ja pay-as-you-throw (PAYT)-hinnoittelun selvittäminen - erilliskeräysmenetelmien kehittämisen.		
Edistämme luonnon monimuotoisuutta laatimalla luonnonsuojeluohjelman ja kaupunkimetsien metsienhoidon periaatteet. KYMP	TAVOITE: Luonnonsuojeluohjelma ja kaupunkimetsien hoidon periaatteet laadittu ja hyväksytty. Luonnonsuojeluohjelman kohteista vähintään kahdesta laadittu esitys ELY:lle.	Luonnonsuojeluohjelma hyväksytty, kyllä/ei Kaupunkimetsien hoidon periaatteet hyväksytty, kyllä/ei Esitykset kahden uuden ohjelma-alueen perustamisesta laadittu, kyllä/ei	Päätöksen sisällöstä ei saada yksimielisyyttä. Valitukset hyväksymispäätöksistä.
Edistämme liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa. Mahdollistamme monipuoliset harrastusmahdollisuudet kaikenikäisille.			
Edistämme koululaisten liikuntaa KYMP, SIVI, ELVO	Koululaisten itsenäisen liikkumisen edistäminen LÄHTÖ: Koululaisia kuljetetaan lyhyitäkin matkoja autolla. TAVOITE: Tehdään vähintään kahdelle pilottikoululle liikkumissuunnitelmat ja tehdään suunnitelmat pilottikoulujen koulumatkareittien liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Oppilaiden itsenäisen liikkuminen koulu- ja harrastusmatkoilla lisääntyy pilotin aikana. Rakokiven alueella toteutetaan Traficomien Suomi liikkeelle -ohjelman avustuksella liikenneturvallisuuksiin. Välituntitoiminnan kehittäminen tukemaan liikunnallista elämäntapaa LÄHTÖ: Oppilaat osallistuvat välituntitoiminnan kehittämiseen vaihtelevasti. Kaikilla lapsilla ei ole harrastusta. Liikkuva koulu kyselyn mukaan 36 % kouluissa on riittävästi välituntivälineitä ja niitä saa käyttää. TAVOITE: Jokaisessa koulussa on ohjattua välituntitoimintaa sekä koulutettuja välituntitoiminnan vertaisohjaajia. Liikkuva koulu -kyselyn tulos paranee 50 %:iin.	Pilottikoulujen liikkumissuunnitelmat tehty kyllä/ei Ohjattua välituntitoimintaa kaikissa kouluissa kyllä/ei Välituntitoiminnan vertaisohjaaja kaikissa kouluissa kyllä/ei Liikkuva koulu -kysely: Koulussa on riittävästi välituntivälineitä ja niitä saa käyttää (%)	Vaatii työaikaa sekä liikenteen asiantuntijoilta että kouluilta, viestintä avainasemassa. Huoltajien asenteet ja sitoutuminen. Piha-alueen kehittämiseen tai välituntivälineisiin ei ole rahoitusta. Henkilöstön sitoutuminen. Vertaisohjaajien saatavuus ja kouluttamisen resurssointi.
Kehitämme poikkiphallinnollista liikunnan edistämistä. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	LÄHTÖ: Kaupunkilaisten liikunta on läpileikkaava palvelu. Liikkumisen edistämisen tukemiseksi tarvitaan poikkiphallinnollinen ohjelma. TAVOITE: Valmistellaan ja hyväksytään poikkiphallinnollinen liikkumissuunnitelma ja toteutetaan siihen liittyvät ensimmäiset toimenpiteet.	Liikkumissuunnitelma laadittu kyllä/ei	Valmisteluun ja toteuttamiseen ei ole käytettävissä riittävästi resursseja. Palvelualueet priorisoivat muita tehtäviä liikkumissuunnitelman valmistelun edelle.
Puramme segregatiota. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa.			

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Luomme suuntaviivat asuinalueiden eriytymisen ennaltaehkäisemiseksi. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	LÄHTÖ: Kaupunginhallitus on perustanut aluepalvelutoimikunnan, jonka tehtävänä on valmistella kaupungille aluepalveluohjelma. Ohjelman tavoitteena on mm. turvallisen kaupungin kehittäminen ja segregaatian ehkäiseminen. TAVOITE: Aluepalveluohjelma valmis.	Aluepalveluohjelman valmiusaste	Ohjelma vaatii useiden toimintojen ja palvelujen yhteensovittamista ja tarkastelua sekä sitoutumista niin viranhaltijoiden kuin poliittisella tasolla vaikutusten ja päätösten aikaansaamiseksi. Ohjelmalle asetetut odotukset eivät täyty.
Olemme houkutteleva urheilu- ja kulttuurikaupunki, jossa tapahtumat kukoistavat ja matkailijamäärät kasvavat.			
Edistämme Urheilukeskuksen, Kisapuiston ja vesiliikuntakeskuksen suunnitelmia ja alueiden kaavoitusta. KYMP, KOHA	TAVOITE: Laaditaan koko urheilukeskuksen kattava viitesuunnitelma, jonka pohjalta voidaan laatia tonttikohtaisia asemakaavoja. Laaditaan vesiliikuntakeskuksen asemakaavan muutos. Käynnistetään vesiliikuntakeskuksen suunnittelu hyväksytyn hankesuunnitelman mukaisesti. Kisapuiston asemakaavan muutos on luonnosvaiheessa, vuonna 2026 valmistellaan kaavaehdotus.	Viitesuunnitelman luonnos tehty, kyllä/ei Vesiliikuntakeskuksen asemakaavan muutos, kyllä/ei Hankesuunnitelman mukainen eteneminen, kyllä/ei Kisapuiston asemakaavan ehdotus, kyllä/ei	Asemakaavat eivät etene tavoitellusti kaupungista riippumattomista syistä. Asemakaavoista valitetaan hallinto-oikeuteen. Vesiliikuntakeskuksen hankesuunnittelupäätöksestä ja/tai suunnittelijavalinnoista valitetaan eikä päätös saa lainvoimaa.
Rakennamme inspiroivaa, kestäväää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.			
Toteutamme keskustavision jatkohankkeet. KYMP	TAVOITE: Käynnistetään kauppatorin kehittämisshanke, jonka tavoitteena on luoda torista viihtyisä ympärivuotinen kohtauspaikka kehittämällä torin kaupunkikuvaa ja monipuolistamalla toimintoja. Suunnittelua tehdään laajassa vuorovaikutuksessa asukkaiden ja sekä keskustan yrittäjien ja kiinteistöjen sekä muiden toimijoiden kanssa. Käynnistetään keskustan kaupunkikuvallisen ja liikenteellisen yleissuunnitelman laatiminen osallistaen asukkaat, yritykset ja yhteisöt.	Kauppatorin toteuttamishankkeen käynnistetty, kyllä/ei Keskustan yleissuunnitelma käynnistetty, kyllä/ei	Alatorin suunnitelmien keskenäisyys. Taloudelliset ja henkilöstöriskit.
Johdamme tiedolla ja parannamme palveluidemme vaikuttavuutta. Hyödynnämme palvelujen ja prosessien kehittämisessä uutta teknologiaa ja tekoälyä eettisesti ja vastuullisesti.			
Kehitämme palveluja tekoälyä hyödyntäen ja koulutamme henkilöstöä tekoälyn turvalliseen käyttöön. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	TAVOITE: Vähintään viisi uutta palvelua, jotka hyödyntävät tekoälyä. Vähintään 80 % henkilöstöstä suorittanut tekoäly- ja tietosuojakoulutuksen vuoden 2026 loppuun mennessä.	Tekoälyä hyödyntävien palvelujen määrä Tekoäly- ja tietosuojakoulutuksen suorittaneet työntekijät	Tekoälyratkaisut rakennetaan toistamaan vanhoja prosesseja. Tietojärjestelmien käyttöönoton kustannushyötyjä ei kartoiteta riittävästi. Esihenkilöt eivät edellytä henkilöstöä koulutuksen suorittamiseen.

Palvelualueiden toimenpiteet	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarit	Riskit
Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.			
Juurrutamme osallisuusmallin osaksi yksiköiden toimintaa. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	LÄHTÖ: Kaupungin osallisuusmallin tunnettavuus on heikko. Osallisuussuunnitelua ei tehdä systemaattisesti yksiköissä. TAVOITE: Kaupungissa tehdään osallisuusmallin mukaiset osallisuussuunnitelmat toimintayksiköissä oman toiminnan/vastuun osalta. Toimintayksikön suunnitelma voi olla osa laajempaa palvelujen kokonaissuunnitelmaa. Yksiköiden osallisuustyö on suunnitelmallisempaa ja yhdenmukaisempaa, ja suunnitelmista raportoidaan vuosittain vastuualueitasolla. LÄHTÖ: OmaLahti.fi-alustaa säännöllisesti käyttäviä yksiköitä on neljä ja alustalla on n. 5 300 käyttäjää. TAVOITE: Hyödynnetään OmaLahti.fi-alustaa monipuolisesti. Alustaa säännöllisesti käyttävien yksiköiden määrä kasvaa neljällä ja alustan käyttäjien määrä kasvaa 3 000 käyttäjällä.	Vastuualueiden raportit osallisuussuunnitelmista OmaLahti.fi-alustaa käyttävien yksiköiden määrä OmaLahti.fi-alustan käyttäjien ja rekisteröityjen määrä	Osallisuussuunnitelmia ei tehdä. Osallisuustyötä ei johdeta. Resurssien ja työajan puute. Osallisuusmalli on haastava ymmärtää tai siihen ei tutustuta. Asukkaiden kiinnostus OmaLahti.fi-alustaan vähenee. Alustalla ei ole riittävästi asukkaille mielenkiintoisia asioita. Alustaa ei oteta monipuolisesti käyttöön yksiköissä.
Otamme käyttöön uusia yhteisöllisiä kaupunkikehittämisen malleja. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	TAVOITE: Vähintään viisi uutta mallia käytössä.	Uusien osallistamismallien määrä	Henkilöstön ja/tai resurssien riittävyys uusien mallien kehittämiseen ja toteuttamiseen.
Lahti on houkutteleva työnantaja, jossa henkilöstöön luotetaan. Meillä jokainen saa kokeilla ja kehittää.			
Kehitämme työhyvinvoinnin johtamista. ELVO, KOHA, KYMP, SIVI	TAVOITE: Työhyvinvoinnin seurannan prosessi uudistunut, työhyvinvointikysely tehdään kerran vuodessa ja lisäksi työhyvinvointia seurataan säännöllisesti pulssikyselyillä. Työhyvinvointikyselyn vastausprosentti on vähintään 74 %. Työhyvinvointikyselyn keskiarvo vähintään 3,8.	Pulssikyselyt ja uusi prosessi käytössä kyllä/ei Työhyvinvointikyselyn vastausprosentti Työhyvinvointikyselyn keskiarvo	Prosessiin ei sitouduta, työhyvinvointia parantavia toimenpiteitä ei tunnisteta ja/tai niitä ei toteuteta

Palvelualueiden lyhenteet: KOHA konsernihallinto, ELVO elinvoima, SIVI sivistys, KYMP kaupunkiympäristö

2.2 Määrärahataulukko

Määrärahat	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alku- peräinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voi- massa oleva
Toimintatulot	46 768 650	45 512 700	45 757 300	45 757 300	0	45 757 300
Valmistus omaan käyttöön	655 901	514 000	514 000	514 000	0	514 000
Toimintamenot	-61 938 672	-64 531 800	-65 724 300	-65 724 300	0	-65 724 300
Toimintakate	-14 514 121	-18 505 100	-19 453 000	-19 453 000	0	-19 453 000

2.3 Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön palvelualue vastaa perusedellytysten luomisesta kaupungin ja sen ympäristön kestäväälle kehitykselle sekä asukkaita ja asiakkaita tyydyttävälle asumiselle, yrittämiselle ja muulle kaupunkielämälle. Palvelualue hoitaa lisäksi Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Iitin, Kärkölän, Lahden, Padasjoen, Orimattilan ja Sysmän muodostaman alueen joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät. Palvelualue hoitaa myös Asikkalan, Heinolan, Hollolan, Kärkölän, Lahden, Myrskylän, Orimattilan, Padasjoen ja Pukkilan muodostaman alueen jätehuoltoviranomaiselle kuuluvat tehtävät.

Palvelualueeseen kuuluvat kaupunkitekniikka, kaupunkisuunnittelu sekä rakennus- ja ympäristövalvonta. Palvelualueen päätoimintakenttienä toimivat kaupunkiympäristölautakunta, rakennus- ja ympäristölupalautakunta, Lahden seudun jätelautakunta ja Lahden seudun joukkoliikennelautakunta. Kaikki vastuualueet toimivat kaupunkiympäristölautakunnan alaisina. Kaupunkiympäristölautakunta vastaa talousarvioesityksestä koko palvelualueen osalta, Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan alaista yksikköä ja toimintaa lukuun ottamatta.

2.3.1 Palvelualueen sitovuustasojen kuvaus

Lahden kaupungin talousarvion 2026 toimeenpano-ohjeiden mukaisesti on valmisteltu palvelualuekohtaiset käyttösuunnitelmat, jotka viedään toimielimiin päätettäväksi seuraavasti:

- kaupunkiympäristön palvelualueen käyttösuunnitelman hyväksyy omien vastuualueidensa osalta
 - kaupunkiympäristölautakunta: kaupunkiympäristön yhteiset, kaupunkitekniikka, kaupunkisuunnittelu sekä rakennus- ja ympäristövalvonta
 - Lahden seudun joukkoliikennelautakunta: joukkoliikenne.

Kaupunkiympäristölautakunnan alaiset yksiköt ja talousarvion sitovuustasot:

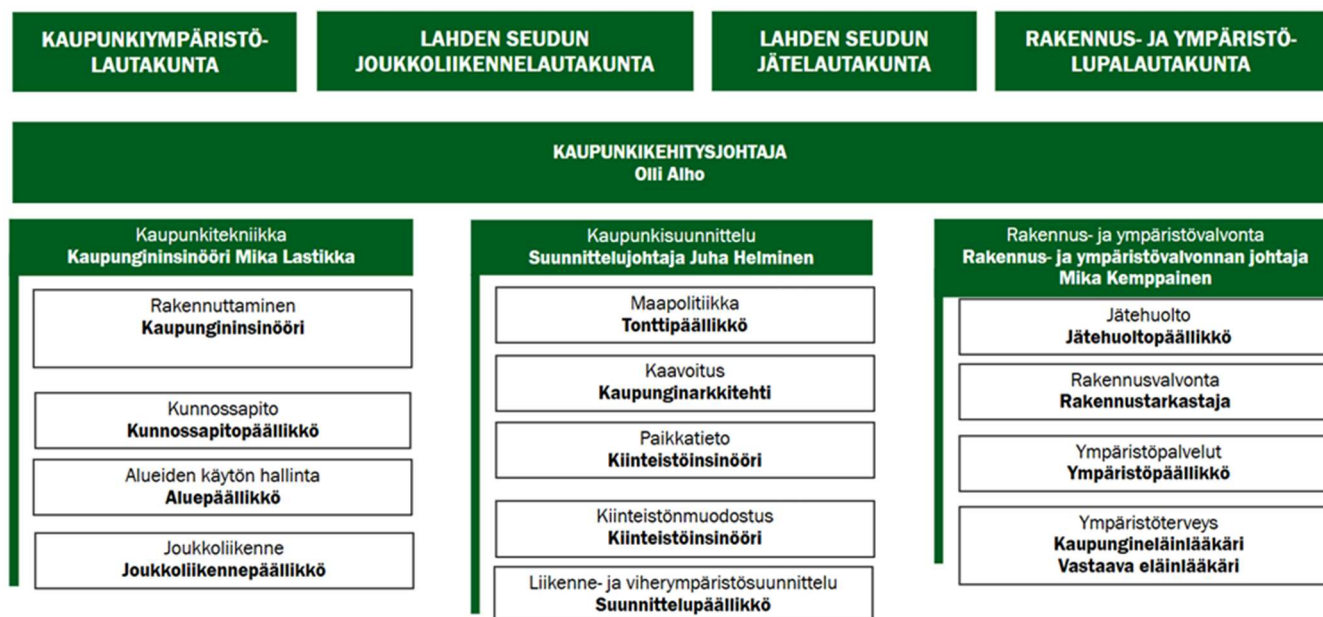
- kaupunkiympäristö (määräraha ja tuloarvio)
 - kaupunkiympäristön yhteiset
 - kaupunkisuunnittelu
 - kaupunkitekniikka
 - rakennus- ja ympäristövalvonta

Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan alaiset yksiköt ja talousarvion sitovuustasot:

- joukkoliikenne (toimintakate)

2.3.2 Palvelualueen organisaatio

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE, organisaatio 1.2.2026-

2.4 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Palvelualueen toimintaan vaikuttaa rakentamisen suhdannetilanne, joka etenkin asuntorakentamisen osalta oli vuoden 2024 osalta alhaisin kymmenvuotiskaudella eikä vuodelle 2026 ole odotettavissa merkittävää nousua. Asuntorakentamisen volyymi on laskenut alle kolmasosaan tavanomaisesta. Lahdessa asuntorakentamisen nousun on Newsec Oy:n laatiman Asuntotuotantoskenaariot Lahdessa -tarkastelun perusteella arvoitu venyvän vuosikymmenen loppupuolelle. Volyymin putoaminen vaikuttaa suoraan maan myynti ja -vuokratuloihin sekä rakentamisesta saatavien lupamaksujen kertymiin.

Teollisten investointien puolella positiivinen vire jatkuu. Fazer Oy teki heinäkuussa 2025 suklaatehtaan rakentamisen investointipäätöksen Pippoon töiden käynnistyessä välittömästi. DayOne teki päätöksen datakeskuksen rakentamisesta Kiveriöön. Joki-maan yrityspuistoon käynnistyi useita teollisia investointeja.

Lainsäädännön muutokset ja niihin varautuminen vaikuttavat merkittävästi toimintaan uuden rakentamislain ja lunastuslain muutoksen ja alueidenkäyttölain voimaan tullessa vuosien 2025–2026 aikana. Lunastuslain 25 prosentin lisäys markkinahintaan tulee heijastumaan suoraan vapaaehtoisin kauppoihin ja näkymään maanhankinnan investointiraamin niukkenemisena.

Vuoden 2024 aikana solmittiin maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimus kaupunkiseudun kuntien, Päijät-Hämeen liiton ja valtion kanssa vuosille 2024–2027. MAL-sopimuksen mukaisia toimenpiteitä edistetään. Lahden kannalta merkittävimpänä toimenpiteenä on matkakeskuksen liityntäpysäköintihankkeen toteuttaminen vuoteen 2029 mennessä.

2.5 Henkilöstösuunnitelma (palvelualueitasolla)

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Kaupunkiympäristö	186	186	189	179	0	179
Kaupunkiympäristön yhteiset	1	1	1	1		1
Kaupunkisuunnittelu	69	68	69	65	2	67
Kaupunkitekniikka	41	41	41	38,5	0,5	39,0
Rakennus- ja ympäristövalvonta	75	76	78	74,5	-2,5	72,0
Joukkoliikenne	9	9	10	9,5		9,5
Kaupunkiympäristön palvelualue	195	195	199	188,5	0	188,5

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

3 Kaupunkiympäristö

3.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

3.1.1 Määrärahataulukko

Määrärahat	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	29 457 938	27 716 500	27 564 000	27 564 000	0	27 564 000
Valmistus omaan käyttöön	655 901	514 000	514 000	514 000	0	514 000
Toimintamenot	-35 479 263	-37 722 000	-37 722 000	-37 722 000	0	-37 722 000
Toimintakate	-5 365 424	-9 491 500	-9 644 000	-9 644 000	0	-9 644 000

3.1.2 Toiminnan kuvaus

Sitovaan tasoon kuuluvat vastuualueet ovat kaupunkiympäristön yhteiset, kaupunkisuunnittelu, kaupunkitekniikka sekä rakennus- ja ympäristövalvonta. Vastuualueet vastaavat kaupungin alueiden kehityksestä ja kasvun edellytyksistä, tekevät maakunnallista yhteistyötä sekä huolehtivat Päijät-Hämeen kuntien joukkoliikenteen järjestämisestä ja jätehuollon viranomaistehtävistä. Vastuualueet toimivat kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan alaista yksikköä lukuun ottamatta

3.1.3 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Kaupunkiympäristön yhteiset	1	1	1	1		1
Kaupunkisuunnittelu	69	68	69	65	2	67
Kaupunkitekniikka	41	41	41	38,5	0,5	39,0
Rakennus- ja ympäristövalvonta	75	76	78	74,5	-2,5	72,0
Kaupunkiympäristö	186	186	189	179,0	0	179,0

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

3.1.4 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Kaupunkiympäristön yhteiset*			
Talous:			
Toimintamenot/asukas	4 €	5 €	7 €
Kaupunkisuunnittelu			
Talous:			
Toimintatulot/asukas	172 €	156 €	161 €
Toimintamenot/asukas	70 €	84 €	78 €
Kaupunkitekniikka			
Talous:			
Toimintatulot/asukas	43 €	39 €	39 €
Toimintamenot/asukas	159 €	156 €	168 €
Rakennus- ja ympäristövalvonta			
Talous:			
Toimintatulot/asukas	28 €	32 €	25 €
Toimintamenot/asukas	60 €	65 €	57 €

3.2 Kaupunkiympäristön yhteiset

3.2.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

3.2.1.1 Osamäärärahataulukko

Osamäärärahat*	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	28 425	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-460 456	-629 300	89 400	-910 600	0	-910 600
Toimintakate	-432 032	-629 300	89 400	-910 600	0	-910 600

3.2.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Kaupunkiympäristön yhteiset	1	1	1	1		1

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

3.2.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Kaupunkiympäristön yhteiset*			
Talous:			
Toimintamenot/asukas	4 €	5 €	7 €

3.2.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

3.2.2.1 Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön yhteisten vastuualueelle varataan muihin vastuualueisiin kuulumaton henkilöstö sekä palvelualueitasoiset hankkeet.

3.2.2.2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Palvelualue osallistuu kaupungin strategian kärkihankkeiden sekä MAL-sopimuksen toteuttamiseen.

3.2.2.3 Toiminnan painopistealueet

Painopisteenä ovat kaupungin strategian ja kärkiohjelmien pohjalta toiminnan uudistaminen ja tehostaminen sekä kehittämisen. Uusien työtilojen käyttöä tehostetaan ja työympäristöä sekä työtapoja kehitetään.

3.2.3 Tavoitteiden toteuttaminen

3.2.3.1 Toimintasuunnitelma

Vuoden 2026 keskeisenä tavoitteena on järjestää palvelualueen toiminnot vastaamaan niukentuvia henkilöresursseja siten, että palvelutaso pysyy mahdollisimman hyvänä ja edellä esitetyt strategiset tavoitteet voidaan saavuttaa. Palvelualueen laatutyö käynnistyy uudella organisoinnilla. Laatutyöllä tuetaan prosessien kehittämistä palvelualueitasoisesti.

3.2.3.2 Kehittämishjelmat ja hankkeet

Muutetaan kaupunkiympäristön organisaatiota ja toimintoja vastaamaan niukenevia henkilöresursseja.

3.2.3.3 Riskit ja seuranta

Henkilöstömäärä tulee talouden lisäsopeutusten ja yt-neuvottelujen seurauksena jonkin verran vähenemään. Niukentuvien resursien takia tehtävämääriä pitää tarkastella uudelleen, muokata tehtäväkuvia ja järjestellä toimintoja uudella tavalla. Riskeinä on tarvittavan osaamisen säilyttäminen ja kehittäminen sekä tehtävien mitoituksessa ja organisaatiouudistuksessa onnistuminen. Onnistumista seurataan säännöllisesti kaupunkiympäristön johtoryhmässä ja johtotiimissä.

3.3 Kaupunkisuunnittelu

3.3.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

3.3.1.1 Osamäärärahataulukko

Osamäärärahat	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	20 812 868	19 003 000	19 658 300	19 658 300	0	19 658 300
Toimintamenot	-8 501 379	-10 184 500	-9 370 100	-9 209 600	-245 600	-9 455 200
Toimintakate	12 311 489	8 818 500	10 288 200	10 448 700	-245 600	10 203 100

3.3.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Kaupunkisuunnittelu	69	68	69	65	2	67

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

3.3.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Kaupunkisuunnittelu			
Talous:			
Toimintatulot/asukas	172 €	156 €	161 €
Toimintamenot/asukas	70 €	84 €	78 €

3.3.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

3.3.2.1 Toiminnan kuvaus

Kaupunkisuunnittelun vastuualue luo perusedellytykset kaupungin toiminnalliselle ja kestäväälle kehitykselle tarjoamalla edellytykset hyvään asumiseen, yrittämiseen sekä kaupunkielämään. Vastuualue vastaa yleis- ja asemakaavoituksesta, aluehankkeista, asunto- ja maapolitiikasta, liikenne- ja viherympäristösuunnittelusta, kiinteistönmuodostuksesta, paikkatietojen hallinnasta sekä maastomittauksesta.

3.3.2.2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kaupunkisuunnittelun toimintaympäristöön kohdistuvat muutokset jatkuvat koko suunnitelmakauden ajan. Lainsäädännöllisistä muutoksista suurimmat ovat lunastus- ja alueidenkäyttölain muutokset. Lunastuslain muutos tuo automaattisen 25 prosentin korotuksen lunastuskorvaukseen, mikä tulee heijastumaan myös vapaaehtoisten kauppojen hintatasoon ja nostaa maanhankinnan investointikuluja. Alueidenkäyttölaki tuo useita muutoksia, jotka koskevat muun muassa yksityisten kaavamuutoshakemusten käsittelyä, vähittäiskaupan sijoittumista ja kaavojen selvitystarpeita.

Asuntorakentamisen toimintaympäristö Lahdessa on muuttunut merkittävästi viime vuosina. Korkotason nousu, elinkustannusten nousu ja maailmanpoliittinen epävarmuus ovat hiljentäneet asuntomarkkinat viimeisen parin vuoden aikana. Lisäksi vuokra-asunnoista on viime vuosien runsaan tuotannon takia syntynyt lievää ylitarjontaa, mikä näkyy sijoittajakysynnän tyrehtymisenä. Newsec Oy:n laatiman tarvelähtöisen asuntotuotantoennusteen perusteella vallitseva haastava asuntomarkkinatilanne jatkuu Lahdessa vielä tämän vuosikymmenen, mikä tullee näkymään sekä tonttien luovutusten että rakennuslupien tavanomaista alhaisimpina määrinä.

Yritysten kiinnostus Lahtea kohtaan jatkui vuonna 2025 aktiivisena, ja voidaan olettaa sen pysyvän hyvällä tasolla myös jatkossa. Kysyntään vastaaminen edellyttää uusien elinkeinoelämän maa-alueiden hankintaa, suunnittelua sekä tonttien esirakentamista vaikkakin taloustilanteen takia tehtävät toimenpiteet tulee suunnata, suunnitella ja ajoittaa aiempaa täsmällisemmin. Maanhankinnan, tonttituotannon, palveluverkon ja kustannustietoisuuden lisääminen kytketään vastaisuudessa nykyistä tiiviimmin yhteen laatimalla pitkän aikajänteen maankäytön toteutusohjelma vuosien 2025–2026 aikana. Toteutusohjelma päivitetään jatkossa vuosittain.

Elinkeinoelämän alueiden maanhankinta, esirakentaminen ja kunnallistekniikan toteuttaminen edellyttävät merkittäviä lisäinvestointeja suunnitelmavuosien aikana. Uusien ja laajentuvien alueiden valmistelusta ja toteutuksesta aiheutuvat kustannukset kompensoituvat lisääntyvän elinvoiman sekä verokertymän kasvulla keskipitkällä aikajänteellä. Toteutuksen suunnittelussa, ajoituksessa ja aikajänteessä otetaan huomioon kaupungin taloudellinen tilanne.

Muuttuva tilannekuva edellyttää muutoksia henkilöstö- ja talousresurssien kohdentamisessa painottuen enemmän elinkeinoelämän ja kohdennettujen asuntoalueiden suunnitteluun sekä kaupunkirakenteen tiivistämiseen. Samalla varaudutaan vastaamaan taantuman jälkeiseen asuntotuotannon kysyntään monipuolisilla, houkuttelevilla ja joustavilla kaavoitus- ja suunnitteluratkaisuilla. Vuoden aikana resursseja kohdennetaan myös keskustan yleissuunnitelman laadintaan, koko kaupungin liikennejärjestelmäsuunnitelmaan sekä kestävästä liikkumisen edistämiseen.

Palvelualue osallistuu kaupungin strategian kärkihankkeiden sekä MAL-sopimuksen toteuttamiseen. Kaupunkisuunnittelun toimintaympäristöön kohdistuvat muutokset jatkuvat koko suunnitelmakauden ajan. Lainsäädännöllisistä muutoksista suurimmat ovat lunastus- ja alueidenkäyttölain muutokset. Lunastuslain muutos tuo automaattisen 25 prosentin korotuksen lunastuskorvaukseen, mikä tulee heijastumaan myös vapaaehtoisten kauppojen hintatasoon ja nostaa maanhankinnan investointikuluja. Alueidenkäyttölaki tuo useita muutoksia, jotka koskevat muun muassa yksityisten kaavamuutoshakemusten käsittelyä, vähittäiskaupan sijoittumista ja kaavojen selvitystarpeita.

Asuntorakentamisen toimintaympäristö Lahdessa on muuttunut merkittävästi viime vuosina. Korkotason nousu, elinkustannusten nousu ja maailmanpoliittinen epävarmuus ovat hiljentäneet asuntomarkkinat viimeisen parin vuoden aikana. Lisäksi vuokra-asunnoista on viime vuosien runsaan tuotannon takia syntynyt lievää yltarjontaa, mikä näkyy sijoittajakysynnän tyrehtymisenä. Newsec Oy:n laatiman tarvelähtöisen asuntotuotantoennusteen perusteella vallitseva haastava asuntomarkkinatilanne jatkuu Lahdessa vielä tämän vuosikymmenen, mikä näkyy sekä tonttien luovutusten että rakennuslupien tavanomaista alhaisimpina määrinä.

Yritysten kiinnostus Lahtea kohtaan jatkui vuonna 2025 aktiivisena, ja voidaan olettaa, että se pysyy hyvällä tasolla myös lähivuosien aikana. Uusien elinkeinoelämän alueiden suunnittelu, maa-alueiden hankinta sekä tonttien esirakentamisen tarve jatkuu myös lähivuodet korkealla tasolla, vaikkakin taloustilanteen takia tehtävät toimenpiteet tulee suunnata, suunnitella ja ajoittaa aiempaa täsmällisemmin. Maanhankinnan, tonttituotannon, palveluverkon ja kustannustietoisuuden lisääminen kytketään vastaisuudessa nykyistä tiiviimmin yhteen laatimalla pitkän aikajänteen maankäytön toteutusohjelma vuosien 2025–2026 aikana. Toteutusohjelma päivitetään jatkossa vuosittain.

Elinkeinoelämän alueiden maanhankinta, esirakentaminen ja kunnallistekniikan toteuttaminen edellyttävät merkittäviä lisäinvestointeja suunnitelmavuosien aikana. Uusien ja laajentuvien alueiden valmistelusta ja toteutuksesta aiheutuvat kustannukset kompensoituvat lisääntyvän elinvoiman sekä verokertymän kasvulla keskipitkällä aikajänteellä. Toteutuksen suunnittelussa, ajoituksessa ja aikajänteessä otetaan huomioon kaupungin taloudellinen tilanne.

3.3.2.3 Toiminnan painopistealueet

Keskustavisio 2040 (KV 20.5.2025 § 60) asettaa tavoitteet keskustan kehittämiselle seuraavan 15 vuoden aikana teemakuvausten sekä kymmenen kärkihankkeen muodossa. Vuonna 2025 käynnistettiin kauppatorin, Urheilukeskuksen ja Kisapuiston kärkihankkeet tarkentamalla ja konkretisoimalla keskustavisiota näillä alueilla. Kohteiden suunnittelu jatkuu vuonna 2026. Torialueen suunnittelu jakautuu kauppatorin suunnitteluun ja alatorin asemakaavan muutokseen, jossa tutkitaan keskustahotellin toteuttamisen mahdollisuutta. Urheilukeskuksen asemakaavoitus käynnistetään Europan 18 -ideakilpailun tulosten pohjalta. Kisapuiston asemakaavan muutos on ehdotusvaiheessa vuonna 2026. Lisäksi vuoden 2026 aikana laaditaan keskustan yleissuunnitelma, joka sisältää kuvauksen katutilan tavoitteista ja toimenpiteistä.

Keskeinen sekä edelleen jatkuva toimenpide on riittävän ja monipuolisen kaava- ja tonttivarannon ylläpitäminen. Tämän toteuttamiseksi hankitaan maa-alueita sekä asemakaavoitetaan riittävä määrä monipuolisia ja kiinnostavia asuin- ja elinkeinoelämän-alueita. Asuin- ja yritysalueiden kaavoituksella sekä tonttien luovutuksella mahdollistetaan monipuolinen asuntorakentaminen ja luodaan edellytykset elinkeinoelämän kasvulle. Painopisteenä vuoden 2026 asemakaavoituksessa on edelleen vetovoimaisen pientalotonttitarjonnan kaavoittaminen Karistoon, Renkomäkeen ja mahdollisesti Hennalaan sekä yrityselämän tonttitarpeesta huolehtiminen. Nykyisiä yritystontteja ei kaavoiteta muuhun käyttötarkoitukseen. Lisäksi asemakaavoituspanosta kohdennetaan kaupungin omistaman sen omasta käytöstä poistuvan rakennuskannan kaavoittamiseen uuteen käyttötarkoitukseen sekä keskusta-alueen kaavojen edistämiseen Kisapuistossa, Urheilukeskuksessa, Radanvarressa ja torialueella.

Vuoden 2026 aikana jatketaan toimenpiteitä elinympäristön viihtyisyyden parantamiseksi luontoarvot huomioiden. Erityisenä toimenpiteenä on viherratkaisujen sekä kaupunkivihreän lisääminen vuonna 2025 hyväksytyn viheralueohjelman ja kaupunkipuulinjauksen sekä muiden suunnitelmien perusteella. Myös muita kustannustehokkaita viihtyisyyttä parantavia toimenpiteitä toteutetaan.

Kuntien ja valtion MAL-sopimuksen mahdollistamista pienistä yhteisrahoitteisista parantamishankkeista saavutettiin yhteinen näkemys kuntien ja valtion kesken vuoden 2025 aikana. Lahden suurin kyseisestä hankekokonaisuudesta osittain rahoitettava hanke on matkakeskuksen liityntäpysäköintilaitos, joka tulee saada rakennetuksi vuoden 2029 loppuun mennessä. Vuoden 2026 aikana laaditaan alueelle hankkeen mahdollistava asemakaava sekä valmistellaan hankkeen toteutuksen mahdollistava urakkakilpailutusaineisto.

Lahden suunta -työ eli Lahden yleiskaava 2035 ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma hyväksyttiin ja lainvoimaistui vuonna 2025 ilman valituksia. Vuoden 2026 aikana viedään loppuun kulttuuriympäristöselvitys, jolla täsmennetään yleiskaavatyön yhteydessä ja sitä ennen laadittuja kulttuurihistoriallisten rakennusten selvityksiä ja aukaistaan niihin kohdentuvia peruskorjaus- ja purkulupaprosesseja. Selvityksen tavoite on myös luokitella kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset nykyistä selkeämmin asemakaavalla suojeltaviin ja muihin rakennuksiin.

Vuonna 2026 jatkuu valmistautuminen kaavoituksen ja rakentamisen tietojen siirtämiseen valtakunnalliseen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään (RYHTI). Valmistautuminen uuden toimintatavan edellyttämiin muutoksiin paikkatietojärjestelmän osalta mahdollistaa kansalliseen tietomalliin perustuvan kaavan piirtämisen ja tietojen siirron valtakunnalliseen järjestelmään.

Digitalisaation edistäminen jatkuu myös vuonna 2026. Sähköisen asioinnin palveluja kehitetään sähköisen asioinnin sujuvoittamiseksi. Henkilöstön digiosaamista kehitetään sisäisillä ja ulkoisilla koulutuksilla sekä tiedonhallintaa kehitetään yhteistyössä tietohallinnon kanssa. Vuonna 2025 aloitettua raportoinnin kehittämistyötä jatketaan myös vuonna 2026 tiedolla johtamisen tukemiseksi.

3.3.3 Tavoitteiden toteuttaminen

3.3.3.1 Toimintasuunnitelma

Strateginen tavoite 2026

Toteuttaa strategian, toiminnallisten tavoitteiden ja keskustavisio 2040:n linjaukset siten, että:

- Keskustan kehittäminen etenee **torialueella, Urheilukeskuksessa ja Kisapuistossa sekä pysäkkikokeilun toteuttamisella ja seurannalla.**
- **Kaava- ja tonttivaranto** on monipuolinen ja riittää asumisen ja elinkeinoelämän tarpeiden tukemiseen.
- **Viihtyisyys ja luontoarvot** vahvistuvat (viheralueohjelma, kaupunkipuulinjaus ja luontoposiitivisuus-tiekartan toimenpiteet).
- **MAL-sopimuksen** toimenpiteet etenevät (matkakeskuksen liityntäpysäköintilaitos).

- **Kestävää kaupunkiliikettä** edistetään monin tavoin hyväksytyn SUMP kestävän kaupunkiliikkeen ohjelman linjausten mukaisesti
- **RYHTI**-valmius etenee aikataulussa (paikkatieto- ja tietomallivalmius, siirtymäaikaa v. 2028 loppuun saakka).
- **Digitalisaatio** etenee (asiointi, digiosaaminen, raportointi).

Työpaketit ja keskeiset toimenpiteet

Torialue (Kauppatori & Alatori / keskustahotellin mahdollisuus)

- **Tehtävät (2026):**
 - Kauppatorin luonnos- ja ehdotussuunnittelu: ratkaisuvaihtoehdot, kustannukset, toteutusjärjestys.
 - Alatorin asemakaavan muutoksen valmistelu: **keskustahotellin** toteutettavuus (massa, vaikutukset, liikenne, pysäköinti).
 - Vaikutusten arvioinnit (mm. kaupunkikuva, elinkeino- ja yritystoiminta, liikenne).
 - Torialueen kehittäminen
- **Välitavoitteet:**
 - Q2: Torin suunnitteluperiaatteet, torin kokeilut ja kesäpilotit 2026
 - Q3: Alatorin kaava-aineiston luonnos nähtäville
 - Q4: Torin yleissuunnitelma ja toimenpideohjelma, Alatorin kaavan täsmentäminen ennen kaavaehdotuksen laatimista, lausuntokierros
 - 2027/Q1: Alatorin kaavaehdotus
 - 2027/Q2: Alatorin kaavan hyväksyminen
- **Vastuut:** Asemakaavoitus, liikenne- ja viherympäristösuunnittelu, elinvoima (kaupallinen vaikutus)

Urheilukeskuksen kokonaisuuden maankäytön tarkastelu ja Vesiliikuntakeskuksen asemakaavan muutos

- **Tehtävät:**
 - Kaavarunkotasoinen maankäytön tarkastelu Europan 18 -kilpailun pohjalta: mitoitus, toimintojen ja yleisten alueiden sijoittelu, liikenne ja pysäköinti
 - Konseptisuunnitelma ja sen vaiheistus (investointiohjelma).
 - Sidosryhmät: seurakunta, tapahtumaoperaattorit, asukkaat.
- **Välitavoitteet:**
 - Q1: Suunnitteluohje ja ohjelma, asemakaavamuuutosten tarpeen tunnistaminen (vesiliikuntakeskuksen ohella/li-säksi)
 - Q2: Vesiliikuntakeskuksen kaavaluonnos
 - Q3: Vesiliikuntakeskuksen kaavaehdotus
 - Q4: Hyväksyminen (tai jatko 2027).
- **Vastuut:** Asemakaavoitus ja liikenne- ja viherympäristösuunnittelu, liikuntapalvelut, tilapalvelut.

Kisapuisto

- **Tehtävät:**
 - Asemakaavan muutoksen **ehdotusvaiheen** loppuunsaattaminen, vaikutusten arviointi, lausuntojen käsittely.
 - Toteutussuunnittelun käynnistys (reunaehdot, kunnallistekniikka).
- **Välitavoitteet:**
 - Q1-Q2: Lausuntojen käsittely ja kaavan tarkennukset.
 - Q3: Hyväksyminen.
- **Vastuut:** Asemakaavoitus, Katu- ja puisto, ympäristöpalvelut, liikuntapalvelut, tilapalvelut.

Keskustan kaupunkikuvallinen ja liikenteellinen yleissuunnitelma

- **Tehtävät:**
 - **Katutilan ja yleisten alueiden tavoitteet ja toimenpiteet:** kävely, pyöräily, jakelu, esteettömyys, viherratkaisut, oleskelu, tapahtumat.
 - suunnitelman laadinta vuosina 2026-2027
 - ohjelmointi (2026-2030 toimenpideohjelma)
- **Välitavoitteet 2026**
 - Q3-Q4: identiteettikatujen ideointia työpajoissa, yleissuunnitelman aloitus
- **Vastuut:** Liikenne- ja viherympäristösuunnittelu, asemakaavoitus, kt/joukkoliikenne

Joukkoliikenteen keskustapysäkkien pysäkkikokeilu: suunnittelu, toteutus, seuranta.

- **Välitavoitteet:**
 - Q1: suunnittelu
 - Q2: Pysäkkikokeilun tekninen toteutus, seurannan suunnittelu
 - Q3: täysimittainen käyttöönotto talviaikataulujen tullessa voimaan 1. elokuuta
 - Q4: seuranta

- **Vastuut:** Liikenne- ja viherympäristösuunnittelu, kt/joukkoliikenne, tekninen toteutus kt/rakennuttaminen.

Kaava- ja tonttivarannon ylläpito

- **Tehtävät:**
 - **Maahankinnat** (strategiset kohteet).
 - **Asemakaavat 2026 painopiste; yritystonttitarpeet** (Karistonportti, Linnaistentien eteläpuoli; nykyisiä ei kaavoiteta muuhun toimintaan) ja pientaloalueet (Hennala ja Nikkilä).
 - Kaupungin omasta käytöstä poistuvan rakennuskannan **uusi käyttötarkoitus** (muunto- ja täydennysrakentaminen).
 - Keskusta-alueen kaavojen edistäminen: **Kisapuisto, Urheilukeskus, Radanvarsi, torialue**.
- **Välitavoitteet:**
 - Toteutusohjelma valmis.
 - Hennala ja Nikkilä kaavojen luonnos-ehdotus-hyväksyntäpolku.
- **Vastuut:** Asemakaavoitus, yleiskaavoitus, maapolitiikka, elinvoima, tilapalvelut.

Valtuustokaudella 2025–2029 käynnistyvän yleiskaavatyön valmistelu

- **Tehtävät:**
 - Tulevaisuuden muutosalueiden ja -teemojen tarkempi analysointi, määrittely ja suunnittelu. Erityisesti kytkeytyen Päijät-Hämeen maakuntakaavan valmisteluun.
 - Tietomallimuotoiseen yleiskaavoitukseen siirtymisen suunnittelu.
- **Välitavoitteet:**
 - Muutosalueiden ja -teemojen määrittelytyö valmis vuoden 2026 lopussa ja yleiskaavatyö käynnistetään tarpeellisilla, rajatuilla sisällöillä vuonna 2027.
- **Vastuut:** Yleiskaavoitus

MAL-sopimuksen hankkeet – Matkakeskuksen liityntäpysäköintilaitos

- **Tehtävät 2026:**
 - **Asemakaava** liityntäpysäköintilaitokselle.
 - **Urakkakilpailutusaineiston** valmistelu (suunnittelun ja toteutuksen malli, kustannusarvio).
 - Rahoitus- ja aikatauluvarausten päivittäminen (tavoite valmistua **2029 loppuun mennessä**).
- **Välitavoitteet:**
 - Q2: Kaavaluonnos.
 - Q3: Kaavaehdotus.
 - Q4: Urakka-asiakirjojen valmius (hankintavalmius).
- **Vastuut:** Asemakaavoitus, liikenne- ja viherympäristösuunnittelu, maapolitiikka.

RYHTI-valmistautuminen (rakennetun ympäristön tietojärjestelmä)

- **Tehtävät:**
 - **Paikkatietojärjestelmän** muutokset: kansallisen tietomallin mukaisen kaavan tuottaminen.
 - **Tietojen siirron** prosessit, rajapinnat ja laadunvarmistus.
 - Pilotit ja koulutukset.
- **Välitavoitteet:**
 - Q1-Q2: Kumppanuushankkeen ohjelmistokehityksen määrittely
 - Q3-Q4: Ohjelmistokehityksen toteutus, tietomallipilotit (1–2 kaavaa).
 - Q1-Q3/2027: Ohjelmiston testaus
 - Q4/2027-Q2/2028: Käyttöönotto tuotantoympäristössä (perusprosessit).
- **Vastuut:** Asemakaavoitus ja paikkatieto.

Digitalisaatio ja raportointi

- **Tehtävät:**
 - **Sähköinen asiointi:** palvelupolkujen sujuvoittaminen (maapolitiikka ja paikkatieto).
 - **Henkilöstön digiosaaminen:** sisäiset + ulkoiset koulutukset.
 - **Raportoinnin kehittäminen** (tiedolla johtaminen): mittarit, dashboardit.
- **Välitavoitteet:**
 - Q2: Ensimmäiset parannukset tuotantoon.
 - Q3: Koulutusohjelma läpiviety >80 % henkilöstöstä.
 - Q4: Raportointinäkyvät johdolle ja lautakunnille käyttöön.
- **Vastuut:** Kaupunkisuunnittelu (esihenkilöt)

Koko kaupungin liikennejärjestelmäsuunnitelma

- **Tehtävät:**
 - Järjestelmätason analyysi ja priorisointi (verkkomuutokset, laatuikäytävät).
- **Välitavoitteet:**

- Q1-Q2: ohjelmointi ja analyysi, tavoitteiden määrittäminen, pysäköintipolitiikan päivitys
- Q3-Q4: toimenpidesuunnitelma
- **Vastuut:** Liikenne- ja viherympäristösuunnittelu, kt/joukkoliikenne, useita yhteistyötahoja

Kestävän liikkumisen edistäminen

- **Tehtävät:**
 - koululaisten kestävän liikkumisen edistäminen (pilottikoulujen liikkumissuunnitelmat, viestintä) osana KELPO-hanketta
 - pyöräilyliikenteen priorisointi- ja investointiohjelmat (sujuvat reitit)
 - keskustan pyörä- ja kävelyreittien sujuvoittaminen
 - kävelyn laatu- ja ominaisuuksien määrittely ja toteutusohjelman valmistelu
 - keskustassa latausinfraan toteutus yleisille alueille yksityisinä hankkeina – ohjeiden laadinta ja edistäminen
- **Välitavoitteet:**
 - Q1-Q2: pyöräilyliikenteen ohjelmien hyväksymiskäsittelyt, pilottikoulujen liikkumissuunnitelmat, keskustan pyöräreittien sujuvoittaminen (suunnitelma ja osin toteutus), latausinfraan ohjeistus
 - Q3-Q4: kävelyn laatu- ja ominaisuuksien määrittelyt
- **Vastuut:** liikenne- ja viherympäristösuunnittelu, hankkeissa ympäristökehitys

3.3.3.2 Kehittämishankkeet ja hankkeet

Asuntotoimi

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentäminen Lahdessa 2025–2027 -hanke yhteistyössä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa. Hanke on osa hallituksen pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisohjelmaa vuosille 2025–2027. Sen aikana Suomen suurimmat kaupungit ja niiden vastaavat hyvinvointialueet laativat yhdessä suunnitelman pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi vuoteen 2027 mennessä. Hankekausi 13.1.2025–31.12.2027. Hanketta rahoittaa Ympäristöministeriö ja omavastuuosuus on 20%. Lahden kaupungin laskennallinen budjetti koko hankekaudelle 13.1.2025–31.12.2027 on 205 500€, josta valtionavustuksen osuus on 164 400€ ja omavastuuosuus 41 100€. Toteutuneet kustannukset tulevat olemaan ennakoitua pienemmät hankekauden alun viivästyessä hyvinvointialueen henkilöstön aloitettua hankkeessa vasta huhtikuussa 2025. Lahden kaupungin osuus koostuu pääosin olemassa olevan henkilöstön työpanoksen osoittamisesta hankkeelle sekä pienimuotoisista matka- ja muista vähäisistä kuluista. Hankkeessa tehdään yhteistyötä mm. vuokranantajien, ulosottolaitoksen, Risen ja kolmannen sektorin kanssa.

Lahden asumisneuvonta: Lahden kaupunki tarjoaa asumisneuvonnasta annetun väliaikaisen lain nojalla asumisneuvonnan palvelua osana Palvelutorin palvelutarjontaa. Asumisneuvonnan järjestämiseen ja laajentamiseen voidaan vuosittain hakea avustusta ympäristöministeriöltä. Vuonna 2026 avustuksen suuruus on maksimissaan 60 % ja sitä on haettu arvioidulla 151 800 € budjetilla vuonna 2026. Asumisneuvontaa tehdään yhteistyössä Lahden Talot Oy:n kanssa (vastaten yhteistyösopimuksen perusteella n. 1/3 kustannuksista) mutta se ulottuu myös kaikkiin kuntalaisiin asuinmuodosta riippumatta. Asumisneuvonnalla pyritään muun muassa ennaltaehkäisemään asunnottomuutta sekä tukemaan lahtelaisia erilaisissa asumisen haastavissa tilanteissa palveluohjauksen keinoin.

Paikkatietopalvelut

Lupa-asiointipalvelun uudistaminen vastaamaan nykypäivän tarpeita. Nykyisin käytössä oleva palvelu on toteutettu 2010-luvun alussa. Koskee rakentamis-, yleisen alueen-, sekä ympäristövalvonnan lupia, sekä näihin liittyviä tarvittavia muutoksia viranomaisen käyttämään taustajärjestelmään. Samassa yhteydessä toteutetaan myös Rakentamislain ja valtakunnallisen RYHTI -järjestelmän käyttöönoton vaatimat muutokset. Tarvittava ohjelmistokehitys toteutetaan ohjelmistotoimittajan (Trimble Finland Oy) kehitysohjelmistoprojektina yhteistyössä muiden ohjelmistoa käyttävien kaupunkien kanssa. Ohjelmistokehitys valmistuu vuoden 2026 loppuun. Käyttöönnotot ajoittuvat vuosille 2027–2028. Lahden 89 000 euron maksuosuus rahoitetaan kaupungin ICT-investointina.

Nykyinen maaperätutkimusrekisterisovellus Tekla Civil poistuu ja sen tilalle on hankittava korvaaja vuoden 2026 aikana. Hankkeen arvioitu kustannus on 20 000 euroa ja se rahoitetaan kaupungin ICT-investointina.

Lisäksi parannetaan Locus Cloudin toiminnallisuutta siten, että korjataan havaitut ongelmat kohdat kuntien näkemysten mukaisesti. Tarvittava ohjelmistokehitys toteutetaan ohjelmistotoimittajan (Trimble Finland Oy) kehitysohjelmistoprojektina yhteistyössä muiden ohjelmistoa käyttävien kaupunkien kanssa. Ohjelmistokehitys valmistuu vuoden 2026 loppuun. Lahden 75 000 euron maksuosuus rahoitetaan kaupungin ICT-investointina.

Kaavoitus

Locus Ryhti-kaava 2 -kumppanihanke: Asema- ja yleiskaavatoimintojen Ryhti-kehitys Trimble Locus-järjestelmään

Hanke tähtää valtakunnallisen keskitetyn Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (Ryhti) käyttöönoton mahdollistamiseen kunnassa. Jyväskylän kaupunki hallinnoi hanketta ja on vetovastuussa tässä useamman kunnan yhteishankkeessa, jossa kehitetään Trimble Locusta. Mukana hankkeessa ovat Oulun, Iisalmen ja Lahden kaupungit, sekä ohjelmistotoimittaja Trimble Finland Oy.

Hankkeeseen sisältyy kolme kehitettävää kokonaisuutta:

- nykyisten voimassa olevien kaavojen tietojen toimittaminen Trimble Locuksesta Ryhti-tietojärjestelmään,
- muutos- ja vaihekaavojen Ryhti-tietomallin mukainen kehitys Trimble Locukseen ja jo toteutettujen kaavatoiminnallisuuksien jatkokehitys, sekä
- kuntakohtaisen Ryhti-muotoisten kaavamääräysten kaavamääräyskirjaston toteutus asema- ja yleiskaavoille Trimble Locukseen.

Ryhti-tietojärjestelmä toteutetaan laajassa yhteistyössä ja sen käyttöönoton varmistamiseksi Ympäristöministeriö myöntää valtionavustusta kumppanihankkeille, joissa kehitetään kuntien omia järjestelmiä siten, että Ryhti-tietojärjestelmän käyttöönotto mahdollistuu. Ympäristöministeriö myönsi Jyväskylän hallinnoimalle hankkeelle avustusta yhteensä 325 000 euroa, josta Lahden kaupungin osuus on 11 500 euroa. Ympäristöministeriön avustuksella katetaan hankkeen toteutuneet kulut 100 prosenttisesti (enintään avustuspäätöksessä myönnettyyn saakka). Lahdelle osoitettu avustussumma koostuu pääosin henkilötyökustannuksista. Avustuksen hyväksytty käyttöaika on 1.10.2025 - 30.9.2027.

Liikenne- ja viherympäristösuunnittelu

Traficomin liikkumisen ohjauksen sekä Suomi liikkeelle -ohjelman valtionavustukset

Kaupunki hakee vuosittain valtionavustuksia edistämään kestävästä liikkumisesta. Avustukset ovat kohdistuneet mm. kävely- ja pyöräilyliikenteen rakentamiseen, koulujen lähistöjen liikenneturvallisuuden edistämiseen sekä viestintään ja opastukseen.

Joulukuussa 2025 on haettu liikkumisen ohjauksen valtionavustusta hankkeille ”Lahden ja Kuopion kaupunkipyörien esiselvitys” sekä ”Lahden keskustan pyöräpysäköintisuunnitelma”. Hankkeille voidaan saada enintään 75 % valtionavustusta, jolloin kaupungin maksuosuus olisi kummassakin hankkeessa noin 9000 euroa.

Vuonna 2026 toteutetaan edellisellä kierroksella avustusta saaneet kohteet. Kaupunki sai Traficomin Suomi liikkeelle -ohjelman valtionavustusta koulumatkojen turvallisuuden ja liikunnallistamisen edistämiseen noin 310 000 euroa. Toimet kohdistuvat Rakkokien koulun ympäristöön. Toteutuksesta vastaa kaupunkitekniikka.

Kaupunki varautuu osallistumaan myös vuonna 2026 aukeaviin vastaaviin valtionavustushakuihin. Haut ja toteutukset tehdään yhdessä kaupunkitekniikan rakennuttamis- ja joukkoliikenneyhteistyön kanssa.

3.3.3.3 Riskit ja seuranta

Riskit ja hallintatoimet

Resurssien riittävyys (htv / konsulttibudjetti):

- Henkilöresurssit: YT-prosessin jälkeinen henkilöresurssien riittävyys ja osaamistaso (karsitaan tehtäviä aiemmasta)
- Hallinta: priorisointi kärkihankkeisiin, ostopalvelujen jousto, seuranta, projektisalkun kuukausikatsaus.

Taloudelliset

- Maanvuokratulo- ja maanmyynti tavoitteet eivät toteudu markkinatilanteen seurauksena. Vuokrattuja tontteja ostetaan omiksi enemmän kuin uusia maanvuokrasopimuksia solmitaan.
- Hallinta: Pyritään aktivoimaan kauppaa omin markkinointitoimenpitein.

Valitus- ja viivästysriskit kaavoissa

- Hallinta: varhainen sidosryhmäosallistaminen, vaihtoehtotarkastelut, juridinen ennakotarkastus.

MAL-hankkeen aikatauluriski (2029 deadline)

- Hallinta: kaksivaiheinen hankintamalli, varhaiset markkinavuoropuhelut, välitavoitteet.

RYHTI- ja järjestelmämuutosten yhteensopivuus

- Hallinta: käyttöönoton kumppanuushankkeet, pilottikaavat, laatuprotokollat, koulutukset; varasuunnitelma maanalaissiirroille.

Investointien kustannukset:

- Hallinta: kustannustehokkuusperiaatteet, kustannusarviot ennen toteutusta, aktiivinen seuranta.

Mittarit (KPI:t) ja seuranta**Kaavoitus** (asunto- ja yritystonttivaranto):

- Nähtävillä olleiden asemakaavaehdotusten määrä (kpl) ja laajuus (ha).
- Uusien pientalotonttien lukumäärä Laune/Hennala (kpl, km²).
- Yritystonttivarannon riittävyys (kaavaehdotukset uusia yritystontteja (ha ja km²)/luovutettu yritystontteja (ha ja km²).
- Asumisen rakennusoikeuden lisäys (k-m²) ja monipuolisuus (pientalo/kerrostalo/joustavat ratkaisut)

Talous/maapolitiikka

- Maanvuokratulojen kertymä €
- Maanmyyntitulojen kertymä €
- Menojen seuranta €
- Hankitun ja myydyn maaomaisuuden määrä ha

Keskusta ja liikkuminen:

- ⇒ Joukkoliikenteen pysäkkikokeilu: aktiivinen seuranta (LSL:n käyttäjäkyselyt ja matkustajamäärät, liikennemäärälaskurit, liikenneturvallisuusseuranta)

MAL-hanke:

- Liityntäpysäköinnin kaavaehdotus valmisteltu (K/E).
- Urakka-asiakirjat valmiit (K/E) ja hankintapäätös tehty (K/E).

Viihtyisyys ja viheralueet

- Keskustassa toteutetut viher- ja viihtyisyysoimet (kpl), kaavatason selvitysten ja uusien toimenpiteiden määrä (kpl).

RYHTI & digi:

- Kaavojen tietomallikelpoisuus (%), siirtotestien läpäisy (K/E).
- Sähköisen asioinnin määrien lisääntyminen (kpl) ja läpimenoajan lyheneminen (pv), asiakastyytyväisyys (NPS).
- Raportointinäkömät käytössä (K/E), johtamisen rutiini (kvartaaleittain).

3.3.4 Erityiset määrärahavaraukset

Palvelualueen myöntämät määräraha-avustukset päätetään käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä, eikä niistä tehdä erillisiä päätöksiä

Yksityistieavustukset	40 000 €
Hissiavustukset	100 000 €
Maaseutuasiamiehen tehtävistä maksettava korvaus	30 000

3.4 Kaupunkitekniikka

3.4.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

3.4.1.1 Osamäärärahataulukko

Osamäärärahat	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	5 235 587	4 764 700	4 275 000	4 275 000	529 700	4 804 700
Valmistus omaan käyttöön	655 901	514 000	514 000	514 000	0	514 000
Toimintamenot	-19 266 668	-18 984 300	-20 471 700	-19 886 200	-577 300	-20 463 500
Toimintakate	-13 375 180	-13 705 600	-15 682 700	-15 097 200	-47 600	-15 144 800

3.4.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Kaupunkitekniikka	41	41	41	38,5	0,5	39,0

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatitasoisen henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

3.4.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Kaupunkitekniikka			
Talous:			
Toimintatulot/asukas	43 €	39 €	39 €
Toimintamenot/asukas	159 €	156 €	168 €

3.4.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

3.4.2.1 Toiminnan kuvaus

Kaupunkitekniikan vastuualue huolehtii siitä, että yleiset alueet katujen sekä viher- ja satama-alueiden muodossa ovat esteettömästi ja turvallisesti kaikkien liikkumismuotojen käytettävissä vuorokauden ajasta riippumatta. Kaupunkitekniikan tehtävinä ovat yleisten alueiden rakentaminen, kunnossapito sekä alueiden käytön hallinta. Se vastaa myös seudullisesta joukkoliikenteestä ja pysäköinninvalvonnasta.

3.4.2.2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kaupunkitekniikan tuotanto toteutetaan markkinaehtoisesti julkisen hankintalain asettamassa raamissa kilpailuttamalla. Kaupunkitekniikka toteuttaa yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa asiantuntijoiden hankintaosaamisen kehittämisohjelman. Jatkossa hankintojen kanssa toimivalta asiantuntijalta vaaditaan työnantajan tarjoaman hankintojen peruskoulutuksen läpikäynti. Käyttövoiman korvaamista sähköllä joukkoliikenteessä, omassa autokannassa sekä rakentamisen ja kunnossapidon hankkeissa jatketaan. Kaupunkitekniikka jatkaa ympäristöpääkaupunkihankkeen käynnistämää työtä hulevesien käsittelyn kehittämisessä, Mankeli-kaupunkipyörien palveluverkon ympärillä, valaistuksen energialainnoilla, kiertotalouden edistämisellä sekä yleisellä elinkaariajattelulla kaikessa toiminnassaan.

3.4.2.3 Toiminnan painopistealueet

Kunnossapidon alueurakoinnissa kaupunkitekniikka kilpailutti kolmen suurimman urakka-alueen sopimukset hoidonjohtourakan aiemmasta mallista muutetulla kaupallisella mallilla. Urakoiden hinnoittelu luo riskin siitä, että kunnossapidossa palataan aiempaa kokonaisurakkamallia vastaaviin laatutaso-ongelmiin. Kaupallisen mallin muutoksella saavutettiin taloudellisesti aiempaa alempi taso ja todennäköisesti ennustettavampi tulevaisuus. Kaupunkitekniikan palvelujen tuotannon järjestämistavasta tehdään selvitys, joka valmistuu keväällä 2026. Selvityksessä tarkastellaan sitä, jatketaanko kaupunkitekniikan palvelujen järjestämistä nykyisellä täysin markkinaehtoisella mallilla vai järjestetäänkö jokin osatoiminto vaikkapa omana tuotantona. Toiminnoiksi kategorisoidaan ainakin kunnossapito, suunnittelu, rakentaminen ja rakennuttaminen. Yleisten alueiden vuokraamista ja käyttöä ohjaa monet eri vaiheissa toteutetut ohjeet ja säännöt. On syytä tuottaa kaiken kattavat yleisen alueen käytön periaatteet Lahdessa. Yleisten alueiden taksojen tasoja tarkastellaan vähintään indeksien muutoksia vastaavalle tasolle ja erityisesti satama-alueiden taksajärjestelmän kehittämistä jatketaan.

Julkisella käyttöomaisuudella parannetaan koulumatkareittien turvallisuutta Rakokiven koululle johtavilla reiteillä. Keskusta-alueelle toteutetaan uutena taitorakenteena Pässinsilta. Asemakaavan mukaisia katuhankkeita toteutetaan Vuorelankadulla, Kytölän selkätiellä, Suokadulla ja Lettokadulla. Katutilan saneeraushankkeita toteutetaan edelleen yhteishankkeina Lahti Aqua Oy:n ja Lahti Energia Oy:n kanssa sekä poistamalla Hennalankadun toistuva tulvimisongelma. Myllysaaren raittisiilojen peruskorjauksen lisäksi siltoja parannetaan Suurmäenkadulla korvaamalla ns. tuplatunnelit sillalla. Ulkoliikuntapaikkojen rakentamisessa uusitaan tekonurmialustoja Mukkulan liikuntapuistossa ja Liipolan liikuntapaikalla. Mytjäisten uimarannan puurakenteet uusitaan varmistamaan alueen turvallinen käyttö. Viheralueinvestoinneissa merkittävimpiä hankkeina voi mainita Launeen keskuspuiston hankesuunnitelman jatkamisen, Nastolan kirkonkylän kuntoportaiden rakentamisen sekä Paskurinojan uoman kunnostamisen kaupunkipuroksi. Niemen sataman kehittäminen jatkuu Laivalaiturin ja Telakkatorin toteutuksella. Enonsaaren laivalaituri ja Teivaan sataman vierasvenelaiturit uusitaan.

3.4.3 Tavoitteiden toteuttaminen

Kaupunkitekniikan toimintasuunnitelma, jolla jalkautetaan vastuualueelle asetetut tavoitteet, tulee olemaan pohjana nelivuotisraportoinnille vuoden 2026 aikana. Kaupunkitekniikan tavoitteiden toteutumisesta on vastuussa vastuualueen johtotiimi ja toiminnasta raportoidaan palvelualueen johtoryhmälle sekä kaupunkiympäristölautakunnalle.

3.4.3.1 Toimintasuunnitelma

Yleisiksi alueiksi luokiteltavien katu-, viher- ja satama-alueiden kunnossapito järjestetään Lahdessa markkinaehtoisesti kilpailuttamalla tarvittava tuotanto. Kaikki hankinnat edesauttavat kaupunkitekniikan tavoitetta varmistaa yleisten alueiden esteetön ja turvallinen käyttö. Kunnossapidon perustuotteita tuotetaan maantieteellisesti jaettuna 4 alueurakan toimesta, joihin valitaan uusi palveluntuottaja 5 vuoden välein. Kunnossapidon itäisen alueurakan (2026–2032) urakoitsija valitaan alkuvuodesta 2026. Kunnossapidon sopimusvalvontaa tuotetaan kaupungin omien asiantuntijoiden toimesta virka-aikana. Urakkamuotoa on kehitetty niin, että pääurakoitsijan kannustimena on tuottaa palveluita sovitusti kaikissa keli- ja säätilanteen muutoksissa kaikkina vuorokauden aikoina. Kaupallisen mallin rakenne on sellainen, jossa riskit sekä mahdollisuudet jaetaan tilaajan ja urakoitsijan kesken. Liikennevalojen kunnossapito järjestetään useamman tilaajan yhteistyönä. Yleisten alueiden valaistusta johdetaan Lahti Energia Sähköverkko Oy:n toimesta. Kunnossapidon onnistumista korreloi asiakkaiden kokemukset, kunnossapidon ePalautteiden kokonaismäärä oli vuonna 2024 7.305 kpl ja vuonna 2025 n. 5.200 kpl. Vuoden 2026 tavoitteena on säilyttää vuoden 2025 varsin alhainen taso.

Kunnossapidon hankintoja kehitetään jatkuvasti ja tämän kehitystyön tuloksena on päädytty muutaman sopimuksen erilliskilpailutukseen. Kaupunkitekniikka tulee vuoden 2026 aikana kilpailuttamaan graffitien poistopalvelun, arboristipalvelun, siivouspalvelun, leikki- ja lähiliikuntapaikkojen tarkastuspalvelun sekä liikennemerkkiurakan. Lisäksi kunnossapito ratkaisee alkuvuodesta viljelypalstapalvelun toteuttamistavan, jotta palvelu on katkeamatta käytössä keväällä 2026.

Kuten edellä mainittiin, kaupunkitekniikan keskeisin tavoite on varmistaa, että yleiset alueet ovat turvallisia ja esteettömiä käyttää vuorokaudenajasta tai liikkumismuodosta riippumatta. Alueluvitus ja katuvalvonta yhdessä ohjaavat ns. kolmansien osapuolten toimintaa yleisillä alueilla ja varmistavat, että yleinen alue palautuu suunniteltuun käyttöönsä mahdollisimman nopeasti. Samalla varmistetaan, että kaupungin omaisuudelle ei synny vahinkoa tai arvon alennusta.

Pysäköinninvalvonta on olennainen osa yleisten alueiden hallintaa ja turvallisuuden varmistamista. Pysäköinninvalvonnalla turvataan liikenteen sujuvuus ja esteettömyys, luvatonta pysäköintiä vähennetään ja jalankulkijoille, pyöräilijöille sekä ajoneuvoille varmistetaan turvalliset kulkureitit. Lisäksi pysäköinninvalvonta varmistaa pelastusteiden ja huoltoyhteyksien pysymisen vapaina, mikä on kriittistä hätätilanteissa ja huoltoliikenteen toimivuuden kannalta. Valvonta edistää myös pysäköintipaikkojen kiertoa, jolloin alueet palvelevat useampia käyttäjiä ja pysyvät aktiivisessa käytössä. Samalla luvattomien pitkäaikaisten pysäköintien vähentäminen parantaa ympäristön siisteyttä ja ehkäisee turvallisuusriskejä, mikä tukee kaupunkialueiden viihtyisyyttä ja toimivuutta.

Omaisuishallinnan tehtävänä on varmistaa, että kaupungin infraomaisuuden tiedot ovat ajantasaiset ja oikein omaisuusrekisterissä. Rekisterin ylläpito on keskeistä, sillä sen tiedot muodostavat perustan muun muassa kunnossapidon alueurakoiden kilpailutuksille ja sopimusten hallinnalle. Markkinaehtoisessa toiminnassa on jopa niin, että se alue, laite tai kaluste mistä ei ole tietoa omaisuusrekisterissä, ei ole olemassa. Tarkka ja luotettava omaisuustieto tukee myös investointien suunnittelua, kustannusseurantaa sekä pitkäjänteistä omaisuuden hallinnan kokonaisuutta. Liikennemerkkirekisteri on osa omaisuusrekisteriä, liikenteenohjauksen tiedot on saatu lain vaatimalle tasolle vuoden 2025 aikana. Jatkossa kunnossapitourakoitsijat päivittävät rekisteritiedon samalla, kun toteuttavat maastossa merkkimuutoksia. Kaupunki jakaa tietoa avoimesti valtakunnalliseen Digiroad-järjestelmään, mikä edistää tiedon yhteiskäyttöä ja varmistaa, että liikennemerkkitiedot ovat saatavilla sekä viranomaisille että palveluntarjoajille. Näin parannamme liikenteen sujuvuutta, turvallisuutta ja digitaalisten palveluiden kehittymistä. Liikennevalorekisterin osalta Lahdessa on vielä työtä rekisterin perustamisen näkökulmasta. Rekisteriä varten kerättävän kojeiden ja laitteiden paikkatiedon keräys tehdään alkuvuodesta 2026. Rekisterin ensimmäinen versio saadaan käyttöön vuoden 2026 aikana. Liikennevalorekisteri tulee olemaan yksi osa paikkatietopohjaista omaisuusrekisterikokonaisuutta.

Omaisuiden laajuustiedon lisäksi tärkeä tieto kunnossapidon rakenteen parantamistoimiksi tai investointiohjelman valmisteluun on omaisuuden kuntotila. Taitorakenteiden (sillat, tunnelit, satamarakenteet, meluseinät, tukimuurit) lisäksi Lahdessa on jo vuosien ajan tuotettu kuntotilätietoa katuomaisuudesta erillisellä palvelusopimuksella. Kumpikin sopimus on kilpailutettu vuoden 2025 aikana. Katuomaisuuden kunnonhallinnan osana on vuodesta 2018 alkaen laskettu katuverkon korjausvelalle euromäärinen arvo. Ensimmäisen laskennan mukainen korjausvelkaluku oli 34,1 milj. euroa, josta lukema kasvoi vuoteen 2019 38,2 milj.. Tuolloin aloitettujen korjausvelan hillintään tähtäävien katujen parannustoimenpiteiden avulla korjausvelan kasvua on saatu hidastetuksi niin, että euromääräinen velka on vaihdellut välillä 38,2–44,0 milj. euroa. Vuoden 2025 korjausvelkaluvun ollessa 41,0 milj. euroa. Tavoitteena on, että korjausvelka pysyy nykyisellä maltillisella kasvu-uralla. Vuoden 2026 aikana laskentaa täydennetään lisäämällä korjausvelkalaskurin rinnalle katuverkon hiilijalanjäljen laskenta.

Kaupunkitekniikan palveluiden järjestämisessä julkiset hankinnat ovat merkittävässä asemassa. Hankintaprosessia, hankintojen malliasiakirjoja, tarjouspyyntöfraaseja ja toimintatapoja yleisesti kehitetään ja yhtenäistetään yhdessä hankintapalveluiden ja juristien kanssa. Vuoden 2026 aikana on vahvistettu toimintamalli, jossa hankintoja toteutetaan kolmikannalla kaupunkitekniikan, ju-

ristien ja hankintatoimen kanssa yhdessä. Kaupunkitekniikassa varmistetaan, että hankintoja tekevät henkilöt osallistuvat aktiivisesti hankintakoulutuksiin. Malliasiakirjasto on olemassa rakentamisen hankintoihin (yleiset sopimusehdot YSE 98), kunnossapidon alueurakoihin (yleiset sopimusehdot AYSE) ja rakennustyömaan turvallisuusasioiden hoitamiseen. On tunnistettu, että palveluhan- kintoihin, jotka tukeutuvat yleisiin sopimusehtoihin JYSE, on syytä valmistella malliasiakirjasto.

Julkisen käyttöomaisuuden työohjelman valmistelu toteutetaan kaupunkitekniikan johdolla. Luvussa toiminnan painopistealueet kuvattu työkohteluettelo on valmistelun edetessä vuoden aikana ja erityisesti viimeisinä kuukausina muokkautunut merkittävästi. Syynä on toteuttamisvaihetta edeltävien työvaiheiden viivästyminen arvioidusta, yhteistyökumppaneiden rahoituksen siirtyminen sekä hankkeiden kustannusarvioiden tarkentumisesta johtuva tarve käyttöomaisuuden menoraamissa pysyminen. Menoraamissa säilymistä seurataan budjettivuoden kuluessa ja tarvittaessa loppuvuodesta aloitettavaksi ajoitettuja hankkeita siirretään seuraaville toimintavuosille.

Kaupunkitekniikan palveluiden onnistumisen takeena on hyvä asiakaspalvelu. Tässä työssä tärkeänä yhteistyökumppanina toimii Lahti-Piste. Lahti-Piste hoitaa kunnossapidon asiakaspalvelun (palvelumuotoina: e-palaute, ja suorat soitot) lisäksi satamapalveluiden asiakasohjauksen ja avainhallinnan kaikissa kunnossapidon kohteissa. Lahti-Pisteelle ohjautuu kaikki pysäköinninvalvonnan puhelut, yksikkö hoitaa oikaisuvaatimusten asiakasohjauksen ja palvelupisteellä asiakas saa myös avun oikaisuvaatimuksen laatimiseen. Edellä mainittujen lisäksi Lahti-Piste hoitaa vene- ja telakointipaikkojen asiakkuudet. Yhteistyön tiivistämiseksi tulevina vuosina pidetään yhteistyön seuraamiseksi yhteisiä kehityshetkiä vähintään neljä tilaisuutta vuodessa. On sovittu, että lomakkeiden sähköistämistä jatketaan ja ePalautejärjestelmää yleisten alueiden osalta kehitetään asiakasta paremmin palvelemaan muotoon.

Kaupunkitekniikan käyttötalouden menokurin näkökulmasta merkityksellisin osuus on palveluiden ostot ja näissä erityisesti kunnossapitopalveluiden hankinnat alueurakoilla. Alueurakoiden uusi kaupallinen malli on ensimmäistä vuotta käytössä. Uuden mallin osalta urakan talouden ennustettavuus on parempi kuin aiemmassa kaupallisessa mallissa. Alueurakoissa ja muissa palveluhan- kinnossa sopimuksin sidottua kiinteän osan ja määrämuutosten yhteisvaikutusta verrataan vuosibudjettiin reaaliaikaisesti IntelliR- ohjelmiston avulla. Tarpeellisia lisätilauksia tehdään harkitusti pysyen annetussa budjetissa. Budjetin varoja on sidottu merkittävästi alueurakkasopimuksiin n. 12 milj. euroa, ulkovalaistusverkon kunnossapitoon (ml. sähkön siirto ja sähköenergia) n. 1,7 milj. euroa ja liikennevalojen kunnossapitoon n. 0,4 milj. euroa. Näiden lisäksi on lukuisia pienempiä sopimuksia ja palveluita, joihin on sidottu n. 1 milj. euroa.

Kaupunkitekniikan tulojen tavoite vuodelle 2026 on yhteensä 4.275.000 euroa, joka jakaantuu toiminnoittain seuraavasti:

- Maa- ja vesialueiden vuokrat 475.000 euroa
- Kadunvarsipysäköintitulot 2.700.000 euroa
- Pysäköintivirhemaksut 600.000 euroa
- Satamatulot 500.000 euroa

Tulojen osalta tarvittavat taksapäätökset ovat voimassa ja niiden koetaan olevan varsin hyvin sellaisella tasolla, joka ei vaikuta esim. palveluiden käyttöasteeseen negatiivisesti. Maa- ja vesialueiden vuokrissa tärkein varmistava toimenpide on sujuvat lupajär- jestelmät ja sopiva kiinnijäämisriski luvattomille toimille kenttävalvonnan kautta. Kadunvarsipysäköintitulot yhdessä pysäköintivir- hemaksujen kanssa vaatii hyvää yhteistyötä kaupunkitekniikan viranhaltijoiden, Lahden Pysäköinti Oy:n ja Lahti-Pisteen välillä. Sa- tamatuloissa asiakkuuksien hoitamisessa avaintoimija on Lahti-Piste. Ennustamisen prosessin kehittäminen, maksujen toteutumi- sen seuranta ja perintätoimien varmistaminen yhteistyössä taloushallinnon ja Provincia Oy:n kanssa ovat tärkeitä kauden kehitys- kohteita.

3.4.3.2 Kehittämishjelmat ja hankkeet

Kaupunkitekniikan loppuvuodesta 2025 tilaamassa järjestämistapaselvityksessä Vison Oy selvittää, millaisia vaihtoehtoisia malleja Lahden kaupungilla on tuottaa suunnittelu-, rakentamis- ja kunnossapitopalveluita. Vison Oy selvittää myös eri vaihtoehtojen riskit, kustannusvaikutukset ja vaikutukset tarvittaviin tilaajaresursseihin. Työ on valmis toukokuussa 2026, hankkeen kustannukset ovat n. 40.000 euroa. Työhön osallistetaan mahdollisimman laajasti verkostoja Lahdessa ja tehdään vertailua vertaiskaupunkeihin, unohtamatta sopimuskumppaneita. Vaikutuksena voi olla päätöksiä palveluiden järjestämistavasta tai tunnistetaan uusia hyviä malleja sopimuksille sekä kaupallisille malleille hankinnoissa.

Yhteistyössä Lahti Energia Sähköverkko Oy:n asiantuntijoiden kanssa on käynnistetty ulkovalaistuksen tarveselvitys. Hankkeessa linjataan jatkossa käytettävät ulkovalaistuksen suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon periaatteet. Vuonna 2026 käyttöön otettava uusi ulkovalaistuksen ohjausjärjestelmä mahdollistaa valaisinkeskusten tarkemman ohjauksen ja tarvittaessa jopa yksittäisten va- laisimien ohjauksen.

Niemen satamassa jatketaan kesällä 2026 telakointialueiden 2, 3 ja 4 saneerausta. Saneerauksen yhteydessä päästään siirtämään loputkin hylätyt veneet alueilta pois. Remontin jälkeen telakointipaikat merkitään huolellisesti, joka parantaa talvikaudella telakoin- tipaikkojen käytettävyyttä sekä valvontaa kaupungin puolelta. Veneilykauden -25 päätyttyä Niemen sataman jätekatos on muutettu lukituksi tilaksi hyödyntäen satamien venelaituriporteista tuttua Iloq S50 -lukitusratkaisua. Jätekatoksen jätteiden lajittelua ja ke- räysastioita kehitetään veneilykaudelle -26. Kehitystyössä hyödynnetään Ramboll Oy:n tekemää ja alkuvuodesta -26 valmistuvaa jätekatoksen kehittämisen selvitystyötä. Satamajärjestys päivitetään ohjeistukseksi, ja samassa yhteydessä muotoillaan vene- ja telakointipaikkojen vuokrausohjeet nykyaikaiseksi.

Vuoden 2026 aikana on tavoitteena rakentaa Dynamics-järjestelmään Palveluhallinta-työkalu, jonka kautta tarkastellaan kaupunkitekniikan tulojen toteutumista. Hanke on valmis 31.12.2026 ja sen kustannuksiksi on arvioitu n. 35.000 euroa.

Kaupunkitekniikka on mukana Luke:n (Luonnonvarakeskus) 3 vuoden tutkimushankkeessa, jossa tutkitaan kurttureusun biologista torjuntaa purppuranahakkasienellä (Chondrostereum purpureum). Luke tutkii sienien lahotusvaikutusta haitalliseksi luokiteltuun vieraslajiin kurttureus (Rosa rugosa). Kyseinen sieni kykenee lahoittamaan tehokkaasti vaurioituneita lehtipuita ja tähän ominaisuuteen perustuikin sen teho biologisessa vesakontorjunnassa. Hanke toteutetaan yhdessä kolmen kaupungin kanssa, jossa kaupungit osoittavat tutkimukseen sopivat kurttureusupensasalueet ja osallistuvat rahoitukseen maksaen puolet kuluista Luken maksaessa toisen puolen. Hanke on jatkoa aiemmalle tutkimukselle 2021–2023, jossa purppuranahakkasientä käyttäen torjuntaa tehtiin Helsingissä, Lahdessa ja Turussa. Tuolloin menetelmänä oli kurttureusujen leikkuupintojen kertakäsittely. Nyt tutkitaan toistokäsittelyn vaikutusta torjuntatehoon. Hanke päättyy 30.9.2028 ja kaupungin kustannukset hankkeesta ovat n. 16.000 euroa.

Julkisen käyttöomaisuuden työohjelmassa on hankkeita, joissa on myös ulkopuolista rahoitusta. Näitä hankkeita on seuraavasti:

- Hallitusohjelman Suomi liikkeelle -ohjelman puitteissa Lahti on saanut rahoituksen neljälle hakemalleen hankkeelle, jotka parantavat koulujen lähiympäristöjen ja koulureittien turvallisuutta sekä lisäävät lasten ja nuorten arkiliikettä. Valtionavustus kattaa enintään 75 % hyväksyttävistä kustannuksista / enintään 100 000 euroa per hanke, ja hankkeet on toteutettava siten, että loppuraportti ja maksatushakemus toimitetaan 31.10.2026 mennessä. Lahden hakemusten ydin on jalankulku- ja pyöräilyolosuhteiden parantaminen koulujen reiteillä sekä liikkumissuunnitelmien ja turvallisuutta tukevan viestinnän toteutus. Elementintie ja Hiekkatie: Suojateiden turvallisuuden parantaminen ja uusi jkpp osuus Hiekkatielle. Kokonaiskustannukset n. 42.000 euroa, avustus 38.700 euroa. Soratie: Saattoliikenteen kääntöpaikan sekä jalkakäytävä yhteyden parantaminen. Kokonaiskustannukset n. 80.000 euroa, avustus 71.000 euroa. Kausantie-Keskustie: Kiertoliiketymän rakentaminen sekä jkpp reittien selkeyttäminen. Kokonaiskustannukset n. 570.000 euroa, avustus 100.000 euroa
- Em. ohjelman puitteissa on saatu vastaavaa avustusta myös valaistuksen kehittämiseen. Elohopea- ja suurpaineenatrium valaistusten uusimiseen on saatu tavoitteena energiatehokkuuden parantaminen yhteensä 100.000 euron avustus. Tähän työhön on budjetoitu n. 1.313.000 euron määräraha.
- Launeen keskuspuistoon on saatu OKM:n lähiliikuntapaikka -avustusta. Keskuspuiston hankkeessa tullaan vuoden 2026 aikana uudistamaan Perhepuiston liikennekaupunki, pienten lasten leikkialue sekä ulkokuntosali ja parkouralue. Lisäksi alueen monimuotoisuutta lisätään ja hulevesien hallintaa parannetaan. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat n. 1.126.000 euroa ja avustusta on myönnetty 250.000 euroa.
- ARA on myöntänyt asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamisen-avustusta Laakso-Nikkilän asuntoalueen melusuojausten rakentamiseen E75-tien varteen. Hanke jatkuu vuodelta 2025, sen kokonaiskustannukset ovat n. 50.000 euroa ja avustusta vuonna 2026 tullaan tulouttamaan 250.000 euron edestä.

3.4.3.3 Riskit ja seuranta

Erityisesti markkinaehtoisessa kunnossapidon järjestämisessä on operatiivisena riskinä aina olemassa epävarmuus uuden sopimuskumppanin suoriutumisesta työssään yleisesti. Suoriutumiseen vaikuttaa pääurakoitsijan omien avainhenkilöiden osaamisen lisäksi alirakointiketjun hankinnat ja niissä onnistuminen. Yleisten alueiden kunnossapitoon varsinkin talvikaudella vaikuttaa sää- ja keliolosuhteiden muutokset ja urakoitsijan kyvykkyyttä on käytettävissään olevalla tiedolla käynnistää ja tuottaa oikea-aikaisia kunnossapitotoimia. Kunnossapidon kaikki alueurakat (4 kpl) on kilpailutettu vuoden 2025 ja 2026 aikana käyttäen uutta kaupallista mallia. Uutta kaupallista mallia ei ole aiemmin testattu. Jos kaupallisessa mallissa on puutteita, ne ilmenevät vuoden 2026 aikana tai viimeistään vuoden 2027 lopussa. Kunnossapidon tuotteiden, erityisesti talvikunnossapidon, laatuvaatimusten pudottaminen voi näkyä asukastyytyvyydessä. Talvella 2024–2025 pudotetut laatuvaatimukset ovat ensimmäistä kertaa käytössä jokaisessa neljässä alueurakassa. Koska alueiden sopimushinnat laskivat kilpailutusten yhteydessä varsin paljon, tilaaja on tunnistanut laaturis-kin olemassaolon. Em. riskien poistamisen tehokkaita keinoja on sopimusten kannustin ja sakkokirjaukset. Alueurakoiden sopimusvalvontaa ja laaduntarkkailua tehdään tilaajan omalla henkilökunnalla sekä hyödyntämällä pääurakoitsijoiden koneseurantajärjestelmistä ja urakoitsijoiden omavalvonnasta saatavaa dataa. Operatiivisena riskinä on samalla kuitenkin tilaajan valvonnan järjestä-mistä, kun työmmä tapahtuu virka-aikana, mutta palvelua vaaditaan ympäri vuorokauden jokaisena päivänä. Mahdollisten puut-ten tunnistaminen ei tällä mallilla aina toteudu.

Investointihankkeiden aikataulu- ja osin talousriskit liittyvät rakentamisvaihetta edeltävien työvaiheiden viivästymiseen. Esimerkiksi kaavoituksen ja toteutussuunnitelmien vahvistumiseen sekä urakkakilpailutusten läpimeno. Ohjelmakokonaisuuden kannalta riskinä on tarjoutumisten kautta saatavien toteutushintojen ja laadintavaiheessa käytettyjen kustannusarvioiden välinen erotus. Mahdollinen kustannusnousu on kompensoitava jättämällä osa hankkeista toteuttamatta. Riskin hallitsemiseksi palvelualueen yhtiöiden prosessien ja yhteistyön kehittämistä on jatkettava.

Kaupunkitekniikan palveluissa keskeinen toiminto on varojen huolellinen käyttö ja sen varmistaminen. Avaintehtäviä menokurissa on käyttötaloudessa palveluiden ostot ja julkisen käyttöomaisuuden työohjelma kokonaisuutena. Viime vuosina on ollut haastetta ennusteiden osalta, ennustaminen vaatii varsin laajan joukon tiedonvaihtoa ja toisaalta selkeitä, yksinkertaisia ja ilman tulkinnan varaa olevia prosesseja. Tulevan vuoden aikana tilausprosesseja, sopimusten hallintaa ja ennustamisen toimintamallia kehitetään tavoitteena virtaviivaisempi ja vähemmän työtä vaativa tapa toimia. Talousseurannan tärkeyttä korostetaan kumppaneiden kanssa pidettävissä sopimuksen seurantakokouksissa, tilaajan oma talousseuranta on jatkossa viikoittaista ja vastualueen johtotiimi seuraa ennusteen tilannetta kuukausittain. Aiemmista urakoista poiketen alueurakoiden hankintojen laskuja maksetaan urakkavuoden aikana vain tarjottuun tavoitehintaan saakka. Tämän uskotaan kannustavan myös urakoitsijoita tarkkaan taloudenpitoon.

Vastuualueen tulojen riskit ja niiden hallinta:

- Maa- ja vesialueiden vuokrissa yleinen rakentamisen suhdanne vaikuttaa siihen kuinka paljon yleisiä alueita tarvitaan, samoin tapahtumien toteutuminen vaikuttaa vuokrien määrään. Kaivuvalvonnassa on tiedossa, että muutaman viime vuoden aktiivinen valokuitutöiden rakentamisen taso tulee laskemaan ja se vaikuttaa tulojen toteutumiseen merkittävästi. Vastuualueen keinot tulojen kasvattamiseen ovat rajalliset. Tärkeitä keinoja ovat sujuvat lupajärjestelmät, kentällä tehtävä valvonta, oikeasuhteiset taksat sekä valistus siitä, että yleisilläkin alueilla on maanomistaja, jonka alueella työskentely vaatii luvan.
- Kadunvarsipysäköintituloissa avainriskinä ovat pysäköintitaksoiden sopiva taso, kilpailevien palveluntarjoajien tunnistaminen sekä toiminnan seuranta ja toisaalta on tärkeää varmistaa, että tulojen toteutuminen varmistuu. Vastuualueen keinot riskien poistamiseen on aktiivinen yhteistyö Lahden Pysäköinti Oy:n ja Lahti-Pisteen kanssa, pysäköinnin valvonnan toimintavarmuuden varmistaminen kentälle ja tulojen toteutumisen varmistaminen seuraamalla reskontraa ja huolehtimalla perinnästä. Yhteistyötä Provincia Oy:n asiantuntijoiden kanssa on syytä tiivistää
- Pysäköintivirhemaksujen toteutumisen riskinä on palveluyksikön kyky tuottaa palvelua kentällä. Tärkeimpiä toimia riskin hallinnassa on viranhaltijoiden toimintakyvystä, osaamisesta, motivaatiosta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen.
- Satamatulojen toteutumisen riskinä on taksoiden sopiva taso, yleinen taloudellinen tilanne ja toisaalta palveluprosessin toimivuus kokonaisuutena. Taksoiden osalta luotetaan lautakunnan aiempaan taksapäätökseen, jossa euromääräinen taso pidettiin lähes entisellään ja toisaalta taksajärjestelmää virtaviivaistettiin. Palveluprosessin kehittämistyötä jatketaan yhdessä Lahti-Pisteen kanssa.

Tulojen toteutumisen seuranta pidetään edelleen aktiivisena ja mikäli ennusteet osoittavat, että tulojen toteutumisessa on haasteita, tehdään tarvittaessa korjaustoimia esim. käyttötalouden menokuria tiukentamalla.

Yleisillä alueilla lainsäädäntö luo varsin vahvan vaateen sille, että jokainen rakenne, laite ja kaluste on oltava turvallinen käyttää. Lainsäädäntö velvoittaa lisäksi, että palveluverkon riskit ja keinot riskien poistamiseen on tunnistettava. Samalla lainsäädännön viitekehys antaa raamit siihen, että tila, jossa mahdollistetaan liikkuminen millä tahansa liikkumismuodolla, on oltava turvallinen käyttää lähes kaikissa kelimuodoissa. Rakennustyömaan turvallisuuslainsäädäntö edelleen vastuuttaa kaupungin rakennuttajana huolehtimaan rakennustyömaan lisäksi kunnossapidon tuottamisen turvallisuudesta. Kaikissa em. rooleissa kaupungin viranhaltijalla on ns. ankara vastuu, eli näyttötaakka toimistaan dokumentoidusti. Hallintakeinoina on prosessien toimintavarmuuden ja avainasiantuntijoiden osaamisen varmistaminen sekä toisaalta johtaminen niin, että prosessien toimivuutta seurataan. Jokaisen hankinnan yhteydessä laaditaan riskitarkastelu ja yritetään tunnistaa vastatoimet riskien poistamiseksi, myös vastuut pidetään selkeinä asiantuntijatasolla. Seurantatyötä tehdään sopimuksen seurannan kokouksissa palveluntuottajien kanssa, tilaajan omissa viikkopalaverissa ja vastuualueen johtotiimin kuukausittaisissa palaverissa.

3.5 Rakennus- ja ympäristövalvonta

3.5.1 Talous, henkilöstö ja mittarit

3.5.1.1 Osamäärärahataulukko

Osamäärärahat	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Toimintatulot	3 381 059	3 948 800	3 630 700	3 630 700	-529 700	3 101 000
Toimintamenot	-7 250 760	-7 923 900	-7 969 600	-7 715 600	822 900	-6 892 700
Toimintakate	-3 869 702	-3 975 100	-4 338 900	-4 084 900	293 200	-3 791 700

3.5.1.2 Henkilöstösuunnitelma ja henkilöstötavoitteet

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2024	TOT 2025	TA 2026	KS 2026 alkuperäinen	KS 2026 muutokset	KS 2026 voimassa oleva
Rakennus- ja ympäristövalvonta	75	76	78	74,5	-2,5	72,0

Työhyvinvoinnin strategisina mittareina toimivat terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä/henkilötyövuosi ja työhyvinvoinnin pulssikyselyn keskiarvo. Tavoitteena on, että terveysperusteiset poissaolot vähenevät ja työhyvinvointi paranee. Tarkemmat tavoitteet työhyvinvoinnille asetetaan myöhemmin. Tavoitteiden toteutumiseksi tehdään tarvittavia toimenpiteitä, niiden toteutumista seurataan aktiivisesti ja käynnistetään tarvittaessa lisää toimenpiteitä jos tavoitteet eivät ole toteutumassa.

Yksiköt kehittävät ja ylläpitävät henkilöstön osaamista organisaatiotasoisien henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten koulutussuunnitelmien mukaisesti. Osaamisen kehittämisen toimenpiteet kohdentuvat pääasiassa johtamistyöhön, vuorovaikutustaitoihin, digitaitoihin sekä alakohtaisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Koulutussuunnitelmat on käsitelty yhteistoiminnassa loppuvuonna 2025.

3.5.1.3 Toimintaa kuvaavat mittarit

Toimintaa kuvaava mittari	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026
Rakennus- ja ympäristövalvonta			
Talous:			
Toimintatulot/asukas	28 €	32 €	25 €
Toimintamenot/asukas	60 €	65 €	57 €

3.5.2 Talousarvion toiminta ja tavoitteet

3.5.2.1 Toiminnan kuvaus

Rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualue toimii kaupunkialueen ympäristöllisiin lupiin liittyvänä lupa- ja valvontaviranomaisena, jätehuoltoviranomaisena, terveydensuojeluviranomaisena sekä leirintäalueviranomaisena.

3.5.2.2 Toimintaympäristö ja sen muutokset

Rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualueella rakennusvalvonnassa rakennustuotannon suhdannevaihtelut ja yleinen talouden taantuma heijastuvat merkittävästi toimintaan. Vuonna 2024 uudisrakentamisen volyymi laski jyrkästi erityisesti asuntorakentamisen osalta. Vuonna 2025 taantuman vaikutusten arvioidaan jatkuvan, mikä näkyy lupahakemusten määrän vähäisyytenä, hankkeiden lykkääntymisenä ja epävarmuutena investointipäätöksissä. Mutta rakennusosalalla on kuitenkin myös nähtävissä varovaisia merkkejä elpymisestä pitkän taantuman jälkeen. Rakennusteollisuus RT on päivittänyt ennusteitaan vuoden 2025 osalta. Keväällä 2025 arvioitiin noin neljän prosentin kasvu, mutta syksyn suhdannekatsauksen mukaan alkuvuosi jäi odotuksia heikommaksi ja koko vuoden kasvu jää alle yhteen prosenttiin. Vuodelle 2026 ennakoidaan noin 3,5 prosentin kasvua, mutta vahvempaa toipumista odotetaan vasta vuonna 2027, eikä siitäkään ole vielä varmuutta. Tilanne on selvästi heikentynyt kevään optimistisesta arviosta. Syynä ovat muun muassa talouden nollakasvu, kuluttajien heikko luottamus ja investointiympäristön epävarmuudet. Asuntorakentamisen elpyminen on hidasta, mutta toimitilarakentamista tukevat muun muassa datakeskukset, puolustushankkeet ja vihreän siirtymän investoinnit. Korjausrakentamista vauhdittavat energiaremontit ja taloyhtiöiden patoutuneet tarpeet. Infrarakentaminen on pysynyt vakaana, ja julkisen sektorin investoinnit tukevat alan aktiviteettia.

Vuoden 2025 alussa voimaan tullut uusi rakentamislaki on tuonut merkittäviä muutoksia rakennusvalvonnan tehtäviin. Laki yksinkertaistaa lupaprosesseja, mutta on samalla vaatinut laajaa koulutusta rakennusvalvonnan henkilöstölle sekä lisäresursointia. Rakentamisluvan käsittelylle on säädetty määräajat vuoden 2026 alusta. Samalla otetaan käyttöön hiilijalanjälkilaskenta ja tietomallipohjainen lupakäsittely.

Taloustilanne vaikuttaa ympäristöterveyden toimintaympäristöön kohteiden määrän, toimijoiden vaihtuvuuden ja toiminnoissa tapahtuvien muutosten kautta. Tupakkalain elokuussa 2025 voimaan tullut uudistus tuo savuttomien nikotiinivalmisteiden valvonnan osaksi ympäristöterveyden valvontaa. Terveysministeriön uudistus on valmistelussa sosiaali- ja terveysministeriössä. Uusi eläinlääkintähuoltolaki tulee voimaan vuoden 2026 alusta ja tuo muutoksia eläinlääkintähuollon järjestämiseen. Lakiuudistukset vaativat panostusta koulutukseen ja uusien säädösten omaksumiseen.

Ympäristöpalvelujen yksiköt vastaavat kaupungin ympäristönsuojeluviranomaistehtävistä: valvoo ympäristönsuojelua paikallisella tasolla, käsittelee lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintiasioita, suunnittelee ja kehittää ympäristönsuojelua kunnassa, seuraa ympäristön tilaa, antaa ohjausta ja neuvontaa ympäristönsuojeluasioissa, vastaa tiedotuksesta, valistuksesta ja koulutuksesta sekä tekee yhteistyötä muiden viranomaisten ja tahojen kanssa. Ympäristöpalvelut vastaa myös leirintäalueviranomaisen tehtävistä. Ympäristöpalvelujen valvontasuunnitelman tarkastusmääriä ja vaikuttavuutta on lisätty. Tämä on nopeuttanut myös päätösvalmistelua. Paikkatieto- ja valvontaohjelman uusimisen myötä meluilmoitusten käsittely on täysin sähköistä, ja ohjelman käyttö mahdollistaa myös ympäristötiedon tehokkaamman hyödyntämisen.

Vesien- ja luonnonhoidolla on runsaasti ympäristönsuojelun edistämisen- ja kehittämistehtäviä: vesiensuojelua edistetään yhdessä sidosryhmien kanssa, luonnonsuojelun edistäminen perustuu lainsäädännöstä ja ympäristökaupungin strategiasta tuleviin tehtäviin. Ympäristönhoitotöitä rahoitetaan merkittävästi ulkopuolisella hankerahoituksella. Tutkimuslaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä jatketaan erityisesti vesiensuojelun ja metsätoimen osalta. Luontokoulu Kaisla jatkaa ympäristökasvatuksen koordinoimista ja kehittämistä Salpausselkä Geoparkin alueella ja osallistuu Lahden perusopetuksen ympäristökasvatusohjelman toteuttamiseen. Pohjavesien suojelua edistetään Lahden pohjavesialueiden suojelusuunnitelman toimenpideohjelman toteuttamalla sekä yhteistarkkailua koordinoimalla, kehittämällä ja laajentamalla seuraavalle toimintakaudelle vuosille 2027–2029. Vesihuoltolaki uudistuu vuonna 2026, mikä tulee lisäämään vapautushakemusten määrää taajamarajauksen poistumisen myötä.

Metsätoimi päivittää metsien hoidon ja käytön periaatteet. Ilmastonmuutoksen myötä tuhohyönteisten ja kuivuuden aiheuttamat metsätuhot tulevat laajenemaan. Kaupungilla on runsaasti varttunutta, tasaikäistä kuusikkoa kuivilla kasvupaikoilla. Luonnon monimuotoisuuden ja metsien virkistyskäyttöarvojen turvaaminen ovat jatkossakin keskiössä, ja hoidon periaatteiden linjauksessa huomioidaan myös kaupungin taloudelliset intressit ja strategiset tavoitteet.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan tulot muodostuvat pääosin lupa- ja valvontamaksuista. Talousarvio on laadittu sen varaan, että rakentamisen määrä pysyy ennustetulla tasolla. Talouden taantuma lisää kuitenkin epävarmuutta tulokertymän toteutumisesta. Tulokertymän varmistamiseksi rakennusvalvontataksaa tarkistetaan säännöllisesti vähintään inflaation edellyttämällä tavalla.

Kunnan järjestämät sekajätteen kuljetukset alkavat jätehuoltoviranomaisen alueella vuosina 2026–2027. Tämän jälkeen kaikki kiinteän jätteen kuljetukset ovat siirtyneet Salpakierron kilpailuttamiksi. Hankintalain in-house-yhtiöiden mahdollinen sääntelyn muutos vaikuttaisi toteutuessaan merkittävästi jätehuollon järjestämiseen alueella. Jätelain II- (kilpailuneutraaliteetin parantaminen) ja III-vaiheen (jätelaista kierrätyslaiksi) muutosten valmistelu käynnistyy hankintalain muutoksen jälkeen vuonna 2026. Myös niillä voi olla vaikutuksia jätehuoltoviranomaisen toimintaan.

Osaavan ja sitoutuneen henkilöstön saannin varmistamiseksi myös jatkossa tehdään määrätietoista kehitystyötä työympäristön, työtehtävien sisällön sekä palkkauksen kehittämiseksi. Haasteellisen taloustilanteen takia jatkossa kutistuvien henkilöstö- ja taloudellisten resurssien käyttö suunnitellaan ja kohdennetaan aiempaakin täsmällisemmin.

3.5.2.3 Toiminnan painopistealueet

Rakennus- ja ympäristövalvonnan toiminnan painopisteinä ovat toiminta-alueen kasvun mahdollistaminen joustavan ja lisäantuvan sähköisen lupakäsittelyn avulla. Lisäksi elinympäristöä ja asumisviihtyvyyttä pyritään parantamaan rakennetun ja luonnon ympäristön kunnosta huolehtimalla. Painopisteinä ovat myös asukkaiden ja eläinten hyvinvointiin sekä elinympäristön terveellisyyteen ja toimivuuteen kohdistuvat tehtävät. Toiminnassa korostuvat erityisesti ennaltaehkäisevät toimenpiteet.

Vesiensuojelua edistetään EU:n vesiresilienssi-strategian mukaisesti painopisteinä PFAS-yhdisteiden torjunta siten, että Porvoon-joki saadaan hyvään kemialliseen tilaan (osallistuminen 8-vuotiseen Acwa Life -hankkeeseen), pohjaveden suojeleminen tavoitteena saada kaikki Lahden pohjavesialueet hyvään kemialliseen tilaan ja veden parempi pidättäminen maa-alueilla. Ilmastonmuutoksen hillintätoimena selvitetään alueen rehevöityneiden järvien kasvihuonekaasujen päästöjen suuruus ja hillitään järvien rehevöitymistä hiilidioksidin ja metaanin vapautumisen pienentämiseksi. Niemen kalanlajitteluasemaa kehitetään hoitokalastuksen lisäämiseksi alueen järvissä ja saaliin ihmisravinnoksi päättymisen turvaamiseksi. Luonnonsuojelua edistetään tavoitteena saada Lahdesta luontopositiivinen ja saavuttaa valtuustosopimuksen ja kaupungin ympäristöohjelman mukainen viiden prosentin suojelualueosuus kaupungin pinta-alasta.

Ympäristöterveyden valtakunnallisen valvontaohjelman teemoja ovat vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Teemaa edistetään keskittymällä tietoperusteiseen valvontaan, osaamiseen ja varautumiseen. Valtakunnalliset painopisteet huomioidaan paikallisen valvontasuunnitelman laadinnassa. Toimintaa suoritetaan valvontasuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Ympäristöterveyden valvonnan vaikuttavuutta pyritään parantamaan edelleen työnkuvien selkeyttämisellä ja henkilöstön erikoistumismahdollisuuksien lisäämisellä. Toimintaa on tehostettu muun muassa laskutuksen automatisoinnilla ja sähköisen ILPPA-palvelun käytön laajentamisella.

Jätehuoltoviranomaisen painopisteinä on jätehuollon palvelutason määrittäminen, sujuvan ja asiakaslähtöisen kunnan kilpailuttaman sekajätteen kuljetuksien alkaminen sekä kiertotalouden edistäminen jätehuoltomääräyksissä ja jätetaksassa.

3.5.3 Tavoitteiden toteuttaminen

3.5.3.1 Toimintasuunnitelma

Jätehuoltoviranomainen

Jätehuollon toimintaympäristö on muuttunut talousarviotekstien lautakuntakäsittelyjen jälkeen. Jätehuoltoviranomaisen toimivaltaa ehdotettaneen kiertotalouslaissa muutettavaksi siten, että asukkaiden ja kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan jätehuolto valvoisi jatkossa jätehuoltoviranomainen eikä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Tämä on jätehuoltoviranomaiselle uusi tehtävä, joka lisää resurssin tarvetta tulevaisuudessa. Jätehuoltoviranomainen saa kiertotalouslaissa myös uusia lainsäädännöllisiä työkaluja, valvonnan tehosteeksi jätehuoltoviranomainen voisi määrätä seuraamusmaksun.

Keskeiset palveluprosessit ja tavoitteet 2026, rahoitus Salpakierron jätehuollon perusmaksu 100 %:

- Asiakaspalvelun palvelulupaus
 - Jätehuoltoviranomaiseen voi olla yhteydessä puhelimitse, sähköpostitse, sähköisessä asiointipalvelussa tai kuntien palvelupisteillä. Asiakaspalvelua annetaan suomeksi ja ruotsiksi.
 - Asiakkaiden sähköpostilla lähettämiin yhteydenottoihin vastataan viimeistään viiden arkipäivän kuluessa.
 - Jättemaksuja ja jätehuoltomääräyksistä poikkeamisista koskeviin hakemuksiin annetaan päätös 14-30 päivän kuluessa. Yhteistyö: LahtiPiste esikäsittelee hakemukset ja pyytää lisätiedot hakijoilta.
 - Jätehuoltomääräysten mukaiset ilmoitusasiat käsitellään 14 päivän kuluessa. Yhteistyö: LahtiPiste siirtää paperiset ilmoitukset sähköiseen järjestelmään ennen käsittelyä.
 - 2026–2027 painopiste: sujuvan ja asiakaslähtöisen kunnan kilpailuttaman sekajätteen kuljetuksen alkaminen. Jätehuoltoviranomainen neuvoo aktiivisesti jätteenkuljetusten siirtymisestä ja henkilökunta on tavattavissa LahtiPisteellä ja muissa alueen kunnissa vähintään yhden päivän vuodessa.
- Jätehuollon seuranta ja liittäminen
 - Jätehuoltoviranomainen seuraa jätteenkuljetukseen liittymistä ja liittää liittymättömät kiinteistöt jätehuollon piiriin.
 - Jätehuoltoviranomainen tekee riskiperusteisesti kompostointitarkastuksia koko alueelle.
 - Painopiste 2026: Kuljetus- ja kompostointirekisteri on otettu käyttöön ja tiedot ovat ajan tasalla.
- Jätehuollon alueellinen kehittäminen
 - Jätehuollon keskeisten sidosryhmien kanssa tehdään yhteistyötä jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi.
 - Jätehuollon suunnittelu perustuu tietoon. Mitattavaa tietoa jätehuoltoon liittymisestä, erilliskeräyksestä ja Salpakierron kuljetusten alkamisen vaikutuksista on saatavilla.
 - Jätehuollon keskeisten sidosryhmien kanssa tehdään yhteistyötä jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi.
 - Painopiste 2026: Jätehuollon palvelutaso ja erilliskeräyksen kierrätystiekartta on hyväksytty jätelautakunnassa 2026. Alueen liete- ja kaivot on kartoitettu Salpakierron kuljetusten kilpailuttamista varten 2026 vuoden loppuun mennessä.

Rakennusvalvonta

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen valvoo yleisen edun kannalta valvoa kaavoituksen noudattamista sekä osaltaan huolehtii, että rakentamisessa noudatetaan, mitä alueidenkäyttölaissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään rakentamistoiminnasta.

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen valvoo yleisen edun kannalta valvoa rakentamislaisissa laissa tarkoitettua rakennustoimintaa sekä osaltaan huolehtii, että rakentamisessa noudatetaan, mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen huolehtii kunnassa tarvittavasta rakentamisen luvittamisesta sekä yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta sekä tarjoaa rakentajille asiakirjoihin ja rekistereihin liittyvää tietopalvelua.

Rakennusvalvonnan prosessit on kehitetty ammattijakautumisen perusteella, jotta henkilöstön ammattitaito saataisiin hyödynnettyä parhaalla mahdollisella tavalla.

Ympäristöpalvelut/Ympäristöluvat ja -valvonta

Ympäristöluvat- ja -valvontayksikkö vastaa seuraavista lakeihin perustuvista kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa- ja valvontatehtävistä: ympäristönsuojelulaki, maa-aineslaki, jätelaki, merenkulun ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki sekä Lahden kaupungin hallintosäännön perusteella ulkoilulain mukaisista leirintäalueviranomaistehtävistä. Lisäksi yksikkö antaa ympäristönsuojelu- ja jätelain perusteella asiantuntija-apua pelastuslakiin perustuvissa öljyvahinkojen torjuntatehtävissä Päijät-Hämeen pelastuslaitokselle.

Edellä lueteltuun ympäristölainsäädäntöön perustuen ylläpidetään valvontasuunnitelmaa, tällä hetkellä Lahden kaupungin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2025-2028. Valvontasuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain valvontaohjelman toteuma- ja suunnitelma-asiakirjalla, joka käsitellään rakennus- ja ympäristölupalautakunnassa. Seuraava valvontaohjelman päätös tehdään helmi- tai maaliskuun 2026 lautakunnassa. Lakisäätöinen määräaikaishallinto kohdistuu Lahden kaupungin

alueella mm. noin 100 toiminnanharjoittajaan, joilla on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen myöntämä ympäristölupa, rekisteröinti tai ilmoituspäätös, sekä vajaaseen 40 toiminnanharjoittajaan, joiden ympäristöluvan on myöntänyt valtion ympäristölupaviranomainen. Muita vuosittaisia valvontakohteita ovat mm. maa-ainestenottopaikat (12 kpl), joiden osalta valmistellaan myös maa-aineslupapäätökset lautakunnan päätettäväksi uusien soranotto- tai kalliokiviaineshankkeiden toteutuessa.

Ympäristönsuojelulakiin perustuvia meluilmoituspäätöksiä valmistellaan ja valvotaan noin 35-40 kpl vuodessa. Meluilmoitusvelvollisuus koskee erityisen häiritsevää melua tai ääntä aiheuttavia toimintoja, kuten mm. ulkoilmakonsertteja ja paalutusvaiheen sisältäviä rakennushankkeita. Seuraava EU-melualue selvitys tehdään kesäkuuhun 2027 mennessä, selvityksen valmistelut aloitetaan tammikuussa 2026.

Ympäristölupien osalta vuonna 2026 merkittävimmät tiedossa olevat hankkeet ovat suklaatehtaan ympäristönsuojelulakiin perustuvan ilmoitusmenettelyn läpivienti sekä datakeskuksen ympäristölupaa liittyvä lausuntomenettely lupa- ja valvontavirastolle. Näille kahdelle suurelle hankkeelle myönnettyjen rakennuslupien nivominen ympäristönsuojelulainsäädännön lupamenettelyihin edellyttää merkittävän ympäristönsuojeluyksiköiden asiantuntijaresursoinnin, jotta hankkeet toteutuvat niille asetetuissa aikataulutavoitteissa lupa- ja ilmoituspäätösmääräysten mukaisesti. Vuonna 2026 Pippo eteläosan teollisuusalueen suunnittelu etenee, ja vireille tulee ympäristölupahakemus, jolla mahdollistetaan kaavaillun teollisuusalueen esirakentaminen. Näiden lisäksi valmistellaan muut vuoden aikana vireille tulevat ympäristölupa- ja maa-ainespäätökset joutuisasti ilman aiheetonta viivästystä.

Venäläisomisteisen öljy-yhtiön toimintaa kohtaan asetetut kansainväliset pakotteet ovat lisänneet ympäristönsuojelulakiin perustuvaa valvontatyötä. Tämä on toinen kerta, kun hyökkäyssota lisää kunnan ympäristönsuojeluyksikön työkuormaa käytettäviin energialähteisiin ja niiden toimittajamuutoksiin liittyen.

Jätelain valvontaa ympäristöluvat- ja valvontayksikkö toteuttaa vuoden 2026 aikana niin, että jätelain 72 §:n roskaamiskiellon rikkomiset, joita tulee vireille noin 100 kpl, käsitellään neuvottelemalla, tekemällä tarkastuksia, kehoituksin tai tarvittaessa lautakunnan hallintopakomääräyksiin. Jotkut tapaukset saattavat edetä vuoden aikana hallinto-oikeuskäsittelyyn. Merkittävä osa roskaantumista tulee ilmi kaupungin sähköisen palauteväylän kautta. Palauteiden käsittelyaikaa seurataan yksikössä. Roskaantumien tontin on kartoitettu käyttämällä kaupungin ilmakeuvasaineistoa useiden vuosien ajalta. Kartoituksen perusteella kohteet on kategorisoitu ensisijaisesti hoidettaviin, ei kiireellisiin ja vähäisiin. Yhteensä kartoituksessa on todettu 53 eri asteista roskaamiskiellon vastaista tilannetta. Vuoden 2026 aikana roskaamisesta vastuussa olevia kehoitetaan ja määrätään siivoamaan roskaantuneet alueet viranomaisresurssin mahdollisuuksien mukaan. Jätelain määräysten yhteydessä käytettävät hallintopakkojen not ovat prosesseina melko hitaita.

Jätelain valvontaa toteutetaan myös vaarallisen jätteen tuottajien valvonnalla, jätelain 100 §:n mukaan jätteen ammattimaista keräystoimintaa harjoittavien valvonnalla sekä mm. jätteitä hyödynnettäessä joko ympäristöluvalla, ns. mara-ilmoituksella (VNA 843/2017) tai pienimuotoisesti Lahden kaupungin ympäristönsuojelumääräysten perusteella. Lakisääteistä ulkoilmanlaadun seuranta tehdään Lahdessa ja Hollolassa yhdessä kuntien ja alueen ilmapäästöjä aiheuttavien yritysten kanssa "Sopimus ilmanlaadun seurannasta Hollolassa ja Lahdessa vuosina 2021-2026" -sopimuksen ja ilmanlaadun seurantasuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2026 tehdään vuosille 2027-2031 ilmanlaadun seurantasuunnitelma ja neuvotellaan uusi yhteistarkkailusopimus.

Seurannan toteuttaa Lahden ympäristöpalvelujen ympäristöluvat ja -valvonta -yksikkö. Ilmanlaadun mittausasemia on viisi, joista neljä sijaitsee Lahdessa: Saimaankatu, Laune, Satulakatu ja Mustamäenkatu. Vuonna 2026 Lahden Nastolaan perustetaan uusi mittausasema. Ilmanlaadun seurantaan myös kymmenellä passiivikeräimellä, joista seitsemän sijaitsee Lahdessa.

Jatkuvatoimisesti mitattavia ilman epäpuhtauksia ovat typen oksidit, otsoni, pienhiukkaset ja hengitettävät hiukkaset. Puun pienpoltosta aiheutuvia polysyklisiä aromaattisia hiilivetyjä mitataan joka toinen vuorokausi. Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä mitataan passiivisella keräyksellä kahden viikon jaksoissa. Lisäksi typpidioksidiä mitataan passiivikeräimillä kuukauden keräysjaksoilla. Lahden ja Hollolan ilmanlaadun voi seurata internetistä Ilmatieteen laitoksen sivuilta, jonne Lahden ympäristöpalveluiden mittaus tulokset päivitetään kerran tunnissa. Käytössä on myös tekstiviestivaroituspalvelu, jolla Lahden ympäristöpalvelut varoittavat palvelun tilanteita, kun ulkoilmanlaatu heikkenee terveyshaittoja aiheuttavalle tasolle. Ilmanlaadun mittaus toiminnasta saaduista tuloksista raportoidaan yhteistarkkailusopimustahoille, rakennus- ja ympäristölupalautakunnalle, lahtelaisille sekä muille ilmanlaadusta kiinnostuneille.

EU:n uudistettu ilmanlaatudirektiivi tuli voimaan 10.12.2024, ja se tulee toimeenpanna kansallisesti kahden vuoden kuluessa. Ilmanlaadulle raja-arvot tiukkenevat vuonna 2030, mutta jo vuodesta 2026 lähtien kuntien on verrattava oman alueensa ilmanlaadun uusiin raja-arvoihin. Lahdessa on tehty yhteistyötä ympäristöpalveluiden ja kaupunkitekniikan kesken ilmanlaadun parantamiseksi erityisesti katupölyn osalta. Myös tiedotusta on lisätty mm. puun pienpoltton haittojen vähentämiseksi. Jos vuodesta 2026 lähtien uudet ilmanlaadun normit ylitetään (sallitut ylityskerrat huomioiden), on kunnissa laadittava toimenpidesuunnitelma. Suunnitelmassa tulee kuvata, kuinka ilmanlaadun raja-arvot saavutetaan viimeistään vuonna 2030. Ilmanlaatudirektiivi ja myöhemmin voimaan tulevat ympäristönsuojelulain muutokset ja ilmanlaatuasetus asettavat vaatimukset suunnitelmien sisällölle ja aikataululle. Lahden ympäristöpalveluissa seurataan ilmanlaadun ja lainsäädännön kehitystä sekä tiedotetaan heikosta ilmanlaadusta esim. katupölyepisodin aikana.

Valtakunnallisen ympäristönsuojelun tietojärjestelmän (YLVA) käyttö mm. EU-jäteraportointiin sekä ympäristövahinkorahaston kautta yrityksiltä kerättävien maksujen laskuttamiseksi teettää työtä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. YLVA-järjestelmän

uudistusten seuraaminen ja erilaisten raportointivaatimusten toteuttaminen vaatii lisääntyvää resurssia myös Lahden ympäristöpalveluilta.

Lahden kaupungin ympäristönsuojelumääräysten ajanmukaisuuden arviointi tehdään 2026 aikana, ja tarvittaessa aloitetaan määräysten uusiminen. Lahden kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen taksa tarkistetaan soveltamisalan ja maksutasojen osalta. Samalla myös maa-ainestaksan ajanmukaisuus tarkistettaneen.

Ympäristöpalvelut/Vesien- ja luonnonhoito

Vesien- ja luonnonhoito toteuttaa lakisääteisiä sekä kaupungin strategian tavoitteiden mukaisia luonnonsuojelun, metsien kestävä käytön, pohja- ja pintavesien kunnossapidon, ympäristöneuvonnan ja -kasvatuksen ja vesihuoltolain edellyttämiä toimenpiteitä ja tehtäviä. Niiden toteuttamista ohjaavat kehittämisohjelmat, joita täydentävät pääasiassa ulkopuolisella rahoituksella toteutettavat hankkeet. Näiden sisältö on kuvattu kohdassa Kehittämisohjelmat ja hankkeet.

Ympäristöterveys

Ympäristöterveys toteuttaa lakisääteisiä viranomais- ja valvontatehtäviä rakennus- ja ympäristölupalautakunnan hyväksymän valvontasuunnitelman mukaisesti. Ympäristöterveyden lakialat ovat elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka-, lääkelaki sekä eläinlääkintähuoltolaki, eläinten hyvinvointilaki ja eläintautilaki. Tavoitteiden toteutumista seurataan kuukausittain tulokortilla. Valvontasuunnitelman toteutumisen varmistamiseksi panostetaan valvontaohjelmakauden tavoitteisiin eli ydintehtäviin, häiriötilanteisiin varautumiseen ja tietoperusteiseen valvontaan. Ympäristöterveyden resurssia on varattava suunnitelmallisen valvonnan lisäksi ennalta suunnittelemaan valvontatyöhön ja varautumiseen. Ympäristöterveydenhuolto on määritelty yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittiseksi alaksi ja ympäristöterveydellä on johtovastuu vesi- ja elintarvikevälikkeiden epidemioissa. Lisäksi ympäristöterveydellä on toimintavastuu monissa muissakin häiriötilanteissa. Varautuminen kuuluu ympäristöterveydenhuollon ydintehtäviin.

3.5.3.2 Kehittämisohjelmat ja hankkeet

Jätehuoltoviranomaisen lietesäiliöiden kartoitusprojekti 2025–2026

Lietteen asiakaskyselyprojektin tavoitteena on kartoittaa viranomaisen alueen 9 kunnan liete- ja jätteenkuljetusten kilpailuttamista ja kuljetusten hoitamista varten. Projektin tavoitteena on turvata jätteenkuljetusyrityksille tasa-arvoinen osallistumismahdollisuus kilpailutuksiin ja vähentää yritysten ja Salpakierron hintariskiä ja taata asukkaille kilpailukykyinen hinnoittelu. Tiedot viedään rekisteriin vuonna 2026. Jätehuoltoviranomainen käyttää tietoja jätehuollon seurannassa ja kunnan kuljetusten alkaessa jätehuoltoon liittämässä.

- Rahoitus: 1 htv/vuosi (määräaikainen projektityöntekijä) Salpakierron jätehuollon perusmaksu 100 %.
- Tilanne: Kysely on tehty vuoden 2025 aikana seuraavien kuntien asukkaille, mutta tiedot on viemättä rekisteriin: Kärkölä, Myrskylä, Pukkila, Orimattila ja Padasjoki. Kysely on tarkoitus tehdä vuoden 2026 aikana seuraavien kuntien asukkaille: Asikkala, Heinola, Lahti ja Hollola. Projekti on keskeytetty väliaikaisesti joulukuussa 2025 resurssipulan vuoksi. Jos kyselyä ei jatketa, lietteenkuljetusten tietopohja jää puutteelliseksi ja yrityksillä ei ole tasa-arvoisia osallistumismahdollisuuksia kilpailutukseen ja Salpakierron kilpailuttamisriski kasvaa. Viranomaisen lakisääteisen rekisteristä ei voi seurata lietteenkuljetusta luotettavasti, jos liete- ja jätteenkuljetusta ei kerätä.
- Yhteistyö: Projektissa tehdään yhteistyötä Salpakierron kanssa ja asiakasrekisteri kilpailuttamista varten perustetaan suoraan Salpakierron asiakasrekisteriin. Viemäriverkostossa olevat kohteet on saatu alueen jätevedenpuhdistamojen asiakasrekistereistä. Rekisteritietoja luovutetaan pyynnöstä alueen kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten käyttöön.

Jätehuoltoviranomaisen lakisääteinen kuljetus- ja kompostointirekisteri 2026–2027

Projektissa toteutetaan rekisteriohjelma, joka toimii jätehuoltoviranomaisen lakisääteisenä kuljetusrekisterinä ja kompostointirekisterinä. Tavoitteena on ottaa rekisteri käyttöön 2026. RYHTI-uudistuksen muutosten käyttöönotto jää vuodelle 2027. Rekisteriohjelma tukee tiedolla johtamista. Rekisteritietoja luovutetaan säännönmukaisesti Salpakierrolle ja pyynnöstä alueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten käyttöön.

- Rahoitus 2026: 1,5 htv Salpakierron jätehuollon perusmaksu 100 % ja ICT-investoinnit
- Yhteistyö: Tietohallinto, paikkatietopalvelut.

Jätehuoltoviranomainen: Kunnan järjestämään lietteenkuljetukseen siirtyminen 2027–2031

Lietteenkuljetukset siirtyvät Salpakierron kuljettamiksi 2029–2031. Lietesäiliöiden kartoittamisen jälkeen jätetaksa ja jätehuoltomääräykset suunnitellaan samaan aikaan Salpakierron kuljetusten kilpailuttamisen ja markkinavuoropuhelun kanssa vuonna 2027. 2028–2029 suunnitellaan yhteistyössä Salpakierron ja alueen jätevedenpuhdistamojen kanssa asiakasprosessit. Kuljetusten alkaminen 2029–2031 lisää asiakaskontakteja ja hakemuskäyttöä erityisesti ensimmäisen viiden vuoden aikana.

- Rahoitus: Salpakierron jätehuollon perusmaksu 100 %
- Yhteistyö: Salpakierto, alueen jätevedenpuhdistamot, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan hankkeet sisältyvät kaupunkisuunnittelun asiant.fi kehitykseen, jossa huomioidaan tietomallipohjainen lupakäsittely sekä RYHTI- hankkeen vaatimukset sekä arkistopalvelujen hankkeeseen rakennusvalvonnan erityissuunnitelmien siirtoon dynastiaan. Ohjelmistokehitys valmistuu vuoden 2026 loppuun. Käyttöönotot ajoittuvat vuosille 2027–2028. Lahden maksuosuus rahoitetaan kaupungin ICT-investointina, johon rakennusvalvonta osaltaan osallistuu aineiston siirron osalta.

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti on käynnistetty rakennusvalvontauudistus, jonka tavoitteena on varmistaa, että rakennusvalvontatoimessa on joka puolella Suomea riittävä osaaminen ja palvelutaso sekä mahdollisimman yhtenäiset tulkinnot. Rakennusvalvontauudistusta valmistellaan säännöllisesti kokoontuvassa rakennusvalvontauudistuksen valmistelutyöryhmässä. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Ympäristöpalvelut/Vesien- ja luonnonhoito

Lahden kaupungin luonnonsuojeluohjelman 2026-2030 tavoitteena on mm. säilyttää Lahden luonnon tyypillisiä ja harvinaisia piirteitä, kuten lajeja ja luontotyyppejä, täydentää luonnonsuojelualueverkostoa, ylläpitää ekologisia yhteyksiä ja suojelualueiden kytkeytyneisyyttä. Ohjelma toteuttaa Lahden kaupungin ympäristöohjelmaa (KH 18.6.2018, § 178), jonka tavoitteena on 5 %:n suojelupinta-ala kaupungin kokonaispinta-alasta. Ohjelma tukee ilmastonmuutokseen sopeutumista, kaupunginjohtajan julkilausumaa luontokadon pysäyttämiseksi sekä kaupungin pyrkimyksiä luontoposiitiivisuuteen 2030 mennessä.

Lahden kaupungin omistamien metsien hoito- ja käyttöperiaatteissa on asetettu tavoitteet yhteensovittaen virkistysarvot ja -käyttö, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja kaupungin hiilineutraaliustavoitteet sekä taloudelliset tavoitteet ja resurssointi. Periaatteet päivitetään viheralueohjelman 2035 mukaisesti kevään 2026 aikana.

Yhteistyössä Päijät-Hämeen Vesijärvisäätiön, Lahden kaupungin, Hollolan kunnan ja Asikkalan kunnan kesken toteutettavan **Vesijärviohjelman** tavoitteena on edistää Lahden seudun vesistöjen hoitoa. Ohjelmassa esitetään suuntaviivat vesien hoitoa tukevalle kunnostukselle, suojelulle ja tutkimukselle sekä tiedotus- ja ympäristökasvatustoiminnalle. Vuosina 2024–2027 painopisteitä ovat Vesijärven valuma-alueen kokonaisvaltaiseen vesienhallintaan tähtäävien toimenpideyhdistelmien toteutus, Vesijärven pohjasta vapautuvan sisäisen kuormituksen hillintätoimien selvittäminen sekä pienempien järvien hoito virkistyskäyttöarvoa vaalien.

Lahden **Pohjavesialueiden suojelusuunnitelman (v. 2024–2033)** tavoitteena on turvata pohjavesialueiden tila puhtaina ja käyttökelpoisina ensisijaisesti ennakoiden suojelutoimenpiteiden avulla. Suunnitelman toteuttamista ohjaa toimenpideohjelma, jossa määritelty vastuutahot kullekin toimenpiteelle. Sen toteutumista seurataan seudullisessa pohjavesityöryhmässä, joka koostuu Lahden, Hollolan, Iitin, Lahti Aqua Oy:n, valtion Lupa- ja valvontaviraston sekä Päijät-Hämeen Pelastuslaitoksen asiantuntijoista ja viranhaltijoista.

Lahden kaupungin hulevesiohjelma ohjaa lakisäätöisen kunnan vastuulla olevan hulevesien hallinnan toteuttamista laadullisen, määrällisen ja tulvanhallinnan näkökulmista. Ohjelmaa toteutetaan osana kunnan Alueidenkäyttölain ja Vesihuoltolain mukaisia viranomaistehtäviä yhteistyössä kaupunkisuunnittelun, kaupunkitekniikan, tilakeskuksen sekä Lahti Aqua Oy:n kanssa. Hulevesiohjelman toteuttamisella varaudutaan lisääntyviin tulvariskeihin ja turvataan kriittisen infrastruktuurin toiminta sekä tuetaan lähiluonnon ja -vesistöjen laadun turvaamista.

Lahden kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelmaa täydentävän **ympäristökasvatusohjelman** vuosiluokkakohtaiset sisällöt liittyvät kestäväan elämäntapaan ja luontosuhteen edistämiseen. Tavoitteena on yhdenvertaisen ja laadukkaan ympäristökasvatuksen tarjoaminen kaikille lahtelaisille lapsille ja nuorille. Luontokoulu Kaisla on yksi ympäristökasvatusohjelmaa kehittävästä, koordinoivista ja toteuttavista tahoista.

Vesijärvi–Kymijärvi -hankkeen (2024–2027) tavoitteena on parantaa Lahden keskeisten taajamajärvien vedenlaatua vähentämällä sisäistä fosforikuormitusta, joka aiheuttaa rehevöitymistä, happikatoa ja sinileväkukintoja. Sidosryhmiä ovat mm. vesialueiden omistajat (osakaskunnat) ja tutkimusyhteistyötahot kuten Helsingin yliopisto ja Vesijärvisäätiö. Kokonaisbudjetti on 384 240 euroa, josta Hämeen ELY-keskus rahoittaa 192 120 euroa. Odotettu vaikutus on järvien ekologisen tilan parantuminen, leväkukintojen väheneminen ja virkistyskäytön lisääntyminen, mikä hyödyttää lähialueen asukkaita ja sidosryhmiä.

Mekaanisen kalanlajittelijan kehittämishankkeessa (2025–2026) kehitetään Lahden Niemen kala-asemalle mekaaninen lajittelu-laite, joka helpottaa sekasaaliiden käsittelyä ja parantaa kalastuksen kannattavuutta. Ratkaisu vähentää käsin tehtävää työtä ja mahdollistaa saaliiden hyödyntämisen elintarvikekäyttöön. Hankkeen budjetti on 33 500 euroa, josta ELY-keskuksen osuus on 26 800 euroa.

Kilpiäistenpohjan hankkeessa (2025–2026) ennallistetaan Kilpiäistenpohjan luonnonsuojelualue Lahdessa ja Hollolassa, jotta alueen monimuotoiset elinympäristöt ja linnusto säilyvät. Toimenpiteisiin kuuluu rantojen avaaminen, vieraslajien torjunta ja vesiekosysteemin parantaminen. Hankkeen budjetti on 73 000 euroa, ja rahoittajana toimii Metsä Group. Lahden kaupunki toteuttaa hanketta yhteistyössä Sitowise Oy:n kanssa.

ACWA LIFE -hanke (2026–2033) on ELY-keskusten vetämä valtakunnallinen vesienhoitohanke, jossa Porvoonjoen valuma-alue toimii yhtenä viidestä demoalueesta. Tavoitteena on parantaa vesistöjen ekologista tilaa laaja-alaisilla toimenpiteillä, kuten virtavesien ennallistamisella, hulevesikuormituksen vähentämisellä, kalojen vaellusesteiden poistamisella sekä PFAS- ja mikromuovi-kuormituksen vähentämisellä. Hankkeen kokonaisbudjetti on noin 28 milj. euroa, josta EU:n osuus on 60 %. Porvoonjoen alueen budjetti 710 000 euroa koostuu EU-tuesta ja kuntien sekä vesilaitosten omarahoituksesta. Lahden kaupunki osallistuu hankkeen omarahoitukseen yhteensä 13 000 euroa. Odotettuja vaikutuksia ovat merkittävä ekologisen tilan parantuminen ja sidosryhmäyhteistyön vahvistuminen.

Juuret Geoparkissa -hankkeen (2026–2028) tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja lisätä luontoaltistusta kehittämällä Salpausselkä Geopark varhaiskasvatusohjelmaa, kouluttamalla varhaiskasvatuksen ammattilaisia ja laajentamalla ohjelmaa uusiin päiväkoteihin sekä muihin Suomen Geoparkeihin. Hanke toteutetaan ympäristökasvattajan työnä (6hthk) ja hankintoihin on

haettu ulkopuolista rahoitusta Keski-Suomen ELY-keskuksen ympäristökasvatuksen ja -valistuksen edistämisen valtionavustuksesta 32 845 euroa.

Ympäristöterveys

Ympäristöterveyden toiminta perustuu lakiin ja kunnan monijäsenisen toimielimen hyväksymään valvontasuunnitelmaan, jota toteutetaan vuosittain ennalta suunnitellusti. Ympäristöterveydellä ei normaalitilanteissa ole hanketoimintaa. Ympäristöterveys toteuttaa vuosittain erilaisia valvontaprojekteja, joilla saadaan painotettua valvontaa tiettyihin valvontakohteisiin ja -teemoihin. Projektitoimintaa pyritään kehittämään ja samalla lisäämään valvonnan vaikuttavuutta. Projektien avulla saadaan myös kerättyä valvontatietoa ja samalla kehitettyä valvonnan tietoperusteisuutta. Projekteissa tehdään myös yhteistyötä muiden valvontayksiköiden kanssa. Vuodelle 2026 on suunniteltu seuraavat projektit:

- Jääpalaprojekti, makuvesiprojekti ja markkinoinnin valvonnan projekti elintarvikevalvonnassa
- Ensisijaisten tilojen legionella-riskinarvioinnit, saunalauttojen ja tanssipaikkojen kartoitus ja kauneushoitoloiden ja tatuointipaikkojen hygieniaan ja välinepuhdistukseen liittyvä projekti terveydensuojeluvalvonnassa
- Nikotiini- ja energiapussien verkkomyyntiprojekti tupakkavalvonnassa

Uusi eläinlääkintähuoltolaki astuu voimaan 1.1.2026 ja tuo muutoksia eläinlääkäripalveluihin ja eläinlääkäripäivystykseen. Myös aluehallinnon uudistus tuo muutoksia ympäristöterveyden ja eläinlääkintähuollon ohjaavien viranomaisten toimintaan. Keskeisenä tavoitteena eläinlääkintähuollossa on varmistaa palveluiden keskeytyksetön tuottaminen muuttuvassa toimintaympäristössä.

Ympäristöterveyden kehittämisohjelmat ovat lähtökohtaisesti yksikön sisäistä kehittämistä sekä alueellisen yhteistyön kehittämistä.

3.5.3.3 Riskit ja seuranta

Jätehuoltoviranomainen

Jätehuollon vakituinen henkilöresurssi on vähentynyt irtisanoutumisten takia 40 % (2 htv) talousarviotekstien lautakuntakäsittelyjen jälkeen. Tämä tulee hidastamaan toimintaa kunnes mahdolliset uudet rekrytoinnit saadaan tehtyä. Jätehuoltoviranomaisen kulut laskutetaan Salpakerrolta täysimääräisesti, menojen vähennys laskee vastaavalla summalla suunniteltuja tuloja. Asetettuja tavoitteita ei saavuteta ja keskeisiä asiakaspalveluprosesseja ei voida ylläpitää 2026. Kunnan järjestämä kuljetus lisää erityisesti alkuvaiheessa 2026–2027 hakemus- ja ilmoitusmääriä ja yhteydenottoja. Lisääntyviä hakemuksia ei pystytä käsittelemään palvelulupauksen mukaisesti tai muussa kohtuullisessa ajassa. Viivästys aiheuttaa asukkaille kustannuksia ja vaikeuttaa Salpakierron jätteenkuljetusten toteuttamista. Kompostointi-ilmoitusten käsittelyn viive aiheuttaa asukkaille kustannuksia. Päättömäärät vuonna 2024 n. 330 kpl, vuonna 2025 594 kpl, vuonna 2026 ennuste n. 900-1200 kpl. Ilmoitusten lukumäärä vuonna 2024 n. 5600 kpl, vuonna 2025 n. 3400 kpl, ennuste vuonna 2026 n. 3500 kpl. Lietekaivojen kartoitus -projekti on keskeytetty väliaikaisesti.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan toiminnan keskeiset riskit ovat päätösten oikeellisuus ja uutena 1.1.2026 alkaen lakipohjainen määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle ja seuraamukset määräajan laiminlyömisestä. Lupahakemuksen käsittelyn viivästyminen on kunnan oma-aloitteisesti palautettava rakentamislupamaksusta 20 prosenttia kultakin viivästyksen kuukaudelta, jollei viivästys ole aiheutunut hakijasta.

Oleellinen riski on myös henkilöstön hyvinvointi muuttuvassa toimintakentässä. Sitä seurataan esim. Pulssikyselyillä.

Määräaikojen seurantaan on kehitetty järjestelmäpohjainen seuranta Trimble Locuksen avulla. Trimble Locus tarjoaa mahdollisuudet erityyppisiin raportteihin.

Rakennusvalvonnan toimintaa seurataan myös vuosittaisen TOPTEN (suurimmat kaupungit) arvioinnilla. Päätösten laadullisuuden ja oikeellisuuden arviointi suoritetaan oikeustapausten pysyvyyden arvioinnilla lukumääräisesti.

Rakennusvalvonnassa on tehty vuoden 2025 loppuvuoden aikana henkilöstöjärjestelyjä ja tehtävämuutoksia tämä huomioiden. Valtakunnallinen rakennusvalvonta uudistus voi vaikuttaa toimintaan huomattavasti 2027 alkaen.

Suuri toimintaan liittyvä muutos voi olla Petteri Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu rakennusvalvontauudistuksen käynnistäminen. Tavoitteena on varmistaa, että rakennusvalvontatoimessa on joka puolella Suomea riittävä osaaminen ja palvelutaso sekä mahdollisimman yhtenäiset tulkinnot.

Ympäristöpalvelut/Ympäristöluvut ja -valvonta

Keskeisin riski on tehtävämäärän mitoitus vastaamaan mahdollisesti niukentuvia henkilöresursseja.

Ympäristöpalvelut/Vesien- ja luonnonhoito

Ohjelma- ja hankekohtaiset riskit ja hallinnan toimenpiteet on arvioitu ja esitetty niiden yhteydessä. Riskien seuranta toteutetaan osana ohjelma- ja hanketyötä. Toteuttamisen kannalta riskienhallinnan lisäksi merkittävimmäksi edellytykseksi em. toimenpiteiden toteuttamiselle on tunnistettu riittävän resursoinnin tason ylläpitäminen.

Ympäristöterveys

Henkilöstön riittävyys ja hyvinvointi muuttuvassa toimintaympäristössä aiheuttavat keskeisimmän riskin ympäristöterveyden tavoitteiden toteutumiselle. Eläinlääkintähuollon lakimuutoksen ja päivystysjärjestelmän uudistuksen aiheuttamat muutokset vaativat henkilöstöltä venymistä ja sopeutumista ennen toiminnan vakiintumista. Valvontasuunnitelman ja talousarvion toteuttaminen on laskettu nykyisellä henkilöstömäärällä. Henkilöstömäärän muutokset vaikuttavat suoraan valvontasuunnitelman ja talousarvion tavoitteiden toteutumiseen. Tavoitteiden toteutumista (tarkastusmäärät, potilasmäärät, ilmoitus- ja hakemusmäärät, asiakastytyväisyys, tulokertymä, käsittelyajat) seurataan kuukausittain tulokortilla ja raportoidaan kaupunkiympäristölautakunnalle neljännesvuosittain.

3.5.4 Erityiset määrärahavaraudet

Palvelualueen myöntämät määräraha-avustukset päätetään käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä, eikä niistä tehdä erillisiä päätöksiä

Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys/vesistötalkkari, Lahden alueen virtavesikunnostukset, ACWA LIFE -hankkeen omarahoitus; vesienhoitotoimet Porvoonjoen valuma-alueella	13 000 €
Salpausselän kalatalousalueen petokalarahasto, kalaistutukset Vesijärveen (kaupungin saamat kalastuslupatulot)	15 000 €

5 Investoinnit

5.1 Kiinteä omaisuus

Kiinteän omaisuuden osalta investointisuunnitelmamenot ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitova määräraha.

Sitova investointisuunnitelman menot

	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	461 727	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Menot	-1 565 677	-5 750 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000
Netto	-1 103 950	-2 750 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000

5.2 Julkinen käyttöomaisuus

Julkisen käyttöomaisuuden osalta investointisuunnitelman menot ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitova.

Julkisen käyttöomaisuuden käytöstä päättää kaupunkiympäristölautakunta vuosittain käyttösuunnitelman yhteydessä.

Sitova investointisuunnitelman menot

	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	1 455 002	450 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Menot	-24 194 130	-23 414 000	-30 573 000	-30 914 000	-22 985 000	-30 914 000	-30 914 000
Netto	-22 739 128	-22 964 000	-30 073 000	-30 414 000	-22 485 000	-30 414 000	-30 414 000

5.3 Irtain omaisuus

Irtain, kaupunkiympäristön palvelualueen hankeryhmä

	TP 2024	KS+LTA:t 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Tulot	47 878	0	0	0	0	0	0
Menot	-77 578	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Netto	-29 700	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000

Määräraha käytetään muun muassa erilaisten teknisten ja mittauslaitteiden hankintaan sekä ilmanlaadun seurannan edellyttämän kaluston uusimiseen

6 Käyttösuunnitelman liitetiedot

LIITE 1. Tositteiden hyväksyjät

Käyttösuunnitelmassa päätetään palvelualueen tositteiden hyväksyjät nimiketasolla. Vastuualueiden johtajilla on tarvittaessa oikeus hyväksyä kaikki vastuualueuttaan koskevat tulo- ja menotositteet. Kaupunkikehitysjohtajalla on tarvittaessa oikeus hyväksyä palvelualueen tulo- tai menotosite varsinaisen hyväksyjän ja varahyväksyjän poissa ollessa. Käyttösuunnitelmassa päätetyt hyväksymisoikeudet ovat voimassa seuraavan käyttösuunnitelman hyväksymiseen tai muutospäätökseen asti.

Kaupunkiympäristön palvelualue				
Kustannuspaikka / selite	Toiminto	Tuote	Hyväksyjän nimike	Varahyväksyjän nimike
Kaupunkiympäristön palvelualue				
<u>Koko kaupunkiympäristön palvelualueetta koskien</u> Kaikki palvelualueen tositteet Vastuualuejohtajien ja muiden kaupunkikehitysjohtajan välittömien alaisten tehtävään liittyvät laskut Tositteen hyväksyjä voi hyväksyä tositteessa olevan vastakirjauksen tasetilille (kp 1000) <u>Palvelualuejohtajan tehtävään liittyvät laskut hyväksyy kaupunginjohtaja</u>			Kaupunkikehitysjohtaja Kaupunkikehitysjohtaja	Suunnittelujohdaja Controller
<u>Muistiotositteella kirjattavat kirjanpidon kirjaukset:</u> Palvelualueen muistiotositteella kirjattavat kirjanpidon kirjaukset			Controller	Controller, Johdava controller, Laskentapäällikkö, Talousjohtaja
Maaomaisuuden kirjaukset			Suunnittelujohdaja	Controller, Johdava controller, Laskentapäällikkö, Talousjohtaja
Kaupunkiympäristön yhteiset				
6002 Kaupunkiympäristön yhteiset			Controller	Kaupunkikehitysjohtaja
6003 Kaupunkiympäristölautakunta			Controller	Kaupunkikehitysjohtaja
6004 Rakennus- ja ympäristölautakunta			Controller	Kaupunkikehitysjohtaja
Rakennus- ja ympäristövalvonta				
Kaikki vastuualueen meno- ja tulotositteet			Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja	Ympäristöpäällikkö
6112 Rakennus- ja ympäristövalvonnan yhteiset			Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja	Ympäristöpäällikkö
6122 Jätehuolto			Jätehuoltopäällikkö	Jätehuollon asiantuntija, jätehuollon suunnittelija

6123 Jätelautakunta		Jätehuoltopäällikkö	Jätehuollon asiantuntija, jätehuollon suunnittelija
6142 Ympäristöterveys		Kaupungineläinlääkäri	Johtava terveystarkastaja
6162 Rakennusvalvonta		Rakennustarkastaja	Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja
1000 Kaupungin tasetilien KP	E532 Rak.valv. Vakuus	Lupakäsittelijä	
6182 Ympäristöluvut ja -valvonta		Ympäristöpäällikkö	Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja
6183 Vesien- ja luonnonhoito		Ympäristöpäällikkö	Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja
Kaupunkisuunnittelu			
Kaikki vastuualueen meno- ja tulotositteet		Suunnittelujohdaja	Kiinteistöinsinööri
6302 Kaupunkisuunnittelun yhteiset		Suunnittelujohdaja	Kiinteistöinsinööri
6312-Kaavoitus		Kaupunginarkkitehti	Asemakaavaarkkitehti
6352 Paikkatietopalvelut		Kiinteistöinsinööri	Suunnittelujohdaja
6372 Kiinteistönmuodostus		Kiinteistöinsinööri	Tonttipäällikkö
6392 Maa- ja asuntopolitiikka	C800 Maapolitiikka	Tonttipäällikkö	Suunnittelujohdaja
6392 Maa- ja asuntopolitiikka	C810 Tonttien käyttökuntoon saatto	Suunnittelujohdaja	Kiinteistöinsinööri
6392 Maa- ja asuntopolitiikka	C811 Yksityistiemaksut	Tonttipäällikkö	Suunnittelujohdaja
6392 Maa- ja asuntopolitiikka	C815 Asunto- toimi	Suunnittelujohdaja	Asuntoasiain päällikkö
6412 Liikenne- ja viherympäristösuunnittelu		Suunnittelupäällikkö	Suunnittelujohdaja, tonttipäällikkö
Kaupunkitekniikka			
Kaikki vastuualueen meno- ja tulotositteet		Kaupungininsinööri	Kunnossapitopäällikkö
6502 Kaupunkitekniikan yhteiset		Kaupungininsinööri	Kunnossapitopäällikkö
6512 Rakentaminen		Kaupungininsinööri	Kunnossapitopäällikkö
6532 Kunnossapito		Kunnossapitopäällikkö	Kaupungininsinööri
6552 Alueiden käytön hallinta		Aluepäällikkö	Kaupungininsinööri
Investoinnit			
IRTAIN OMAISUUS		Controller	Kaupunkikehitysjohtaja
KIINTEÄ OMAISUUS		Suunnittelujohdaja	Tonttipäällikkö
JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS		Kaupungininsinööri	Kunnossapitopäällikkö

LIITE 3 Toiminnan tunnusluvut

Kaupunkiympäristön palvelualue	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kaupunkitekniikka					
Kadut (km)	689	698	695	701	712
Erilliset kevyen liikenteen väylät (km)	162	169	169	172	175
Hoidetut puistot ja viheralueet (ha)	715	780	751	755	759
Leikkipuistot ja leikkialueet (kpl)	156	143	151	141	131
Katupuut (kpl)	10 200	10 300	9 814	9 840	9 860
Kaupunkisuunnittelu					
Kaupungin asemakaavoitettu alue yhteensä (ha)	9 744	9 860	9 930	10 000	10 000
Asemakaavoitettu asumisen k-ala, kem/v	40 634	40 000	35 000	35 000	35 000
Kaupungin maanomistus yht. (ha)	13 203	13 320	13 340	13 380	13 420
Maanostot (ha/v)	88	50	40	40	40
Maanvuokrasopimukset yhteensä (kpl)	5 292	5 340	5 330	5 390	5 460
Tonttien luovutus (kpl/v)	43	45	45	70	80
Rekisteröidyt kiinteistöt (kpl/v)	456	450	450	450	450
Rakennuspaalutukset (kpl/v)	95	130	120	150	150
Asuntotoimen hallinnoimat vuokra-asunnot (kpl)	6	5	5	5	4
Rakennus- ja ympäristövalvonta					
Käsitellyt rakennusluvut (kpl)	738	850	900	1000	1000
Valmistuneet rakennukset (kpl)	200	300	350	400	400
Valvottavat rakennuskohteet (kpl)	700	800	700	800	800
Suoritettavat katselmukset (kpl)	1 600	1 500	1 800	1 800	1 800
Käsiteltävät erityissuunnitelmat (kpl)	14 000	12 000	12 000	13 000	13 000
Elintarvikevalvontakohteet (kpl)	1061	900	1 020	1 050	1 050
Elintarviketarkastukset (kpl)	424	430	440	440	440
Elintarvikelain mukaiset ilmoitukset ja hakemukset (kpl)	197	130	150	150	150
Viranomaisnäytteet ja mittaukset (kpl)	270	300	300	300	300
Terveysturvallisuusvalvontakohteet (kpl)	527	500	520	520	520
Terveysturvallisuuden tarkastukset (kpl)	171	150	150	150	150
Terveysturvallisuuslain mukaiset ilmoitukset (kpl)	60	50	60	60	60
Tupakan ja nikotiininesteiden myyntilupahakemukset (kpl)	13	17	15	15	15
Nikotiinivalmisteiden myyntilupahakemukset (kpl)	6	16	10	10	10
Eläinsuojelutarkastukset (kpl)	165	280	220	220	220
Eläinlääkärikäynnit virka-aikana (kpl)	3 478	4 000	3 500	3 500	3 500
Eläinlääkärikäynnit päivystysaikana (kpl)	195	270	1 100	1 100	1 100
Ympäristönsuojelulain mukaiset lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintikohteet (kpl)	99	99	100	105	110
Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset (kpl)	32	34	35	35	35
Kaupungin omistamat metsät (ha)	6 890	6 954	7 000	7 000	7 000
Luonnonsuojelualueet kaupungin omistuksessa (ha)	941	995	1 071	1 295	1 496
Luonnonsuojelualueiden osuus kaupungin pinta-alasta (%)	2,1	2,2	2,3	2,8	3,2
Hoitokalastussaalet (tonnia)	92	120	150	150	150
Käsitellyt jätemaksumuistutukset (kpl)	58	50	70	70	70
Jätehuoltomääräyksistä poikkeamiset (kpl)	314	150	300	300	300
Jätehuoltomääräysten mukaiset ilmoitukset (kpl)	5 933	3 000	3 000	3 000	3 000

LIITE 4. Keskeiset kaupunkitekniikan työkohteet ja kaupunki-infran investointien suunnittelukohteet

Hier	Nimi	Selostus	v. 2026	Ilmasto- budjetti	Tulou- tus
1	KYMP. INVESTOINNIT yht.		30 573 000	6 551 400	809 857
1.1	KADUNRAKENNUS		12 742 000	2 098 400	209 857
	Edelliseltä vuodelta jatkuvat hankkeet		766 000	3 600	
1.1.1					
1.1.1.1	Hennalan kasarmialueen rakentaminen	Rakennusurakan maksuerän vapauttaminen	10 000		
1.1.1.2	Radiomäen urheilukenttä	Rakennusurakan viimeistelytyöt (portaat ja ajanottojärjestelmä)	10 000		
1.1.1.3	Myllysaaren raittisillat (3 kpl)	Siltojen uusiminen, loppuunsaattaminen	700 000		
1.1.1.4	Launeen keskuspuiston käytävien ja arboretum alueen uudistaminen	Rakennusurakan loppuunsaattaminen	46 000	3 600	
1.1.2.1	Asuminen		2 222 000	439 000	
1.1.2.1.4	Kytölänmäen asuntoalue III	Pirta-, Poppana-, Juutti ja Vuorelankatu sekä Kytölän Selkätie, rakentaminen	1 609 000	366 000	
1.1.2.1.10	Turranlammin asuntoalueen päällystäminen	Päällystys ja viimeistelytyöt	153 000	33 000	
1.1.2.1.11	Karistonrinteen asuntoalue	Uuden asuntoalueen rakentamisen aloitus	100 000	40 000	
1.1.2.1.16	Kairakuja	Päällystys- ja viimeistelytyöt	10 000		
1.1.2.1.19	Alaniityn asuntoalue	Suo- ja Lettokatujen rakentaminen	350 000		
1.1.2.2	Elinkeinoelämä		60 000		
1.1.2.2.5	Siivolankatu/mt 24 korttelivierahalueiden kunnostaminen	Uuden päivittäistavara-kaupan ympäristön viheralueiden kunnostaminen	40 000		
1.1.2.2.6	Vanhatie/Kiitokatu katuviheralueiden kunnostaminen	Uuteen liikekortteliin rajautuvien katuviheralueiden kunnostaminen	20 000		
1.1.3	Omaisuuksien arvonsäilyttäminen		4 006 900	733 100	
1.1.3.1	Saneerauksen yhteishankkeet				
1.1.3.1.1	Lahti Aquan kanssa		1 523 000	209 500	
1.1.3.1.1.1	Ilmarisentie (Saunatie -Yhdyskatu) ja Lemminkäisenkuja v.h. saneeraus	Vh. saneeraus	419 000	99 100	
1.1.3.1.1.2	Tuomitien asuntoalue	Saneeraus kadut + v.h.	630 000		
1.1.3.1.1.3	Vanhatie ja Holmantie vj sujutus	Vh. saneeraus	240 000	54 400	

1.1.3.1.14	Verhoojankatu-Heloittajan- katu alue	Vh. + KL saneeraus	234 000	56 000	
1.1.3.3	KOVE, kevyt rakenteenparan- taminen	Katujen täsmäparannuk- sia niiden elinkaaren jat- kamiseksi	398 900	135 600	
1.1.3.3.2.1	Kirjosillankatu		69 100	35 900	
1.1.3.3.2.2	Ristimäenkatu, n. 220 metrin matkalla Ahtialantiestä alkaen		51 000	10 200	
1.1.3.3.2.3	Torkonkatu		59 000	15 300	
1.1.3.3.2.4	Rauta-ajankatu		48 900	16 100	
1.1.3.3.2.5	Ruotukatu		102 300	41 900	
1.1.3.3.2.6	Potilankadun akk:n (U-3447) kautta kulkeva raitti		13 700		
1.1.3.3.2.7	Kopisevankatu		18 000	500	
1.1.3.3.2.8	Pientarhankatu		36 900	8 500	
1.1.3.6	Uudelleenpäälystys ja ajora- tamerkinnot		1 800 000	188 000	
1.1.3.6.1	Uudelleenpäälystystyöt, pää- katuverkko	Pääkatuverkon kuntota- son ylläpitopäälystys	1 100 000	120 000	
1.1.3.6.2	Urapaikkaustyöt	päälysteen korjaustöitä	250 000		
1.1.3.6.3	Alemman katuverkon uudel- leen päälystys, kuivatuksen kunnostaminen ym.	Katujen päälysteen ja kui- vatuksen korjauksia	400 000	50 000	
1.1.3.6.4	Ajoratamerkinnot	Uudelleenpäälystyskoh- teiden ajoratamerkinnot	50 000	18 000	
1.1.3.16	Kyläkunnantien silta (U-7053)	Kansirakenteen uusimi- nen	45 000		
1.1.3.18	Yhdyskadun hulevesijärjeste- lyt	Hulevesijärjestelmän kun- nostamisen suunnittelu ja toteutus	200 000	200 000	
1.1.3.19	Satamaradanpolku	Uusien sähköpisteiden ra- kentaminen	40 000		
1.1.4	Kestävä ja turvallinen liikku- minen		2 435 000	517 200	209 857
1.1.4.12	Riihitarhanpuiston urheiluken- tän liikennejärjestelyt	Alueen pysäköintijärjeste- lyiden selkiyttäminen ja li- sääminen	60 000		
1.1.4.13	Myllysaarenkatu P-alueen laa- jentaminen	P-alueen laajentaminen ja jäsentäminen	270 000		
1.1.4.14	Suurmäenkadun perusparan- nus	Uuden sillan rakentami- nen ja kadun loppuosan leventäminen	1 200 000		
1.1.4.18	Koulumatkojen turvallisuus- kohteet (Suomi liikkeelle - avustus)		692 000	327 200	209 857
1.1.4.18.1	Elementin- ja Hiekkatie	Suojateiden turvallisuu- den parantaminen ja uusi jkpp osuus Hiekkatielle	42 000	42 000	38 700

1.1.4.18.2	Soratie	Saattoliikenteen kääntöpaikan sekä jalkakäytävä yhteyden parantaminen	80 000	80 000	71 157
1.1.4.18.3	Kausantie / Keskustie risteysalue	Kiertoliittymän rakentaminen sekä jkpp reittien selkeyttäminen	570 000	205 200	100 000
1.1.4.20	Linja-autoreitistön kehittämiseen liittyvät pysäkkimuutokset		190 000	190 000	
1.1.4.20.1	Eteläisen rengastien pysäkipari		60 000	60 000	
1.1.4.20.2	Paraatikadun pysäkipari		30 000	30 000	
1.1.4.20.3	Vanhatien ja Kiitokadun pysäkiparit		100 000	100 000	
1.1.4.21	Niemenkadun uusi suojatie ja Tervatehtaankadun liittymän pollarit		23 000		
1.1.5	Suunnittelu- ja työvaraukset		1 385 000	293 500	
1.1.5.1.1	Suunnittelu, asuminen		240 000	72 500	
1.1.5.1.1.2	Ahtialan selkätie (Kiiliäisvuorenk.- Kortteistonk.) ja Potilanjoen silta	Katuyhteyden rakentaminen ja sillan uusiminen	30 000	50 000	
1.1.5.1.1.6	Karistonrinne, suunnittelu	Uuden asuntoalueen rakentaminen	50 000	7 500	
1.1.5.1.1.7	Karistonmäki, suunnittelu	Uuden asuntoalueen rakentaminen	50 000	7 500	
1.1.5.1.1.10	Näkkimistön asuinalueen II vaihe, suunnittelu	Uuden asuntoalueen rakentaminen	30 000	7 500	
1.1.5.1.1.11	Niitty-Hennalan asuntoalue	Asuntoalueen kunnallisteknisen yleissuunnitelman laatiminen	30 000		
1.1.5.1.1.13	Valkamankatu, suunnittelu	Asuinkadun jatkaminen kaavamuutoksen yhteydessä	15 000		
1.1.5.1.1.14	Omarannankatu ja Tuomistontie kääntöpaikat, suunnittelu	Asuinkatujen muutostyöt kaavamuutoksen yhteydessä	15 000		
1.1.5.1.1.15	Pienet katukuivatuksen parantamiskohteet	Asuinkatujen tulvimisongelman korjaaminen	20 000		
1.1.5.1.1.15.1	Peisalankatu (imeytyskaivot), suunnittelu		10 000		
1.1.5.1.1.15.2	Pitkäkäkatu, liittyvien katujen risteysalueet, suunnittelu		10 000		
1.1.5.1.2	Suunnittelu, elinkeinoelämä		50 000	6 000	
1.1.5.1.2.3	Jokimaan yritysalue, suunnittelu	Uuden yritysalueen rakentaminen	50 000	6 000	
1.1.5.1.4	Suunnittelu, omaisuuden arvonsäilyttäminen		205 000	100 000	

1.1.5.1.4.1	Saneerauksen yhteishankkeet Lahti Aqua	Katurakenteen parantaminen vh. saneerauksen yhteydessä	40 000	10 000
1.1.5.1.4.6	Miekkion raittisilta, U-7068, suunnittelu	Luontomatkaileureitti, huonokuntoisen sillan uusiminen	40 000	60 000
1.1.5.1.4.7	Merrasojan raittisilta, Kevätkatu (U-3460), suunnittelu	jkpp-reitti huonokuntoisen sillan uusiminen	15 000	15 000
1.1.5.1.4.8	Merrasojan raittisilta, Mastokatu (U-3461), suunnittelu	jkpp-reitti huonokuntoisen sillan uusiminen	15 000	15 000
1.1.5.1.4.9	Kyläkadun silta (U-3453) ja kadun peruskorjaus 120m matkalta	Katuosan peruskorjaus ja sillan uusiminen	40 000	
1.1.5.1.4.10	Kyläkunnantien silta (U-7053) kannen uusiminen, suunnittelu	Peruskorjaussuunnittelu	20 000	
1.1.5.1.4.11	Radiomäen etelärinteen tukimuurit (TM-330, TM-402)	Peruskorjaussuunnittelu	35 000	
1.1.5.1.5	Suunnittelu, kestävä ja turvallinen liikkuminen		135 000	40 000
1.1.5.1.5.7	mt. 140 välillä Tuomenojankatu - Syväojankatu, suunnittelu (MAL)	Uuden jkpp yhteyden rakentaminen, yhteishanke valtion kanssa.	20 000	20 000
1.1.5.1.5.8	MT 167 (Pennala -Renkomäki) kestävä liikkuksen laatu-käytävä (MAL)	Uuden jkpp yhteyden suunnitteluvaihe, yhteishanke valtion kanssa	20 000	20 000
1.1.5.1.5.14	E75 / MT312/ Kujalankatu, ramppialueen liikennevalojärjestelyt (MAL)	Uusien liikennevalojen rakentaminen, yhteishanke valtion kanssa	20 000	
1.1.5.1.5.15	Suurmäenkadun perusparannus	Rakennussuunnittelun loppuun saattaminen	20 000	
1.1.5.1.5.16	Jalkarannantien liikennejärjestelyt	Rakennussuunnittelun loppuun saattaminen	30 000	
1.1.5.1.5.18	Linja-autoreitistön kehittämiseen liittyvät pysäkkimuutokset	Eteläisen rangastien ja Vanhatie/Kiitokatu kohteiden suunnittelu	25 000	
1.1.5.1.6	Suunnittelu. Liikunta-alueet		65 000	
1.1.5.1.6.6	Mytjäisten hyppytorni ja laiturit	Rakennussuunnittelun loppuun saattaminen	10 000	
1.1.5.1.6.7	Joutjärven melontalaiturit, suunnittelu	Huonokuntoisten laitureiden uusiminen	15 000	
1.1.5.1.6.8	Mukkulan liikuntapuiston lähi-liikuntapaikka	Liikuntapuiston sora-alueen kättäminen lähiliikuntapaikaksi	40 000	
1.1.5.1.8	Suunnittelu. liikennevalohankkeet		30 000	
1.1.5.1.8.1	Liikennevalojen uusiminen ja rakentaminen, suunnittelu		30 000	
1.1.5.1.9	Suunnittelu, viheralueen rakentaminen		660 000	75 000

1.1.5.1.9.1	PUISTOT ja RAKENNETUT VIHERALUEET	380 000	
1.1.5.1.9.2	Launeen keskuspuiston suunnittelu	200 000	15 000
1.1.5.1.9.2.1	Vesileikkipaikan ja putkiverkon saneeraus	45 000	
1.1.5.1.9.2.2	Pumptrack radan suunnittelu	30 000	
1.1.5.1.9.2.3	Huoltorakennuksen suunnittelu	50 000	
1.1.5.1.9.2.4	Pysäköintialueiden suunnittelu	30 000	
1.1.5.1.9.2.5	Sisääntuloalueen ja opastuksen suunnittelu	30 000	
1.1.5.1.9.2.6	pyöräkatosten ja -pysäköinnin suunnittelu	15 000	15 000
1.1.5.1.9.3	Pikku-Vesijärvenpuisto, peruskorjaussuunnittelu	60 000	
1.1.5.1.9.4.1	Mukkulan kartanonpuiston P-alueen kunnostus (Niemenkatu) ja hulevesijärjestelyt	20 000	
1.1.5.1.9.10	Erkon- ja Paasikivenpuistojen sekä Erkonkadun P-alueen muutostyöt	60 000	
1.1.5.1.9.11	Tallinpassin- ja Mytjäistenrantapuiston sekä Varikonkadun suunnittelu	40 000	
1.1.5.1.9.12	LEIKKIALUEET	70 000	
1.1.5.1.9.12.2	Leikkialueiden saneeraussuunnittelu	70 000	
1.1.5.1.9.14	HYVINVOINTIA JA LIIKKUMISTA TUKEVAT RAKENTEET	210 000	60 000
1.1.5.1.9.14.1	Maastoliikuntapolut, suunnittelu	70 000	60 000
1.1.5.1.9.14.2	Renkomäen virkistysalue, suunnittelu	50 000	
1.1.5.1.9.14.7	Kariston uimarannan kehittäminen	40 000	
1.1.5.1.9.14.1.1	Katulajien palveluverkkotarkastelu	50 000	
1.1.5.2	Nimeämättömät rakentamiskohteet	1 167 100	
1.1.5.3	Rakennuttamiskustannukset	700 000	112 000

1.2	LIIKUNTARAKENTAMINEN		2 070 000		
1.2.1	Radiomäen urheilukentän kat- somon kattaminen		320 000		
1.2.3	Mukkulan liikuntapuiston te- konurmikentän uusiminen	Tekonurmen ja lämmitys- järjestelmän uusiminen	700 000		
1.2.7	Liipolan koulun kenttäalueen peruskorjaus	Tekonurmen uusiminen ja hiekkä-alueen kalustami- nen	600 000		
1.2.10	Ulkotenniskenttien uusiminen	Tenniskenttien pinnoittei- den uusiminen	200 000		
1.2.10.2	Mukkulan tenniskentät (2kpl htn 2017)		40 000		
1.2.10.3	Kokkokallion tenniskentät (1+1 kpl ruiskupinnoite)		40 000		
1.2.10.4	Kokkokallion koripallokentän ruiskupinnoitus		20 000		
1.2.10.5	Kokkokallion tenniskentät (3 kpl htn, 2018)		60 000		
1.2.10.7	Kankolan tenniskentät (1+1 kpl ruiskupinnoite)		40 000		
1.2.15	Uimarantojen rakenteiden ja laiturien uusiminen		250 000		
1.2.15.1	Likolammen uimarannan lai- tureiden uusiminen 2kpl ->1		40 000		
1.2.15.2	Mytjäisten uimarannan hyp- pytornin ja rantalaiturin uusi- minen		210 000		
1.3	SATAMAT		1 420 000		
1.3.2	Enonsaaren laiturit (U340 ja U-341)	Laiva- ja vierasvenelaitu- rien uusiminen	500 000		
1.3.3	Teivaan sataman vierasvene- laituri	Uuden laiturin rakentami- nen	300 000		
1.3.4	Teivaan sataman J-laituri (U- 324)	Venelaiturin uusiminen	300 000		
1.3.7	Satama-alueiden jäteve- sipumppaamoiden peruskor- jaukset		320 000		
1.3.7.1	Vesijärven sataman JVP		250 000		
1.3.7.2	Teivaan sataman JVP		60 000		
1.3.7.3	Niemen sataman JVP		10 000		
1.4	ULKOVALAISTUS		2 700 000	1 663 000	100 000
1.4.1	UV yhteishankkeet kadunra- kennusohjelman kanssa	Työohjelman kohteiden yhteydessä tapahtuva va- laistusten rakentaminen	1 000 000		
1.4.2	Valaistuksen peruskorjaus		200 000	200 000	
1.4.4	Valaistuskeskusten uusiminen		12 000		
1.4.5	Elohopea- ja suurpainena- rium valaistusten uusiminen	Valaistuksen energiate- hokkuuden parantaminen (Suomi liikkelle -avustus)	1 313 000	1 313 000	100 000
1.4.6	Metallipylväiden uusiminen		75 000		

1.4.7	Erikoisvalaistusten rakentaminen	100 000		
1.5	LIIKENNEVALOHANKKEET	350 000		
1.5.1	Liikennevalojärjestelmän korvausinvestoinnit	350 000		
1.5.1.1	Kuntokartoituksen perusteella uusittavat risteykset	325 000		
1.5.1.1.1	R 209 Iso-Paavolankatu - Vanhanradankatu	50 000		
1.5.1.1.2	R 208 Iso-Paavolankatu - Mannerheiminkadun ramppi	25 000		
1.5.1.1.3	R 211 Mannerheiminkatu - Viipurintie	25 000		
1.5.1.1.4	R 300 Uudenmaankatu - Heikinkatu / Launeenkatu	25 000		
1.5.1.1.5	R 312 Vesijärvenkatu - Sammonkatu / Kolkankatu	25 000		
1.5.1.1.8	R 210 Mannerheiminkatu - Valimonkatu	25 000		
1.5.1.1.9	R 309 Vesijärvenkatu - Kirkkokatu	25 000		
1.5.1.1.10	R 401 Saimaankatu - Kirkkokatu	1 000		
1.5.1.1.11	R 403 Karjalankatu - Mannermaankatu / Kannaksenkatu	1 000		
1.5.1.1.13	R 605 Uudenmaankatu - Linjakatu	30 000		
1.5.1.1.14	R 609 Saksalankatu - Nikkarinkatu	35 000		
1.5.1.1.15	R 610 Saksalankatu - Kerinkallionkatu / Kerintie	1 000		
1.5.1.1.17	R 704 Hämeenlinnantie - läntinen Keskussairaalan kadun liittymä	1 000		
1.5.1.1.18	R 902 Ritaniemenkatu - Mukulan koulu	15 000		
1.5.1.1.19	R 205 Mannerheiminkatu - Loviisankatu	1 000		
1.5.1.1.20	R 310 Kirkkokatu - Kauppakatu	40 000		
1.5.1.2	Risteyskojeiden uusimiset	25 000		
1.5.1.2.1	R 215 Mannerheiminkatu - Jaksonkatu / Salininkatu	25 000		
1.6	VIHERALUEIDEN RAKENTAMINEN	2 291 000	610 000	250 000
1.6.1	Puistot	1 126 000	100 000	250 000

		Puistoalueen yleissuunnitelman toteuttamisen jatkaminen (OKM lähiliikuntapaikka avustus)			
1.6.1.2	Launeen keskuspuisto (OKM lähiliikuntapaikka -avustus)	1 126 000	100 000	250 000	
1.6.1.2.1	Perhepuiston liikennekaupungin uudistaminen	529 000			
1.6.1.2.3	Perhepuiston pienten lasten leikkialueen uudistaminen	165 000			
1.6.1.2.5	Keskuspuiston hulevedet ja luonnon monimuotoisuuden lisääminen	185 000	100 000		
1.6.1.2.8	Keskuspuiston ulkokuntosali ja parkouralue, uudistaminen	247 000			
1.6.2	Leikkialueet	200 000			
1.6.2.2.1	Leikkialueiden saneeraus	200 000			
1.6.2.2.1.3	Ali-Juhakkalan leikkialue	200 000			
1.6.3	Hulevesikohteet	420 000	130 000		
1.6.3.1.4	Paskurinojan kunnostus	420 000	130 000		
1.6.4	Hyvinvointia ja liikkumista tukevat rakenteet	480 000	380 000		
1.6.4.7	Nastolan kirkonkylän (kunto)portaatt	380 000	380 000		
1.6.4.9	Katulajit kaupunkiympäristössä	100 000			
1.6.7.4	OSBU hankkeet	65 000			
1.6.7.4.1	Launeen keskuspuiston läheisyyteen sijoittuvat hankkeet	28 000			
1.6.7.4.1.1	Uusi kukkapuutarha perhepuiston läheisyyteen	4 000			
1.6.7.4.1.2	Kiinteä keppihevosrata perhepuistoon	5 000			
1.6.7.4.1.3	Oleskelupaikkojen ja pelimahdollisuuksien lisääminen perhepuistoon	14 000			
1.6.7.4.1.4	Kirsikkapuiston laajennus Ruopanpuistoon ja penkkien lisääminen	5 000			
1.6.7.4.2	Kariston uimarannan kehittäminen	22 000			
1.6.7.4.2.1	Kariston uimarannan rantalueen kunnostaminen	15 000			
1.6.7.4.2.2	Kariston rannalle nuoti- / grillipaikka	7 000			
1.6.7.4.3	Kivimaan koulun akk:n viihtyisyyden ja turvallisuuden parantaminen	15 000			
1.7	ELINVOIMAHANKKEET	9 000 000	2 180 000	250 000	

1.7.1	Pippo - Kujala E	Pippon eteläosan rakentamisen aloittaminen	3 500 000	400 000
1.7.2	LETKE allianssi hankkeen viimeistelytyöt	Kaupungin kustannusosuus	70 000	
1.7.4	Itäinen pyöräilyn pääreitti Viipurintie - Nastolantie (Trafficom avustus v. 2027)	Osuus Viipurintie - Nastolantie/Sotkankatu risteys, suunnittelu	100 000	100 000
1.7.5	Itäinen pyöräilyn pääreitti Upon silta - Viipurintie	Osuus Upon silta - Viipurintie, suunnittelu	200 000	200 000
1.7.6	Pässinsillan rakentaminen	Sillan suunnittelu ja rakentamisen aloittaminen	700 000	700 000
1.7.10	Keskustan pysäkkikokeilu	Pysäkkialueen toteutus-suunnittelu ja rakentamisen aloittaminen	680 000	680 000
1.7.11	Keskusta-alueen jkpp väylien erottelumaalaukset		100 000	100 000
1.7.13	Aleksanterinkatu Vesijävenkatu - Rauhankatu)	Huonokuntoisen kiveyksen korvaaminen asfalttipäällysteellä	250 000	
1.7.14	Kauppatorin kehittäminen	Kehityshankkeen suunnittelu ja toteuttaminen	500 000	
1.7.17	Laakso-Nikkilän asuntoalue (ARA asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentaminen - avustus)	Melusuojauksen rakentamisen jatkaminen E75-tien varteen	50 000	250 000
1.7.18	Niemen sataman yleissuunnitelman toteuttaminen 2. rakennusvaihe	Satama-alueen uudistamisen 2. vaiheen aloittaminen välillä Kipparinkuja - Joutjoki	2 400 000	
1.7.18.1	Niemen satama rv 2, Laivalaituri, tukkiaukio ja telakkatori	PIMA materiaalin poistokustannukset	1 200 000	
1.7.19	Niemen sataman veneiden säilytys ja autojen pysäköinti-alue	Alueen valmiiksi rakentaminen	400 000	
1.7.20	Elinvoimahankkeet kohdenta-		50 000	
	maton varaus			

LIITE 5. Ulkovalaistuksen rakennuskohteet 2026

ULKOVAALISTUS, Ehdotus vuoden 2026 rakennuskohteet				17.10.2025	TNI	
Tiedossa olevia ja v.2025 listasta siirtyneitä						
Valaistuksen budjetti vuodelle 2026 on 2 700 000 euroa						
Tähän haettu uudiskohteita Kymppä työohjelmasta ja 2026 ryhmävaihtoaalueelta (itä) sane						
Lisäksi yhteisrakentamiskohteita KL ja sähköverkko						
rausta tarvitsevia kohteita						
Kohde N:o	Työnumero	Kohteen nimi/sijainti ro les	2026 Budjetti €		Kohde sisältää	
			Kaapelointi		Valaisin + pylväs	purkausla mppu- valaisimi a (kpl)
		Uudisrakennuskohteet, kasvu				
1		Vuorenrinteentie	79 000	x	x x	
2		Alaniityn asuinalue	28 000	x	x x	
3		Omarannankatu ja Tuomistontie	11 500	x		28
4		Vanhatie ja -kuja (Aqua yhteiskohde)	37 500	x	x x	
5		Pippo Kujala	10 000	x	x x	15
6		Tuomitien alue (Aqua yhteiskohde)	64 000 8 000	x	x x	
7		Puhelinkatu (sähkö yhteiskohde)	33 000	x	x x	24
8		Jalkarannatie akk:t + uusi jk	21 000	x	x x	8
9		Myllysaarenkatu ja parkkipaikka	46 500	x	x x	
10		Niemen satama Telakkatorin alue	28 500	x	x x	3
11		Ristkarinkatu ja p-alue	31 000	x	x x	5
12		Sairaalanmäen alue ja silta	13 000	x	x	
13		Nastolan kuntoportaata ja Kukkastie pysäkit	12 500	x		
14		Wipaktie	22 500	x		
15		Lankatie	18 500	x		
16		Enonsaaren laiturit	108 000	x		4
17		Saksalankatu Paskurinoja	103 500	x		
18		Vuorelankatu, Kytölänmäen asuntoalue III	38 000	x		
19		Suurmäenkatu ja alikulkukäytävä Mylly-	19 000	x		40
20		saaren raitti ja sillat Elementie ja Hiekkatie	9 000	x		27
21		Soratie	8 000			4
22		Teivaan sataman laiturit	34 000	x		
23		Trio vaihtopysäkkialue	18 000	x		5
24		Kausantie ja Keskustie kiertoliittymä	38 000	x		3
25		Kyläkatu ja Kuhankeittäjäkatu	51 000	x		
26				x		12
						35
		yhteensä	802 000			213
		Kaava-alueet joissa ei valaistusta				
27		Metsoitie ja Pyytie	21 000	x	x x	
28		Ollintie ja Oivantie	18 500	x	x	
29		Omenakuja ja Kurvitie	24 000	x		
		yhteensä	63 500			
		Uudisrakennuskohteet 2025 yhteensä	865 500			-

		2025 Työkohteiden loppuunsaattaminen				
	25035	Käpytie Lankilantie	58 000 8 000	x	x x	24
	25029	Kausantie	12 000		x	
		Kotohaantie lenkki				36
		loppuunsaattaminen varaus 2025 yhteensä	78 000			60

		Valaistusuusinnat/ saneeraukset				
30		Saimaankatu valaisinvaihto	54 000		x	60
31		Lähdetie Heikintie (yhteiskohde sähkö)	83 500	x	x	81
32		Orimattilankatu 1 osa Tupalankatu-Kyläkatu	82 500	x	x	34
33		Orimattilankatu 2 osa Linjaportintie- Vitsakatu	114 500	x	x	39
34		Lehtimetsäntie alue (yhteiskohde sähkö ja KL)	61 000	x	x	55
35		Ristimäki (yhteiskohde sähkö ja KL)	69 500	x	x	98
36		Mukkulan kartano laituri	12 000	x	x	9
37		Rakokivi raitit	36 000		x	56
38		Immiläntie	59 500	x	x	23
39		Rakokiventie	91 500	x	x	39
40		Olkipolku	18 000		x	10
41		Ersta valaisinvaihdot	28 000		x	55
42		Vanhankartanonpelto valaisinvaihdot	33 000		x	71
43		Tarola valaisinvaihdot	67 000		x	122
44		Arometsä valaisinvaihdot	49 000		x	88
45		Hovinlehto valaisinvaihdot	39 000		x	68
46		Vappula ja Suppala valaisinvaihdot ja korvaavilla	63 000		x	280
47		Kärpäsenkatu (yhteiskohde sähkö)	47 500	x	x	17
48		valaisinvaihdot korvaavilla led lampuilla Renkomäki	21 000		x	240
49		Vehkosillantie alue	38 000	x	x	24
50		Urheilutie alue	41 500	x	x	10
		Valaistusuusinnat/-saneeraukset yhteensä	1 187 000			1419

		UV-keskuksien uusiminen + ohjausjärj.			
51		Keskuksien uusiminen	35 000		
		UV-keskukset + ohjausjärj. yhteensä	35 000		

		Leikkikentät ja puistot				
52		Pikku-Vesijärven puisto Satamaradanpolku	7 500	x	x	
53		Kankolan la	8 000		x	

54		Ali- Juhakkalan la	11 000	x	x	7
55		Launeen perhepuiston la	47 000	x	x	
56		Purettavien leikkipuistojen työt	6 000			
		Leikkikentät ja puistot yhteensä	79 500			7

		Varaus suurpiirteinen- ja erikoisvalaistuskohteet	100 000			
57		Patsasvalaistukset Pikku vesku ja Lanupuisto	25 000	x	x	
58		Kariniemen puistotie ja puisto vaihe II	50 000		x	30
59		Launeen perhepuiston valaistus	25 000		x	
		Varaus nimeämättömiin kohteisiin	100 000			
		Yhteensä	200 000			30

		Asiakastoiveet ja Osbu-hankkeet				
60		Kivimaan alikulkutunnelin valaistus (osbu)	5 000			
61		Korvenreunankatu	3 500		x	5
62		Kanavabulevardi Karisto	7 000		x	
63		Jk/pp Mannerheimintie (koulu/paloas. väli)	6 500	x	x	
64		Tammipolku parkkipaikka (vaahterakatu)	8 000	x	x	
		Yhteensä	30 000			5

		Valaistus yhteensä	2 475 000			1750
--	--	---------------------------	------------------	--	--	-------------

		Liikuntarakentaminen				
65		Mytjäisten uimaranta	14 000	x	x	7
		Liikuntakentät				
66		Nikkilän urheilukenttä	45 000		x	29
		Liikuntareitit				
67		Salpausselän reitit Sammalsuon.-Hämeenlinnantie	29 000		x	16
		Liikuntarakentaminen ja -kentät yhteensä	88 000			16
		UV suunnittelu				
		Keinovalolle alttiiden alueiden kartta	6 000			
		Häiriövaloselvitys	11 000			
		Yhteensä	17 000			
		Kuukausilaskutus (LES käyttö-, rakentamis- ja asiantuntijapalvelut)				

		Tammikuu	10 000			
		Helmikuu	10 000			
		Maaliskuu	10 000			
		Huhtikuu	10 000			
		Toukokuu	10 000			
		Kesäkuu	10 000			
		Heinäkuu	10 000			
		Elokuu	10 000			
		Syyskuu	10 000			
		Lokakuu	10 000			
		Marraskuu	10 000			
		Joulukuu	10 000			
		Kuukausilaskutus yhteensä	120 000			
		Yhteensä	2 700 000			1766

LIITE 6. Liikenne- ja viherympäristösuunnittelun työohjelma, käyttötalous

LIIKENNE- JA VIHERYMPÄRISTÖSUUNNITTELUN TYÖOHJELMA 2026

LIIKENNESUUNNITTELU

Asemakaavoitukseen ja muutostilanteisiin liittyvä liikennesuunnittelu

- Urheilukeskus, Keskusta, Paavola, Kisapuisto, Karisto, Hennala, Holma ja muut vuonna 2026 käynnissä olevat asemakaavoitushankkeet
- Karjalankadun yleissuunnitelma
- Tunnelikadun yleissuunnitelma

Liikennejärjestelmän ylläpito ja toimivuuden varmistaminen sekä liikenneturvallisuus

Liikenteen data-analytiikan kehittäminen

Liikennedatan tiedonvälitysvelvoite, valmistelu (Laki liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista, voimaan 1/2026), TEN-T -seudut erityisvelvoite

VT12 Joutjärvi-Uusikylä tiesuunnitteluun osallistuminen

MAL-sopimuksessa sovitut liikennehankkeet

- matkakeskuksen pysäköintitalon hankevalmistelu
- pienet kustannustehokkaat liikennehankkeet

Lahden liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen

- työn ensimmäinen vaihe
- Pysäköintipolitiikan päivitys
- Kaukokohteiden opastussuunnitelman päivitys

Kestävän liikkumisen edistäminen

- Keskustan pyörä- ja kävelyreittien sujuvoittaminen
- pyörävylien priorisointiohjelman päivitys sekä investointiohjelman laadinta
- Kävelyn laatureittien tason ja ominaisuuksien määrittelemine ja toteutusohjelman valmistelu
- Pysäkkikokeilun suunnittelu, toteutus, viestintä, seurannan suunnittelu ja seuranta
- koululaisten kestävän liikkumisen edistäminen
 - koulujen liikkumissuunnitelmat, vaihe 1
 - liikenneturvallisuustarkasteluja koulujen ympäristössä, 1–2 koulua
 - Rakokiven kouluympäristön turvallisuusparannukset, toteutus ja viestintä
- keskustassa latausinfra toteutus yleisille alueille yksityisinä hankkeina – ohjeiden laadinta ja edistäminen

ALUEHANKKEET

Keskustavision jatkotyönä suunnittelu- ja toteutushankkeet

- torialueen kehittäminen, torin pilottikokeilut
- liikenteellisen ja kaupunkikuvallisen yleissuunnitelman aloitus: identiteettikatujen määrittelemine ja lähtötietojen kerääminen
- Visioteemojen edistäminen: kaupunkiopastus, viihtyisyys, linkit

Aluehankkeiden koordinointi

- Pippo eteläinen
- Hennala harjoituskenttäalue
- Radanvarsi
- Rakokiven keskustan kehittäminen
 - torialueen suunnittelu
 - lähiympäristöohjeen laadinta

VIHERALUEIDEN SUUNNITTELU

Asemakaavoitukseen ja muutostilanteisiin liittyvä maisemasuunnittelu ja viheralueiden yleissuunnittelu

- Urheilukeskus, Kisapuisto, keskusta, Paavola, Hennala, Karisto ja muut vuonna 2026 käynnissä olevat asemakaavoitushankkeet

Alueellisen viherkertoimen pilotointi (Hennala harjoituskenttäalue)

Kaupunkivihreään ja latvuspeittävyys liittyvät tarkastelut (ennallistamisasetukseen varautuminen)

Kaupunkipuulinjauksen tavoitteiden edistäminen

VUOROVAIKUTUS JA VIESTINNÄN KEHITTÄMINEN

Raksa-messut, Lahti/Kymp osasto

Eri suunnittelukohteiden vuorovaikutus ja viestintä, suunnittelu ja toteutus

Keskustan kehittämisen vuorovaikutuksen suunnittelu ja kehittäminen

LIITE 7. Asemakaavoituksen työohjelman 2026 kohteet

Kaavatyökohteet 2026–2028

☆ kaupungin oma aloite

* vuonna 2026 vireille tuleva / alkava työ

♦ asemakaavoituksen avaintehtävä 2026

Asemakaavoituksen avaintehtävät 2026

- Alatorin kehittäminen, ehdotusvaihe (MLe)
- Korkeakoulukampus, Ranta-Kartanon sijaintiselvitys (MLe)
- Kisapuisto, ehdotusvaihe (MLe, TH)
- Harjun koulun kortteli (HK, CU)
- Hennalan harjoituskenttä (pientalokaava) (HK, RP, PW)
- Salinmäentie 1 (Salinkallion koulu), ehdotusvaihe (HK & RP)
- Urheilukeskuksen viitesuunnittelu Euroopan-kilpailun pohjalta (TH & PW)
- Vesiliikuntakeskuksen asemakaavan muutos (TH)
- Jaksonkatu, Matkakeskuksen parkki (TH)
- Kariston kaavarungon tarkennus, kaavatalous. *Sisäinen työ, ei vuorovaikutusta.* (TH & PW)
- Holman alueen kaavarunkotarkastelu, kaupan mitoitus. *Sisäinen työ, ei vuorovaikutusta.* (TH)
- Laakso-Nikkilä II, HO:ssa kaatuneen kaavan uusinta (pientalokaava) (MM)
- Rakokiven SOTE-keskus (MM, RP)
- Linnaistentien eteläpuoli (PW & CU)
- Karistonportti (ML)
- Kerintie 2, luonnosvaihe (JH)
- Pentikuja (JH)
- Valtatie 12 Joutjärvi-Uusikylä (RP)

Yleiskaavatyöt

Valtuustokaudella 2025–2029 käynnistyvän yleiskaavatyön esiselvitysvaihe.

Tulevaisuuden muutosalueiden ja -teemojen analysointi ja määrittely sekä tietomallimuotoiseen yleiskaavoitukseen siirtymisen suunnittelu.

Arrajärven ja Arrajoen rantaosayleiskaava

Rakentamista ohjaava rantaosayleiskaava, jolla ratkaistaan ranta-alueen rakennusoikeudet.

Kaavarungot, yleissuunnitelmat ja selvityskohteet

Kartano, Korkeakoulukampuksen maankäytön tarkastelu (Palomäki & Lehmuskoski) ☆*♦

Työssä tutkitaan koko kaupungin korkeakoulukampuksen sijoittumista Ranta-Kartanon alueelle. Tavoitteena on, että kampus kytkee kaupunkirakenteellisesti yhteen keskustan, Kisapuiston, Urheilukeskuksen ja Salpausselän, Vesijärven sekä satama-alueen ja Sibeliustalon muodostaman vyöhykkeen. Työssä arvioidaan sijainnin vaikutuksia maankäytön näkökulmasta. Työ jatkuu asemakaavan muutoksella vuonna 2027.

Salpausselkä, Urheilukeskus (Helin, Widgren) ☆*♦

Kansainvälinen Europan 18 -arkkitehtuurikilpailu ratkesi 17.11.2025, ja sen pohjalta jatketaan alueen kokonaisuuden viitesuunnittelua yksittäisten asemakaavan muutosten mahdollistamiseksi. Tavoitteena on parantaa urheilukeskuksen kaupunkikuvaa ja monipuolistaa alueen toimintoja. Työssä otetaan huomioon korkeakoulukampuksen Ranta-Kartanoon tehtävä sijaintitarkastelu.

Vuoden 2026 asemakaavatyöt

Kyseessä on asemakaavan muutos, ellei muuta mainita. Asemakaavatyön tavoite on kuvattu lyhyesti työn nimen jälkeen.

Kerros- ja rivitalokohteet sekä muut niitä vastaavat kohteet

Asemantausta, Uusikatu 8 (Widgren)

Tontin rajojen ja kaavamääräysten tarkistaminen.

Asemantausta, Vahva-Jussin lenkki 34 (Huovinen)

Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueen asemakaavamääräysten tarkistaminen tontin kehittämiseksi.

Hennala, entisen kasarmialueen harjoituskentän ympäristö (Kontulainen, Puusaari & Widgren) ★♦

Ensimmäisen asemakaavan laatiminen Hennalan entisen varuskunta-alueen läntiseen osaan. Tavoitteena on kaupunkipientalo- ja pientalorakentaminen.

Jalkaranta, Ilveskatu 2, 4 ja 6 (Helin) *

Asuinkerrostalojen korttelialueen tonttien kaavamääräysten tarkistaminen.

Keski-Lahti, Harjukatu 34 ja 36, Vuorikatu 27 ja 29, Harjun koulu ym. (Kontulainen & Uronen) ★♦

Asemakaavan tarkistaminen Millerin talon, Janhusen talon ja Harjun koulun käsittävillä tonteilla.

Keski-Lahti, Harjukatu 46 ja Oikokatu 1, Sairaalanmäki (Mustakallio)

Kaavamuutoksella mahdollistetaan yleisten rakennusten tonttien käyttötarkoituksen muuttaminen, korttelin täydennysrakentaminen sekä pysäköinti- ja liikennejärjestelyt.

Keski-Lahti, Kirkkokatu 8 ja 10, Paavolan terveystalo ja Kela:n talo (Lehmuskoski)

Yleisten rakennusten tonttien muuttaminen pääosin asuinkerrostalojen korttelialueeksi.

Keski-Lahti, Rajakatu 7 (Puusaari & Widgren)

Asuinkerrostalojen tontin asemakaavamääräysten tarkistaminen ajanmukaisiksi.

Keski-Lahti, Vesijärvenkatu 38 (Widgren)

Toimistorakennuksen tontin muuttaminen asuinkäyttöön.

Niemi, Niemenkatu 16 osa, Niemenkatu 18 osa ja vesi- ja katualueet (Mustakallio & Helin)

Teollisuusrakennusten korttelialueen tonttien osien muuttaminen asumisen ja virkistyskäyttöön.

Renkomäki, Otavantien länsipuoli (Uronen) ★

Ensimmäisen asemakaavan laatiminen alueelle yleiskaavan mukaisesti asumis- ja virkistyskäyttöön. Alueelle tutkitaan pienen mitatakaan rakentamista kuten rivitaloja.

Omakotitalokohteet**Ahtiala, Sipurantie 32 (Widgren) ★**

Loma-asuntojen korttelialueen muuttaminen asuinkäyttöön.

Asemantausta, Kerintie 2 (Huovinen) ★♦

Yleisten rakennusten korttelialueen tontin muuttaminen pientalotonteiksi kaupunkipienväliä varten.

Kolava, Karistonkatu 117 ja ympäristö (Widgren)

Kariston pientaloalueen täydennyskaavoittaminen.

Möysä, Ahtialantie 29, 31, 33 (Widgren)

Rakentamattoman tontin käytön ja kulkuyhteyksien tarkastelu.

Möysä, Huhmarannankatu 3, 5, 7, 9, 11, 13 ja 15 (Mustakallio) ★

Yleisten rakennusten korttelialueen tontin muuttaminen asumiseen ja AO-tonttien

Nikkilä, Rengaskatu – Metsä-Pekkalantie, Laakso-Nikkilä II (Mustakallio) ★♦

Uuden pientaloalueen asemakaavoittaminen.

Renkomäki, Pentinkuja (Huovinen) ★♦

Uuden pientaloalueen asemakaavoittaminen.

Elinkeinoelämän kohteet ja kaupalliset palvelut**Järvenpää, Karistonportti ja Latomäki (Lehmuskoski) ★♦**

Asumisen korttelialueiden muuttaminen yritystoiminnan alueeksi.

Keski-Lahti, Alatorin kehittäminen (Lehmuskoski) ★♦

Alatorin alueen kehittäminen osana kauppatorin kokonaisuutta.

Keski-Lahti, Kauppakatu, Kulmakatu, Vesijärvenkatu (Lehmuskoski)

Kaavamerkintöjen ja -määräysten tarkistaminen hybridikorttelihankkeen mahdollistamiseksi.

Keski-Lahti, Matkakeskuksen parkki, Jaksonkatu (Helin) ★♦

Matkakeskuksen korttelin kaavan tarkistaminen mm. liityntäpysäköinnin kehittämiseksi.

Kujala, Linnaistentien teollisuusalue (Widgren & Uronen) ★★♦

Uusien yritystonttien asemakaavoittaminen Linnaisten eteläpuolelle yleiskaavan mukaisesti.

Kärpänen, Kasakkamäentie 3, Reissumiehenkatu 2 (Puusaari)

Teollisuusrakennusten korttelialueen rajauksen ja kaavamääräysten tarkistaminen.

Mukkula, Johanneksenkatu 4 (Helin)

Vähittäiskaupan suuryksikön korttelialueen asemakaavan tarkistaminen liiketoiminnan kehittämiseksi.

Mukkula, Vanhatie 23 B ja 25 (Helin)

Liiketoiminnan mahdollistaminen pienteollisuusrakennusten korttelialueella.

Möysä, Viipurintie 1, Ruolan ostoskeskus (Helin)

Ruolan ostoskeskuksen tai sen osan muuttaminen uuteen käyttöön.

Nastola, Pajulahdentie 167, Liikuntakeskus Pajulahti (Puusaari & Helin)

Korttelialueiden ja kaavamääräysten tarkistaminen liikuntakeskuksen kehitysvision pohjalta.

Renkomäki, Tiilimäenkadun varsi, Lahden portti (Kontulainen & Lehmuskoski) ★

Asemakaavamääräysten ja tonttien rajojen tarkistaminen.

Julkisen rakentamisen kohteet ja yleiset alueet**Asemantausta, Kaarikatu 28, Tapparakatu 26 ja Asemantaustanpuisto (Uronen) ★**

Asemantaustanpuiston asemakaavan päivittäminen ja julkisten rakennusten korttelirajausten tarkistaminen.

Kartano, Kisapuisto (Lehmuskoski & Helin) ★♦

Kisapuiston asemakaavan päivittäminen vastaamaan alueen tulevaisuuden kehittä- mistarpeita.

Kartano, Salpausselänkatu, Vesiliikuntakeskus (Helin) ★★♦ Asemakaavan muuttaminen vesiliikuntakeskuksen mahdollistamiseksi hankesuunnitelman mukaisesti.

Keski-Lahti, Harjukatu 31, Kaupungintalo (Kontulainen) ★

Kaupungintalon ja lähiympäristön asema- kaavan tarkistaminen rakennussuojelupää- töksen ja nykytilanteen mukaiseksi.

Kivimaa, Mäntyrinteenkatu 3 (Uronen)

Käyttötarkoituksen muutos asumiseen, erityisasumiseen ja liiketoimintaan.

Kunnas, Kunnaksen koulu (Kontulainen) ★★

Opetustoimintaan osoitetun korttelialueen ja käytöstä poistuneen koulurakennuksen käyttötarkoituksen muuttaminen.

Laune, Aurakatu 11, Launeen kirjasto (Widgren) ★

Käytöstä poistuvan kirjasto- rakennuksen käyttötarkoituksen muutos ja tontin täydennysrakentamis- mahdollisuuksien tutkiminen.

Laune, Salinmäentie 1, Salinkallion koulu (Kontulainen & Puusaari) ★★♦

Julkisten rakennusten korttelialueen ja käytöstä poistuneen koulun käyttötarkoituksen muuttaminen.

Mukkula, Mukkulan monitoimitalo (Mustakallio) ★

Kaavamerkintöjen ja -määräysten tarkistaminen monitoimitalohankkeen mahdollistamiseksi sekä koulureittien kehittäminen virkis- tysalueilla.

Möysä, Ilmarisentie 1, Joutjärven kirkko (Helin)

Puistoalueen liittäminen tonttiin toteutuneen paikoitusalueen mukaisesti sekä kaavamääräysten tarkistaminen ajanmukaisiksi.

Paavola, Vuoksenkatu 11 (Uronen) ★★

Tyhjiillään olevan autopaikkojen korttelialueella sijaitsevan vanhan vaivaistalon käyttötarkoituksen muuttaminen.

Uusikylä, Rapparintie 1, Rakokiven sote-keskus (Mustakallio) ★★♦

Palvelurakennusten korttelialueen kaavamääräysten ja rakennusoikeuden tarkistaminen sote-keskuksen mahdollistamiseksi.

Valtatie 12 Joutjärvi-Uusikylä (Puusaari) ★♦

Valtatie 12:n varren asemakaavojen tarkistaminen tiesuunnitelman toteuttamiseksi Joutjärven ja Uudenkylän liittymien välillä.

Villähde, Suppalantien katualue (Puusaari) ★

Katualueen sijainnin ja leveyden tarkistaminen Hähniemessä.

Muut yksityiset asemakaavan muutosanomukset

Jokimaa, Rataskatu 7 (Lehmuskoski & Uronen) *

Teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueen laajentaminen ja kaavamääräysten tarkistaminen liiketoiminnan kehittämiseksi.

Kartano, Laiturikatu 2 (Huovinen & Palomäki)

Vanhan lasitehtaan piipun suojelutarpeen ratkaiseminen.

Kytölä, Heinlammintie 64 (Lehmuskoski & Uronen)

Asemakaavan tarkistaminen toteutuneen kaupunkirakenteen mukaiseksi.

Laune, Aljuhakkalantie 59 (Huovinen) *

Liikerakennusten korttelialueen muuttaminen asumiskäyttöön.

Mukkula, Vanhatie 27 ja 29 (Lehmuskoski & Uronen)

Liiketoiminnan mahdollistaminen laajen- tamalla pienteollisuusrakennusten kortte- lialuetta tiealueen osalle, jolle ei ole liiken- teel- listä tarvetta.

Nikkilä, Ansiokatu 4 (Lehmuskoski & Uronen)

Liikerakennusten tontin laajentaminen.

Salpausselkä, Hämeenlinnantie 59 (Lehmuskoski & Uronen) *

Moottoriajoneuvojen huolto- ja varistorakennusten korttelialueen käyttötarkoituksen muuttaminen liike- ja toimistorakennusten sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien tuotanto- ja varistorakennusten korttelialueeksi. Kaavamääräysten ajan tasalle saatta- minen.

Uusikylä, Varikontie 9 (Lehmuskoski & Uronen) *

Teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueen rajojen sekä tonttiliittymien tarkistaminen.

Villähde, Erstantie 1, 3 ja 5 (Puusaari)

Nykyisen asemakaavan tarkistaminen kiinteistörajojen mukaiseksi.

Vuoden 2027 työt

- Valtuustokaudella 2025–2029 käynnistyvä yleiskaavatyö vireille
- Nastolan kirkonkylän kaavarunko
- Kartano, Korkeakoulukampus. Asemakaavan muutos sijaintiselvityksen jatkoksi
- Laakso-Nikkilä III
- Aleksanterinkatu 26A
- Moisionkadun pohjoispuoli
- Ajokatu 65-81
- Porvoonjoentie 10-15, Jokiniitynkatu 1-9, Patomäen kenttä
- Ritaniemenkatu 10
- Nastola Kauppakaaren alue
- Kukkastien risteysalue
- Sykekatu 6-18
- Salpausselän urheilustadion
- Takojankatu 5
- Kaarnatie 2-8, Kangasvuokontie 1-3 (jollei tehdä yhdessä Nastolan sote-keskuksen kanssa)
- Kolintien alue
- Kärkytie/Rekitie

Vuoden 2028 työt

- Leipurinkuja 2-4
- Radanvarren kehitysvisio
- Vipusenkadun kampus
- Uusikylä, radanvarren alue
- Urheilukeskus
- Villähteentie
- Telkantie 2
- Launeen päiväkot
- Ylätie-Vaakatie
- Nastolan kirkonkylän koulu
- Kukkasen koulu

- Nastolan vanha kunnantalo

Yhteenveto vuoden 2026 asemakaavoituksen töistä

- Kaksi kaavarunkoa ja yhteensä 52 asemakaavaa tai asemakaavan muutosta
- Kaavarungot ja selvityskohteet, 2 kpl
- Kerrostalo- ja rivitalokaavat (AK, AR) 11 kpl
- Pientaloalueiden kaavat (AO, AP) 7 kpl
- Elinkeinoelämän kohteet ja kaupalliset palvelut 11 kpl
- Julkisen rakentamisen kohteet ja yleiset alueet 14 kpl
- Muut yksityisten hakemat asemakaavan muutokset 9 kpl

Mitä työohjelma tuottaa kaupungin maalle?

Jos kaavat etenevät aikataulussa:

- Kerrostalorakentaminen (AK, AR) – 20 000 k-m²
- Pientalotontit (AO, AP) – 80 kpl
- Elinkeinoelämän kohteet ja kauppa (T, P, K) – 25 ha

Asemakaavoitus sitoutuu valmistelemaan kyseiset kaavat kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyyn vuoden 2026 aikana.

Lisäksi asemakaavan muutoksilla mahdollistetaan erilaisten toimintojen kehittämistä. Kaavamuutokset voivat koskea esim. käyttö-tarkoitusta ja/tai lisärakennusoikeutta.

Vuoden 2026 kaavoista noin puolet laaditaan kaupungin aloitteesta ja puolet yksityisten hakemia kaavamuutoksia.

Asemakaavoituksen kehittämisen avaintehtävät

- Tietomallimuotoisen asemakaavan käyttöönotto (Ryhti-järjestelmä)
- Asemakaavoituksen työohjelman arviointi ja seuranta
- Yhteistyön rakenteet asemakaavaprosessissa kaupunkiympäristön palvelualueella

Muita seurattavia asioita

- Asemakaavojen läpimenoaika vireilletulosta (kaavoituskatsauksen julkaisupäivämäärä tai muu kuulutus) kaupunginvaltuus-ton hyväksymispäätökseen
 - Selvitysten ja asiantuntijapalveluiden kustannukset
 - Yleisötilaisuuksien ja niihin osallistujien lukumäärä
 - Kyselyiden ja vastaajien lukumäärä
 - Muistutusten ja valitusten lukumäärä
-

